John Steinbeck

Sardalye Sokağı*

Türkçesi: Püren Özgören

*SEL

John Steinbeck • Sardalye Sokağı

SARDALYE SOKAĞI*

JOHN STEINBECK, babası Prusya, annesi ise İrlanda göçmeni ırgat bir ailenin çocuğu olarak, 1902 yılında California'nın Salinas kentinde doğdu. Çocukluk ve ilkgençlik yılları boyunca okul dışındaki zamanını Salinas Vadisi'ndeki çiftliklerde çalışarak geçirdi. Eserlerinin çoğunda da mekân olarak burayı seçti. Erken yaşlarda yazar olmaya karar veren Steinbeck, 1919'da girdiği Stanford Üniversitesi'nde yalnızca yazarlığına katkısı olacağını düşündüğü derslere katıldı. Öğrenimini sürdürdüğü altı yıl boyunca tezgâhtarlık, ırgatlık, marangozluk, laborantlık, boyacılık, kapıcılık gibi pek çok işte çalıştı. Steinbeck'in ilk romanlarından başlayarak emekçilerin yaşam koşullarını ve ilişkilerini başarıyla yansıtabilmesinde bu yaşam deneyimi etkili oldu. Üniversiteyi bıraktıktan sonra New York'a giderek gazetecilik yapmayı denedi ancak yazılarının büyük kısmını yayınlatmayı başaramayarak California'ya döndü. İlk romanı *Altın Kupa* (1929) fazla ilgi görmedi. Yazarlık yeteneği 1935 yılında *Yukarı Mahalle*'nin yayınlanmasının ardından dikkat çekti. Bu eserini her biri birer klasik sayılan *Bitmeyen Kavga* (1936), *Fareler ve İnsanlar* (1937) ve Pulitzer Ödülü kazanan *Gazap Üzümleri* (1939) takip etti. Kitaplarında işçi sınıfının gündelik ilişkilerini, yaşam koşullarını ve mücadelelerini, döneminin ve çağımızın en temel toplumsal meselelerini tüm insani ayrıntılarıyla resmetti. *Sardalye Sokağı, Cennetin Doğusu, Al Midilli* ve daha pek çok başyapıt veren yazar 1962 yılında edebiyata katkılarından dolayı Nobel Edebiyat Ödülü ile onurlandırıldı. Eserleri edebi değerleri kadar güncelliğiyle de övgü alan ve birçoğu sinemaya da uyarlanan Steinbeck, 1968 yılında öldü.

*SEL YAYINCILIK / ROMAN

*SEL YAYINCILIK
Piyerloti Cad. 11 / 3 Çemberlitaş - İstanbul
Tel. (0212) 516 96 85

http://www.selyayincilik.com
E-mail: halklailiskiler@selyayincilik.com

SATIŞ - DAĞITIM:
Çatalçeşme Sokak, No: 19, Giriş Kat
Cağaloğlu - İstanbul
E-mail: siparis@selyayincilik.com
Tel. (0212) 522 96 72 Faks: (0212) 516 97 26

*SEL YAYINCILIK: 869
ISBN 978-975-570-877-5

SARDALYE SOKAĞI
John Steinbeck
Roman

Özgün Adı:
Cannery Row

Türkçesi: Püren Özgören

© John Steinbeck, 1945 (Elaine Steinbeck, Tom Steinbeck, and John Steinbeck IV, 1973)
© McIntosh&Otis ve Anatolialit Telif Ajansı aracılığıyla Sel Yayıncılık, 2015

Genel Yayın Yönetmeni: İrfan Sancı
Editör: Bülent Doğan
Yayına hazırlayan: Bilge Sancı
Kapak tasarım ve teknik hazırlık: Gülay Tunç

Birinci Baskı: Temmuz, 2017

Baskı ve Cilt: Yaylacık Matbaası
Fatih Sanayi Sitesi, 12/197-203
Topkapı-İstanbul, 567 80 03

Sertifika No: 11931

John Steinbeck

Sardalye Sokağı

Türkçesi: Püren Özgören

Roman

Nedenini bilen ya da bilmesi gereken
Ed Ricketts için...

* Bu kitaptaki insanlar, yerler ve olaylar elbette ki hayal ürünüdür.

California'daki Monterey'de bulunan Sardalye Sokağı bir şiir, pis bir koku, sinir bozucu bir ses, özel bir ışık, bir tını, bir alışkanlık, bir geçmiş özlemi, bir hayal. Sardalye Sokağı bir araya toplaşanlar ve sağa sola saçılanlar, teneke, demir, pas, parçalanmış tahta, delik deşik kaldırım, yabani ot bürümüş arsa, hurda öbekleri, duvarları oluklu levhadan konserve imalathaneleri, gürültülü, pis meyhaneler, lokantalar ve genelevler, küçük, tıklım tıkış bakkallar, laboratuvarlar ve gariban otelleri. Sokağın sakinleri, adamın birinin bir keresinde dediği gibi, "fahişeler, pezevenkler, kumarbazlar ve orospu çocukları"; bununla kastettiği şey, Herkes. Adam bir başka gözetleme deliğinden baksaydı, "azizler, melekler, şehitler ve mübarek adamlar" diyebilirdi ve aynı şeyi kastetmiş olurdu.

Sabahları, sardalye filosunun şansı yaver gittiyse, serpme ağ tekneleri ağırlaşmış gövdeleriyle yalpalayarak, düdük çalarak koya girerler. Tıka basa yüklü tekneler, konserve imalathanelerinin kuyruklarını körfeze daldırdığı kıyıya, yan yana dizilir. Bu tanım akıllıca seçildi, çünkü imalathaneler körfeze kuyruklarını değil de gagalarını batırmış olsaydı, öteki uçtan çıkan konserveler, en azından mecazi bağlamda, çok daha dehşet verici olurdu. Sonra fabrika sirenleri acı acı çalar ve kasabanın dört bir yanındaki kadınlarla erkekler üstlerini de-

ğiştirdikleri gibi sokağa fırlar, çalışmak üzere fabrikaya koştururlar. Sonra gıcır gıcır arabalar üst sınıfları getirir: ofislere girip gözden kaybolan müdürler, muhasebeciler, patronlar. Sonra kasabadan İtalyanlar, Çinliler ve Polonyalılar dökülür; pantolonlu, kauçuk gocuklu ve muşamba önlüklü erkeklerle kadınlar. Balığı temizlemek, doğramak, paketlemek, pişirmek ve konserve kutularına doldurmak için koşturarak gelirler. Gümüşi balık ırmakları teknelerden dışarıya akar ve tekneler tamamen boşalıncaya kadar suda daha, biraz daha yükselirken, bütün sokak gümbürder, inilder, haykırır ve şıngırdar. İmalathaneler uğuldar, şıngırdar, ciyaklar, ta ki son balık temizlenene, doğranana, pişirilene ve konserve kutularına yerleştirilene dek; sonra sirenler bir kez daha haykırır ve üstünden başından sular damlayan, pis pis kokan bitkin İtalyanlar, Çinliler ve Polonyalılar, erkekler ve kadınlar dağılır, yorgun argın yokuşu tırmanıp kasabaya girerler ve Sardalye Sokağı yeniden özüne döner – sessiz, sakin ve sihirli. Sokağın normal yaşamı yeniden başlar. Tiksintiyle kara servi ağacının altına sığınmış olan aylaklar, serseriler gidip boş arsadaki paslı borulara tünemek üzere ortaya çıkarlar. Dora'nın kızları, eğer güneş varsa, azıcık güneşlenmek için sokağa fırlar. Western Biyoloji Laboratuvarından çıkan Doc* ağır ağır sokağın karşısına geçer ve Lee Chong'un bakkalına girip iki litre bira alır. Ressam Henri, inşa ettiği teknede kullanacağı birkaç tahta ya da metal parçası bulabilmek için ot bürümüş arsayı şu sert kıllı, irice Teriyerler misali, karış karış koklamaktadır. Sonra karanlık kıyın kıyın yaklaşır ve Dora'nın yerinin önündeki sokak lambası yanar – Sardalye Sokağı'nda daimi bir ayışığı yaratan lamba. Doc'u görmeye gelen konuklar Western Biyoloji'ye doluşur, o da Lee Chong'un dükkânından beş litrelik bira almak üzere sokağın karşısına geçer.

---

* Doktor'un kısaltılmışı. (ç.n.)

Şiiri, iğrenç kokuyu, sinir bozucu gıcırtıyı –ışığın niteliğini, müziği, alışkanlığı ve hayali– canlı bir dille yazıya nasıl dökmeli? Deniz hayvanları toplarken, sülüklerin öyle narin bir cinsiyle karşılaşırsınız ki, onları bütün, tek parça halinde çıkarmanız olanaksızdır, dokunduğunuz an kopar, parçalanırlar. Onların kendi rızalarıyla dışarıya, bir bıçağın ağzına süzülmelerini beklemeniz gerekir, sonra onları yavaşça, tatlılıkla kaldırıp deniz suyuyla dolu şişenize aktarmalısınız. Belki bu kitabı yazmanın yolu da budur – sayfayı önüne açmak ve öykülerin kendiliğinden, ağır ağır sayfaya süzülmesini beklemek.

1

Lee Chong'un bakkalı, bir temizlik abidesi olmamakla birlikte, mucizevi bir malzeme kaynağıydı. Küçük ve tıklım tıklıştı ama o tek odada insan yaşayabilmek ve mutlu olmak için gereksindiği ve arzuladığı her şeyi bulabilirdi – giysiler, hem taze hem de konserve yiyecekler, içki, tütün, balık teçhizatı, makineler, sandallar, halatlar, kasketler, domuz pirzolaları. Lee Chong'un dükkânından bir çift terlik, ipek bir kimono, çeyrek litrelik viski, yanına da bir puro alabilirdiniz. Neredeyse her türlü ruh haline uyacak bileşimler yaratabilirdiniz. Lee Chong'da bulunmayan tek ticari mala da, arsanın karşısındaki Dora'nın yerinde ulaşılabilirdi.

Bakkal gün doğumunda açılır, ortalıkta dolanan son derbeder kuruş harcanıncaya ya da yatmaya gidinceye kadar kapanmazdı. Lee Chong hırslı, açgözlü biri olduğu için değil. Öyle biri değildi, ama ortada para harcamak isteyen biri varsa, Lee onun emrine amadeydi. Toplumdaki konumuna Lee'nin kendisi de şaşıyordu; tabii şaşırmayı ne kadar becerebiliyorsa, o kadar. Yıllar içinde, Sardalye Sokağı'ndaki herkes borçlanmıştı ona. Müşterilerine baskı yapmazdı ama fatura fazlasıyla kabarınca, veresiyeyi keserdi. Müşteri de tepeyi tırmanıp kasabaya yollanmaktansa genellikle borcunu öder ya da ödemeye çalışırdı.

Lee yuvarlak yüzlü ve nazikti. R harfini bir kez olsun kullanmaksızın, haşmetli bir İngilizce konuşurdu. California'daki gizli Çin örgütlerinin savaşı sürerken, Lee'nin arada bir kellesine ödül konduğunu öğrendiği olmuştu. O zaman kapağı San Francisco'ya atıp bir hastaneye yatar, belayı savuşturuncaya kadar orada kalırdı. Parasıyla ne yaptığını kimse bilmezdi. Belki de elinde para falan yoktu. Belki de tüm serveti ödenmemiş faturalarda yatıyordu. Ama iyi yaşıyor, bütün komşularından saygı görüyordu. Müşterilerine güvenirdi, ta ki daha fazla güvenmek saçmalığın daniskası oluncaya kadar. Bazen ticari hatalar yapardı, ama bunları bile, eğer başka bir marifet sergilemiyorsa, iyi niyeti sayesinde bir süre sonra avantaja dönüştürürdü. Aynı şey Yoksul Palas ve Izgara Evi'nde de oldu. Lee Chong dışında kim olsa bu takası tam bir kayıp sayardı.

Lee Chong'un bakkalda konuşlandığı yer, puro tezgâhının arkasıydı. Böylece kasa solunda, hesap tahtası sağında kalıyordu. Camlı vitrinde kahverengi purolar, sigaralar, Bull Durham, Duke's harmanları, Five Brothers, arkasındaki duvarda bulunan raflarda da litrelik, yarım ve çeyrek litrelik Old Green River'lar, Old Town House, Old Colonel ve herkesin gözdesi Old Tennessee şişeleri – dört yaşında olduğuna dair garanti verilen bu harman viski çok ucuzdu ve mahallede *Old Tennis Shoes** diye bilinirdi. Lee Chong'un viskiyle müşterinin arasında durması nedensiz değildi. Bazı cin fikirlilerin, onun dikkatini dükkânın başka taraflarına çekme girişimleri olmuştu. Kuzenler, yeğenler, oğullar ve gelinler dükkânın geri kalanında hizmet verirken, Lee puro tezgâhından asla ayrılmazdı. Vitrinin camı onun çalışma masasıydı. Tombul ama zarif ellerini cama dayar, parmakları rahat duramayan küçük sosisler gibi kıpırdanıp dururdu. Sol elinin orta parmağındaki kalın altın yüzük sahip olduğu tek mücevherdi; onunla, para üstünü koyduğu küçük, kauçuk

* Eski Tenis Ayakkabıları. (ç.n.)

tablaya, minik kauçuk dikenleri çoktan aşınmış paspasa hafif hafif, sessizce vururdu. Lee'nin dudakları dolgun, yardımseverdi, gülümsediğinde parlayıveren altınsa zengin ve iç ısıtıcı. Yarım gözlük takar, her şeye onunla baktığından, uzağı görebilmek için başını geriye atmak zorunda kalırdı. Kâr ve indirim, toplama, çıkarma, hepsini hesap tahtasında o küçük, durmak bilmez sosis parmaklarıyla hesaplar, kahverengi, dostane gözleri dükkânını tarar, dişleri müşterilere altın çakımlar sunardı.

Bir akşam, sıcak tutmak için ayaklarının altına koyduğu bir gazete destesiyle her zamanki yerinde otururken, o öğleden sonra karara bağlanan, aynı akşamüstü de nihayete eren bir iş anlaşmasını düşündü, hem keyifle hem de hüzünle. Bakkaldan çıkınca, çaprazlama bir yürüyüşüyle ot bürümüş arsayı geçer, konserve fabrikalarının attığı devasa, paslı boruların arasından döne dolaşa ilerlerseniz, yabani otlar yüzünden kullanılamaz hale gelmiş bir patika görürsünüz. Onu izleyip servi ağacını geride bırakın, demiryolunun karşısına geçip kıskı döşeli, eğreti, asma iskeleyi çıkın, yıllardır balık unu deposu olarak kullanılan uzun, alçak bir binaya geleceksiniz. Çatılı, tek ve kocaman bir odadan ibaret olan bu yapının sahibi, Horace Abbeville adındaki evhamlı beyefendiydi. Horace'ın iki karısı, altı çocuğu vardı ve yıllar içinde, yalvarıp yakararak, ikna gücünü kullanarak Monterey'de eşi benzeri bulunmayan bir bakkal borcu oluşturmuştu. O öğleden sonra bakkala geldi ve Lee'nin suratına düşmüş olan müsamahasız gölgeyi görünce, o duyarlı, yorgun yüzü seğirdi. Lee'nin tombul parmakları kauçuk paspası tıklatmaktaydı. Horace ellerini, avuçları yukarı bakacak şekilde puro tezgâhına koydu. "Galiba sana bayağı borçlandım," dedi basitçe.

Bugüne kadar duyduklarından böylesine farklı olan bu yaklaşım karşısında duygulanan Lee'nin dişleri ışıldadı. Başını evet dercesine, ciddiyetle salladıysa da, ortada bir dolap dönüp dönmediğini anlamak için beklemeyi yeğledi.

Horace diliyle dudaklarını yaladı – ki bir uçtan diğerine, bayağı vakit alan bir işti. "Böyle bir borcun çocuklarımın sırtına yüklenmesinden nefret ediyorum," dedi. "Bak mesela, bir paket naneli sakız isteseler bile vermezsin."

Lee Chong'un yüzü varılan bu sonucu onayladı. "Epey yüklü bil meblağ," dedi.

Horace sözünü sürdürdü. "Benim şu rayların öteki tarafındaki depoyu bilirsin, hani balık unlarının durduğu."

Lee başıyla onayladı. Unlar ona aitti.

Horace ciddi, içten bir tavırla sordu: "Sana orayı versem... borcumu kapatır mı?"

Lee Chong başını geriye atıp yarım gözlüğünün gerisinden gözlerini Horace'ın yüzüne dikti, bu arada zihni veresiye defterindeki hesapları tarıyor, sağ eli durmaksızın abaküste geziniyordu. Derme çatma yapıyı, konserve fabrikası genişlemek istediğinde değer kazanabilecek arsayı güzelce tarttı. "Tabii," dedi sonunda.

"Eh, hesap dökümünü çıkar, ben de sana oranın satış belgesini getireyim." Horace'ın acelesi var gibiydi.

"Evlaka gelek yok," dedi Lee. "Tamamı ödendi yazıp imzalalız."

Takası vakarla tamamladılar ve Lee Chong adama çeyrek litrelik bir Old Tennis Shoes ikram etti. Sonra, Horace Abbeville dimdik yürüyerek arsanın içinden geçti, servi ağacını ardında bıraktı, tren yolunun karşı tarafına geçti, asma iskeleyi tırmandı, az öncesine kadar ona ait olan binaya girdi ve bir balık unu öbeğinin üzerine oturup kendini vurdu. Her ne kadar bu öyküyle ilgisi olmasa da, o günden sonra, soyadı Abbeville olan hiçbir çocuk, annesi kim olursa olsun, naneli sakızdan mahrum kalmadı.

Ama biz o akşama dönelim. Vücuduna tahnit iğneleri batırılmış olan Horace yüksek ayaklı masada yatıyor, iki karısı da evin ön basamaklarında oturuyordu, kollarını birbirlerinin omuzları-

na dolamışlardı (cenaze töreni bitene kadar arkadaş kaldılar, sonra çocukları bölüştüler ve bir daha da birbirleriyle konuşmadılar). Lee Chong puro camekânının gerisinde dikiliyordu; müşfik, kahverengi gözleri dingin, ezeli ve ebedi bir Çin kederiyle içe dönmüştü. Bunu engelleyemeyeceğini biliyordu, ama keşke bilseydim, diyordu; belki yardım etmeye çalışırdım. Lee'nin sevecenliğinin ve anlayışının ayrılmaz bir parçası da, bir insanın kendini öldürme hakkına saygı duymaktı, o hakka dokunulamazdı, ama işte bazen bir dost çıkıp bunu geçersiz kılabiliyordu. Lee cenaze masraflarını çoktan üstlenmiş, acılı ailelere de gıda malzemeleriyle dolu bir çamaşır sepeti yollamıştı.

Artık Abbeville binasının sahibi Lee Chong idi – sağlam bir çatı, sağlam zemin, iki pencere, bir de kapı. Balık unu çuvallarıyla tepeleme dolu olduğu, uçucu ama keskin bir koku yaydığı doğruydu. Lee Chong orayı bakkaliye malzemeleri için bir depo, bir tür ardiye yapmayı düşündü ama bir kez daha düşününce vazgeçti. Fazla uzaktı, ayrıca canı isteyen pencereden içeri dalabilirdi. Altın yüzüğüyle kauçuk tablaya hafif hafif vuruyor, bu sorunu ölçüp biçiyordu ki, kapı açıldı ve Mack girdi. Ortak paydaları ailesiz ve parasız olmak, yiyip içmenin ve halinden hoşnut olmanın ötesinde hiçbir hırs taşımamak olan küçük bir erkek grubunun yaşça büyüğü, önderi, akıl hocası, bir dereceye kadar da sömürücüsüydü Mack. Ancak hoşnutluk, doygunluk peşindeki erkeklerin çoğu kendini mahveder, hedefine varamadan yarı yolda tükenirken, Mack ile dostları hoşnutluğa rahat, rastgele bir tavırla, sakince yaklaşır, onu tatlılıkla özümserlerdi. Mack'in yanı sıra, inanılmayacak kadar güçlü kuvvetli, genç bir adam olan Hazel, La Ida'da gerektikçe barmenlik yapan Eddie ve ara ara Western Biyoloji için kurbağa ve kedi toplayan Hughie ile Jones, şu sıralar Lee Chong'un bitişiğindeki arsada, o devasa, paslı borularda yaşamaktaydı. Daha doğrusu, hava yağışlıyken boruların içinde, güzel havalardaysa arsanın tepe-

sindeki kara servi ağacının gölgesinde. Ağacın dalları aşağıya doğru kıvrılıp bir sayvan yapılmıştı; onun altında yatıp Sardalye Sokağı'ndaki hareketliliği ve canlılığı seyredebilirdiniz.

Mack içeriye girince Lee Chong'un vücudu belli belirsiz gerildi, Eddie, Hazel, Hughie ya da Jones'un da onun peşinden dükkâna girip malların arasına sızmadıklarından emin olmak için gözleri hızla etrafı taradı.

Mack sevimli bir dürüstlükle kartlarını açtı. "Lee," dedi, "Eddie'ynen ben ve diğerleri, Abbeville'in yerini aldığını duyduk."

Lee Chong başıyla evet'ledi, bekledi.

"Bennen dostlarım, oraya taşınıp taşınamayacağımızı bi soralım dedik. Mülküne sahip çıkarız," diye ekledi çabucak. "Birilerinin içeri dalmasını ya da zarar vermesini önleriz. Çocuklar camları falan kırabilir, biliyosun –" diye anımsattı Mack. "Biri göz kulak olmazsa, orası yanıp kül olabilir."

Lee başını geriye attı, yarım gözlüğünün gerisinden Mack'in gözlerinin içine baktı; derin derin düşünürken camekânı tıklatan parmağının temposu yavaşladı. Mack'in gözlerinde iyiniyet, candanlık ve herkesi mutlu etme arzusu vardı. Öyleyse neden Lee Chong hafiften kuşatıldığı duygusuna kapılmıştı? Neden zihni kaktüslerin arasından geçen bir kedi kadar incelikle deviniyordu? Öneri tatlılıkla, adeta bir hayırseverlik ruhuyla yapılmıştı. Lee'nin zihni ileriye, olasılıklara sıçradı – yo, bunlar ihtimaller değil tahminlerdi; bunun üzerine parmak vuruşları daha da yavaşladı. Kendini Mack'in önerisini reddederken, sonra da kırık pencere camlarına bakarken gördü. O zaman Mack oraya göz kulak olmayı, Lee'nin mülkünü korumayı bir kez daha teklif edecekti; onu ikinci kez reddeden Lee de dumanın kokusunu alacak, duvarlara tırmanan minik alevleri görecekti. Mack'le arkadaşları yangının söndürülmesine yardım edecekti elbette. Lee'nin bozuk para paspasındaki par-

mağı tamamen durdu. Lee yenilmişti. Biliyordu. Ona artık yalnızca zevahiri kurtarma olanağı kalmıştı, Mack de bu konuda muhtemelen gayet cömert davranacaktı. "Benim mekâna kila ödeyeceksiniz?" dedi Lee. "Olda otel gibi mi kalacaksınız?"

Mack geniş geniş gülümsedi ve cömert davrandı. "Hey!" diye çığırdı. "Bu da bi fikir. Elbette. Kaç para?"

Lee düşündü. Kaç para isterse istesin fark etmeyeceğini biliyordu. Nasılsa alamayacaktı. Karizmayı gerçekten kurtaracak, sağlam bir meblağ bile talep edebilirdi. "Haftada beş dolal," dedi.

Mack oyunu sonuna kadar oynadı. "Bunu bizim çocuklarnan bi konuşmalıyım," dedi müphem bir tavırla. "Haftada dört dolar yapamaz mısın?"

"Beş dolal," diye kestirip attı Lee.

"Eh, bakalım oğlanlar ne diycek," dedi Mack.

Bu mesele de böylece halloldu. Sonuçtan herkes memnundu. Bu işten Lee Chong'un zararlı çıktığını düşünenler olduysa bile, en azından onun zihni bu şekilde işlemiyordu. Camlar kırılmadı. Yangın çıkmadı. Tamam, tek kuruş kira ödenmedi, ancak kiracıların eline para geçtiğinde, ki oldukça sık geçiyordu, onu Lee Chong'un dükkânından başka bir yerde harcamak akıllarına bile gelmedi. Lee'nin elinde şimdi aktif ve potansiyel müşterilerden oluşan, gizli, küçük bir grup vardı. İş o kadarla da bitmiyordu. Sarhoşun biri dükkânda sorun çıkarırsa, çocuk çeteleri talan amacıyla New Monterey'den inerse, Lee Chong'un tek yapması gereken kiracılarını çağırmaktı; derhal yardıma koşarlardı. Bu sözleşme bağlayıcı bir madde daha getirmişti: Velinimetinden çalamazsın. Lee Chong'un bu sayede kurtardığı fasulye konserveleri, domatesler, süt ve karpuzlar, kirayı fazlasıyla karşılamaktaydı. New Monterey'deki bakkalların raflarında baş gösteren ani ve yoğun kaçak ise, Lee Chong'un derdi değildi.

Oğlanlar taşındı, un çuvalları çıkarıldı. Eve bu adı kimin verdiği bilinmiyor ama orası o günden sonra Yoksul Palas ve Izgara Evi diye bilindi. Borularda ve servi ağacının altında yaşarlarken, mobilyaya ve uygarlığımızın salt illetleri değil, prangaları da olan küçük şirinliklere yer yoktu. Ama Palas'a taşınır taşınmaz oğlanlar onu döşemeye girişti. Bir koltuk ortaya çıktı, sonra portatif bir yatak ve bir koltuk daha. Bir nalbur dükkânı bir kutu kırmızı boya verdi, üstelik gönülsüzce değil, çünkü verdiğinden haberi olmadı; yeni bir sehpa ya da ayak taburesi görününce, hemen kırmızıya boyandı; bu onu güzelleştirmekle kalmıyor, bir dereceye kadar gizliyordu da; belli olmazdı, eski sahibi içeriye bir göz atabilirdi. Böylece Yoksul Palas ve Izgara Evi yaşamaya başladı. Oğlanlar kapılarının önünde oturup aşağıya, rayların öteki tarafına, arsanın ve sokağın karşısına, doğruca Western Biyoloji'nin ön camına bakabiliyorlardı. Geceleri laboratuvardan gelen müziği dinleyebiliyorlardı. Lee Chong'dan bira almak için sokağı geçen Doc'u gözleriyle izleyebiliyorlardı. "Doc iyi biri," dedi Mack. "Onun için bi şiyler yapmalıyız."

2

Sözcük, insanları ve manzaraları, ağaçları, bitkileri, fabrikaları ve Pekin cinsi köpekleri yalayıp yutan bir simge ve bir zevk aracı. Sonra Şey Sözcük olur ve yeniden Şey'e dönüşür, ama saptırılmış, çarpıtılmış ve fantastik bir desen halinde dokunmuş olarak. Sözcük Sardalye Sokağı'nı yutar, sindirir ve kusar, Sokak artık yeşil dünyanın ve gökyüzünü yansıtan denizin parıltısını almıştır. Lee Chong Çinli bir bakkaldan daha fazlasıdır. Öyle olmalı. O belki de *iyi* tarafından dengelenmiş ve geçici olarak durdurulmuş olan *kötüdür* – Lao Tze'nin çekim gücüyle yörüngesinde tutulan, ama hesap tahtasıyla kasanın merkezkaç kuvveti yüzünden Lao Tze'den uzak tutulan bir Asya gezegeni. Lee Chong havada asılı duruyor, sağa sola sallanıyor, bakkaliye malzemelerinin ve ruhların arasında fırıl fırıl dönüyor. Söz konusu olan bir kutu fasulye konservesiyse sert bir adam o – büyükbabasının kemikleri söz konusu olduğunda, yumuşak bir adam. Çünkü Lee Chong Çin Burnu'ndaki mezarı kazdı, sarı kemikleri ve üzerinde bir tutam düz, kır saçın hâlâ durduğu kafatasını buldu. Sonra kemikleri özenle paketledi; uyluklar, dümdüz kaval kemikleri, ortada kafatası, onun etrafında leğen kuşağı ile köprücük kemiği, her iki yanda da kıvrık kaburgalar. Sonra Lee Chong kutulanmış, gevrek, kırıldı kırıla-

cak büyükbabasını, nihayet atalarının kutsallaştırdığı toprakta yatabilmesi için batıdaki denizin öteki kıyısına gönderdi.

Mack ile oğlanlar da kendi yörüngelerinde dönüp duruyorlar. Aceleci, paramparça bir deliliğin hüküm sürdüğü Monterey'de, korkmuş, aç erkeklerin hiç olmazsa bir miktar gıdayı sağlama almak için savaşırken midelerini mahvettiği, sevgi açlığı çeken erkeklerin, sevilebilecek bütün niteliklerini yok ettiği kozmik Monterey'de onlar Erdemli, Müşfik ve Güzel olanlar. Mack ve oğlanlar Güzel, Erdemli, Müşfik. Ülserli kaplanların yönettiği, eli kolu bağlı boğaların toynaklarıyla deşik deşik ettiği, kör çakalların leşleri yediği bir dünyada, Mack ve oğlanlar kaplanlarla zarif akşam yemekleri yiyor, gözü dönmüş düveleri okşuyor, Sardalye Sokağı'nın martılarını beslemek için artıkları, kırıntıları sarıp eve götürüyor. Bütün dünyayı kazanan ve malikânesine mide ülseriyle, şişmiş bir prostatla ve çift odaklı bir gözlükle dönen bir erkeğin kazancı ne olabilir? Mack'le çocuklar tuzaktan kaçınır, zehrin etrafından dolanır, ilmeğin üstünden atlarken, tuzağa yakalanmış, zehirlenmiş ve sımsıkı bağlanmış bir erkekler kuşağı onlara haykırıyor; işe yaramazlar, sonu-kötüye-varacaklar, kasabanın-yüz-karaları, hırsızlar, pespayeler, serseriler diye bağırıyor. Doğaya hükmeden Babamız, kır kurduna, kahverengi sıçana, İngiliz serçesine, ev sinekleriyle güvelerine bile can veren, yaşama, hayatta kalma yeteneği bağışlayan Babamız işe yaramazlara, kasabanın yüz karalarına ve serserilere, Mack'le oğlanlara karşı haddinden fazla, muazzam bir sevgi besliyor olmalı. Erdemler, zarafet, tembellik ve haz. Yüce Babamız, sen doğanın ta kendisisin.

3

Lee Chong'un dükkânı boş arsanın sağında (eski kazanlar, paslı borular, kocaman kereste parçaları, beş galonluk tenekelerle tepeleme doluyken oraya neden boş arsa dendiği de ayrı bir muamma). Boş arsanın arkasında, az yukarıda demiryolu ve Yoksul Palas var. Arsanın sol yanındaki sınırdaysa Dora Flood'un ciddi ve azametli genelevi yükseliyor; bir erkeğin arkadaşlarıyla bir arada birasını içebileceği düzgün, temiz pak, dürüst, eski usul bir kerhane burası. Güvenilmez, müşteriyi amansızca yolan, pespaye bir batakhane değil, Dora tarafından kurulan, yönetilen ve hizaya sokulan sağlam, iffetli bir kulüp; Mama ile kızlar elli yıldır kullandıkları o özel yetenekler sayesinde, yani incelik ve içtenlik, yardımseverlik ve belli bir gerçekçilik sayesinde kendilerini zekilere, eğitimlilere ve kibarlara saydırmayı biliyorlar. Yine aynı nedenlerle, evli kız kurularının oluşturduğu o sapkın ve şehvet düşkünü kızkardeşler birliğinin de nefretini çekiyorlar; bunların kocaları yuvalarına saygı duyuyor ama oradan pek hoşlanmıyorlar.

Dora iri yarı bir kadın, alev saçan turuncu saçları ve Nil yeşili elbiselere düşkünlüğü olan, enine boyuna bir kadın. Tek bir fiyatın geçerli olduğu, dürüst bir ev işletiyor, ağır alkol satmıyor ve evde yüksek sesli ya da müstehcen konuşmalara izin

vermiyor. Kızlarının kimisi yaş ve hastalık nedeniyle oldukça hareketsiz ama Dora onları asla kapı dışarı etmez, her ne kadar bazılarının ayda üç numara bile çekmediğinden yakınsa da, önlerine günde üç öğün yemek koymayı sürdürür. Dora, yöre sevgisinin kabardığı bir an, mekânına Ayı Sancağı Lokantası adını vermiş; oraya yalnızca bir sandviç yemek için girenlere dair pek çok öykü var.

Evde normalde, yaşlılar da dahil on iki kız çalışıyor, bir Yunan aşçı, bir de bekçi diye bilinen ama her türlü hassas ve tehlikeli görevi yürüten bir adam var. Kendisi kavgaları durdurur, sarhoşları dışarı atar, isteri krizlerini yatıştırır, baş ağrılarını tedavi eder ve barmenlik yapar. Kesiklere, çürüklere pansuman yapar, gündüzleri boş vakitlerini polislerle geçirir ve kızların yarısı Hıristiyan Scientist mezhebinden olduğundan, pazar sabahları *Bilim ve Sağlık* kitabından payına düşeni yüksek sesle okur. Selefinin, onun kadar dengeli olmayan adamın, polis tutanağında da belirtildiği üzere başı belaya girmişti ama Alfred, bulunduğu ortamın üstesinden gelmeyi başardığı gibi, o ortamın seviyesini de kendisiyle birlikte yükseltti. O evde hangi erkeklerin bulunması hangi erkeklerin bulunmaması gerektiğini biliyor. Monterey sakinlerinin ev yaşamı hakkında, kasabadaki herkesten daha çok bilgi sahibi.

Dora'ya gelince – o tehlikeli, bıçak sırtı bir yaşam sürmekte. Yasaya, en azından sözcük anlamına karşı gelen biri olarak, yasalara herkesin iki misli uymak zorunda. Sarhoşlar, hırgür, küfürleşmeler olmamalı, aksi halde Dora'nın evi kapatılır. Ayrıca, yasadışı biri olduğu için Dora hayırseverliği iyice abartmak zorunda. Millet de ona yüklendikçe yükleniyor zaten. Polis Derneği emeklilik fonu için dans düzenlediğinde, herkes bir dolar katkıda bulunurken, Dora'nın elli dolar vermesi gerekiyor. Ticaret Odası bahçesini güzelleştirmeye karar verdiğinde tüccarlar adam başı beş dolar verdi ama Dora'dan yüz

dolar istendi, o da çıkarıp verdi. Aynı şey diğer kurumlar için de geçerli, Kızıl Haç, Kamu Aidat Kampanyası, Erkek İzciler; Dora'nın günahının dillendirilmeyen, açıkça ilan edilmeyen, utanmaz, çirkin kefareti, bağış listelerinin başını çekiyor. Ama en kötü darbeyi ekonomik buhran sırasında aldı. Malum bağışlara ilaveten, Dora Sardalye Sokağı'nın aç çocuklarını, işsiz babalarını, kaygılı kadınlarını kolladı, iki yıl boyunca her kesimin bakkal borcunu kapattı ve bu süreçte batma noktasına geldi. Dora'nın kızları iyi eğitimli ve sevimlidir. Daha dün gece geneleve gelmiş olsa bile, sokakta hiçbir erkekle konuşmazlar.

Şimdiki bekçi Alfy'nin görevi devralmasından önce, Ayı Sancağı'nda herkesi üzen bir trajedi yaşandı. Bir önceki bekçinin adı William idi, kimi kimsesi yokmuş gibi görünen, esmer bir adamdı. Gündüzleri, işi azken, böyle sırf kadınlarla bir arada olmaktan gına getiriyordu. Pencereden, boş arsadaki boruların üzerinde oturan Mack'le oğlanları görebiliyordu; ayaklarını yabani ebegümeçlerine doğru sallandırır, bir yandan güneşin tadını çıkarırken bir yandan da önemsiz ama ilginç konularda ağır ağır ve filozofça sohbetler ederlerdi. Onları izlerken arada bir, yarım litrelik bir Old Tennis Shoes çıkardıklarını ve şişenin ağzını yenleriyle sildikten sonra, sırayla yudumladıklarını görürdü. William zamanla o ekibe dahil olmayı arzuladı. Bir gün dışarıya çıktı, bir borunun üzerine oturdu. Sohbet kesildi, gruba huzursuz ve düşmanca bir sessizlik çöktü. William bir süre sonra büyük bir kederle Ayı Sancağı'na döndü ve camdan bakınca sohbetin yeniden başladığını gördü, buysa onu daha da üzdü. Esmer ve çirkin bir yüzü, kara kara düşünüp durmaktan çarpılmış bir ağzı vardı.

Ertesi gün oraya yeniden gitti, ama bu sefer yanına yarım litrelik viski aldı. Mack'le oğlanlar viskiyi içtiler, sonuçta deli değillerdi tabii, ama tek söyledikleri "Arada seni görüyoruz" ile "Şansın açık olsun" gibi şeyler oldu.

William bir süre sonra Ayı Sancağı'na döndü, onları camdan gözledi ve Mack'in yüksek sesle şöyle dediğini duydu: "İyi de, lanet olsun, pezevenklerden nefret ederim!" Her ne kadar William bunu bilmiyor olsa da, aslında doğru değildi bu. Mack'le oğlanlar ondan yalnızca hoşlanmıyorlardı, hepsi bu.

İşte William'ın kalbi şimdi gerçekten kırılmıştı. Aylaklar onu aralarına kabul etmiyordu. Onu kendilerinden çok çok aşağıda görüyorlardı. William oldum olası içedönük ve her şey için kendini suçlayan biri olmuştu. Şapkasını taktı, deniz kıyısında yürüyüşe çıktı, deniz fenerine kadar gitti. Dalgaların gümbürtüsünü sürekli duyabildiğiniz küçük, güzel mezarlıkta durdu. William karanlık, derin düşüncelere daldı. Kimse sevmiyordu onu. Kimse önemsemiyordu. Ona bekçi diyebilirlerdi, ama o bir muhabbet tellalıydı – rezil bir pezevenk, dünyadaki en aşağılık şey. Sonra kendisinin de herkes gibi yaşamaya ve mutlu olmaya hakkı olduğunu düşündü; Tanrı şahit, buna hakkı vardı. Dönüş yolunu öfkeyle katetti ama Ayı Sancağı'na ulaşıp da basamakları çıkarken öfkesi geçti. Akşam olmuştu, müzik dolabında *Harvest Moon* çalıyordu, William ona kazık atan ilk fahişenin bu şarkıyı çok sevdiğini anımsadı; kız kaçıp gitmiş, evlenmiş ve ortadan yok olmuştu. Şarkı William'ı hüzne boğdu. O içeriye girdiğinde, Dora arkadaki salonda çay içmekteydi. "Neyin var, hasta mısın?" diye sordu kadın.

"Hayır," dedi William. "Hem zaten ne fark eder ki? Kendimi berbat hissediyorum. Galiba kendimi öldürecem."

Dora bugüne kadar epeyce sinir hastasıyla uğraşmıştı. Düsturu, onlara bulaşma, idi. "Eh, ne yapacaksan mesain bitince yap, halıları da kirletme," dedi.

William'ın yüreğine gri, ıslak bir bulut çöktü, ağır adımlarla dışarıya çıktı, koridoru geçti ve Eva Flanegan'ın kapısını vurdu. Eva kızıl saçlıydı, her hafta günah çıkarmaya giderdi. Kız ve erkek kardeşlerden oluşan geniş bir ailesi vardı, dindar bir

kızdı ama ne zaman, nasıl içeceği kestirilemeyen bir ayyaştı. William girdiğinde tırnaklarını boyuyordu, ortaya çıkan rezilliğe bakan William onun çoktan kafayı bulduğunu anladı; Dora kafası kıyak bir kızın çalışmasına izin vermezdi. Parmakları ilk boğumuna kadar ojeyle kaplanmış olan Eva'nın tepesi atıktı. "Derdin ne?" diye sordu. Şimdi William da sinirlenmişti. "Gebertecem kendimi," dedi hiddetle.

Eva tiz bir çığlık attı. "Ama bu günah, berbat, korkunç, iğrenç bir günah," diye haykırdı, sonra ekledi: "Tam da ben Doğu St. Louis'e harika bir yolculuk yapacak kadar kafayı bulmuşken, kalkıp mekânı zor duruma düşüreceksin. Beş para etmez piçin tekisin." William kapıyı arkasından çekip mutfağa yollanırken, kız hâlâ avaz avaz haykırmaktaydı. William kadınlardan bıkıp usanmıştı. Bunca kadından sonra Yunan aşçı ona huzur verecekti.

Yunan kocaman önlüğü, sıvanmış kollarıyla iki büyük tavada domuz pirzolası kızartıyor, pirzolaları bir buz kıracağıyla çeviriyordu. "Selam, Yavru. Her şey yolunda mı?" Domuz pirzolaları tavada kıpırdarken cızırdadı.

"Bilmiyorum Lou," dedi William. "Bazen diyorum ki, yap gitsin – cart!" Parmağını gırtlağından geçirdi, keser gibi yaptı.

Yunan buz kıracağını ocağın üzerine bıraktı, yenlerini biraz daha yukarı sıvadı. "Bak sana ne duyduğumu söyliyim, Yavru," dedi. "Ondan bahsedenlerin onu asla yapmadığını duydum." William elini uzattı, buz kıracağını avucuna aldı. Gözleri Yunan'ın kara gözlerini derinlemesine araştırdı, orada inanmazlık ve istihza gördü, sonra, o baktıkça, Yunan'ın gözleri önce tedirginlikle, ardından endişeyle doldu. William değişimi gördü; Yunan önce onun bunu yapabileceğini, sonra da yapacağını anlamıştı. William bunu adamın gözlerinde görür görmez, gerçekten de yapması gerektiğini anladı. Yüreği burkuldu, çünkü bu artık ona aptalca geliyordu. Eli kalktı, buz

kıracağı kalbine gömüldü. İçeriye bu kadar kolayca kayıvermesi inanılır gibi değildi. William, Alfred'den önceki bekçiydi. Alfred'i herkes sevdi. Canı ne zaman isterse gidip Mack ve tayfasıyla birlikte boruların üzerinde oturabiliyor. Yoksul Palas'a bile konuk olabiliyor.

4

Akşam, tam günbatımında, Sardalye Sokağı'nda tuhaf bir şey oldu. Güneşin batmasıyla sokak lambalarının yanması arasında. Kısa, sakin bir dönemdir bu. Tepeyi inen, Yoksul Palas'ı ve asma iskeleyi geçerek boş arsadan ilerleyen yaşlı bir Çinli göründü. Başında kadim, yassı bir hasır şapka, üzerinde her ikisi de mavi kot kumaşından pantolonla ceket vardı; ayağındaki kalın ayakkabılardan birinin tabanı kalkmıştı, yürüdükçe şlap şlap yere vuruyordu. Üzeri kapaklı, hasır bir sepet taşıyordu. Yüzü zayıf, esmerdi, kabarık damarları seğirir gibiydi, ihtiyar gözleri, hatta göz akları bile kahverengiydi ve bu gözler öyle derine gömülmüştü ki, dışarıya bir çift delikten bakar gibiydi. Tam gün batımında geldi, sokağın karşısına geçti ve Western Biyoloji ile Hediondo Konserve'nin arasındaki boşluğa girdi. Sonra küçük kumsalı arşınladı ve rıhtımları destekleyen tahta kazıklarla çelik putrellerin arasında gözden yitti. Gün doğumuna kadar onu gören olmadı.

Ama gün doğarken, hani sokak lambalarının söndürüldüğü ama günün henüz aydınlanmadığı o vakitte, yaşlı Çinli kazıkların arasından sürünerek çıktı, önce kumsalın sonra da sokağın karşı tarafına geçti. Hasır sepeti şimdi ağır ve ıslaktı, su damlatıyordu. Ayakkabısının kalkmış tabanı sokakta şaklıyor-

du. Yokuşu tırmanıp ikinci sokağa vardı, yüksek, tahta bir çitteki kapıdan geçti ve o akşama kadar da bir daha görünmedi. Uyuyan insanlar onun tabanından çıkan şlap şlapları duydular ve bir anlığına uyandılar. Bu yıllardır oluyordu, ama hâlâ alışamamışlardı ona. Bazıları onun Tanrı olduğunu düşünüyordu, çok yaşlı insanlar Ölüm olduğunu, çocuklarsa onun çok komik, ihtiyar bir Çinli olduğunu düşünüyordu; çocuklar yaşlı ve yabancı her şeyi komik bulmaz mı zaten. Ama çocuklar onlardan bekleneceği üzere onu taciz etmiyor, ona bağırmıyorlardı, çünkü adam tepesinde küçük bir korku halesi taşıyordu.

Yaşlı Çinliye sataşmayı bir tek Salinas'tan gelme, cesur ve güzel bir oğlan çocuğu olan, on yaşındaki Andy göze alabildi. Andy Monterey'de ziyaretçiydi, yaşlı adamı gördü ve sırf özsaygısını korumak için bile olsa ona bağırması gerektiğini düşündü, ama Andy, o gözüpek oğlan bile küçük korku halesini hissetti. Görev duygusuyla korkusu güreşirken, Andy her akşam onun geçişini izledi. Sonra bir akşam, olanca cesaretini topladı, uygun adım yaşlı adamın peşine takıldı ve tiz bir sesle şarkı söylemeye başladı: "Çinli Çing-Çong tahta çite tünemiş – Beyaz bi adam gelip kuyruğunu kesivermiş."

Yaşlı adam durdu, arkasına döndü. Andy de durdu. Gömük, kahverengi gözler Andy'ye dikildi, ince, gergin dudaklar kıpırdadı. Ondan sonra olanı Andy ne anlatmayı becerebildi ne de unutmayı. Çünkü gözler büyüdü, ortada bir Çinli kalmayıncaya kadar genişledi. Sonra tek bir göz kaldı – devasa, kilise kapısı kadar büyük, kahverengi bir göz. Andy parlak, saydam, kahverengi kapıdan içeriye baktı ve onun gerisinde ıssız bir taşra manzarası uzandığını gördü, kilometrelerce uzunluğundaki düzlük, bir dizi fantastik biçimli tepeyle, inek ve köpek başına, çadıra ve mantara benzeyen bir dağ sırasıyla son buluyordu. Düzlükte alçak, sert otlar, şurada burada da küçük bir tümsek vardı. Her tümseğin üzerine de dağ sıçanına benzer,

küçük bir hayvan tünemişti. Hele o ıssızlık – manzaranın soğuk, çıplak yalnızlığı Andy'nin acıyla inlemesine neden oldu, çünkü dünyada artık tek bir kişi bile yoktu, bir tek kendisi kalmıştı. Andy bunu daha fazla görmemek için gözlerini yumdu, yeniden açtığında Sardalye Sokağı'ndaydı ve Western Biyoloji ile Hediondo Konserve arasındaki geçitten yaşlı Çinli'nin tabanının şlap şlapları geliyordu. Evet, ona sataşan tek çocuk Andy olmuştu, o da bunu bir daha asla yapmadı.

5

Western Biyoloji Laboratuvarı sokağın hemen karşısındaydı, boş arsaya bakıyordu. Lee Chong'un bakkalı onun çaprazlamasına sağ köşesinde, Dora'nın Ayı Sancağı Lokantası da çaprazlamasına sol köşesindeydi. Western Biyoloji'nin faaliyet alanı tuhaf ve birbirinden güzel canlılardı. Denizin güzelim hayvanlarını satıyordu; süngerler, tulumlular, deniz şakayığı, çeşit çeşit denizyıldızı, çift kabuklular, midyeler, solucan ve istiridyeler, deniz minareleri, muhteşem ve çok şekilli mercanlar, denizin canlı, hareketli çiçekleri, kabuksuz yumuşakçalar ve rengârenk yumuşakçalar, dikenli, topuzlu ve iğneli deniz kestaneleri, yengeçler, pavuryalar, minik ejderhalar, çimçim karidesler ve doğru dürüst gölge bile düşüremeyecek kadar saydam tatlı su karidesleri. Western Biyoloji ayrıca kurtçuk, salyangoz, örümcek, çıngıraklı yılan, sıçan, bal arısı ve zehirli kertenkele de satardı. Hepsi satılıktı bunların. Sonra, doğmamış, minik insanlar vardı; ceninlerin kimisi bütün haldeydi, kimisi ince ince doğranmış ve lamların üzerine takılmıştı. Öğrenciler için de kanı boşaltılmış köpek balıkları vardı, damarlara, arterlere kan yerine sarı ve mavi sıvı doldurulmuştu, böylece ufak ve düz bir bıçakla sistemi izleyebiliyordunuz. Damarları

ve arterleri renkli kediler, aynı şekilde kurbağalar vardı. Western Biyoloji'ye her türlü canlı sipariş edebilirdiniz, er ya da geç elinize geçerdi.

Sokağa bakan, alçak bir bina bu. Zemin katı raflarla dolu bir depo; tavana kadar çıkan raflar koruyucu sıvıyla dolu kavanozlardaki hayvanlarla yüklü. Bodrumda bir küvetle tahnit ve zerk işlemleri için gereken aletler var. Arka avludan geçince, okyanusa çakılmış temel kazıklarının üzerinde bir baraka var, içinde de daha büyük hayvanlar için tanklar; köpekbalıkları, vatozlar, ahtapotlar, kendilerine ait beton tanklarda. Binanın ön tarafında merdiven ve çalışma odasına açılan bir kapı bulunuyor, odada açılmamış postayla tepeleme dolu bir çalışma masası, dosya dolapları ve kapısına açık durması için payanda dayanmış olan bir kasa. Kasanın kapısı bir keresinde kazara kilitlendi, şifreyi kimse bilmiyordu. Kasada açık bir sardalye konservesiyle bir parça Rokfor peyniri vardı. İmalatçı, şifre kombinasyonunu gönderinceye kadar, kasa bayağı sorun oldu. İşte Doc o zaman, bankaya diş bileyen birine seve seve öğretebileceği bir öç alma yöntemi geliştirdi. "Git bankada bir kasa kirala," dedi. "İçine bütün bir somon balığı koy ve altı aylığına çek git." Kasada çıkan sorundan sonra, içine yiyecek konmasını yasakladı. Yiyecekler artık dosya dolaplarında saklanıyor. Ofisin arkasında bir oda var, içinde de bir sürü canlı hayvanın bulunduğu bir akvaryum; ayrıca mikroskoplar, lamlar, ilaç dolapları, laboratuvar camlarıyla dolu sandıklar, çalışma tezgâhları, küçük motorlar, kimyasal maddeler. Bu odadan kokular geliyor – formol, kurumuş denizyıldızı, deniz suyu, mentol, asit fenik, sirke asidi, kahverengi ambalaj kâğıdının, samanın ve halatın kokusu, kloroform, eter, motorlardan yayılan ozonun, halis çeliğin ve mikroskoplara sürülen ince yağın, muz yağının ve kauçuk tüplerin, kuruyan yün çorapların ve botların, çıngıraklı yılanların keskin, acı kokusu ve sıçanların

küflü, ürkütücü kokusu. Deniz çekildiğinde yosunların, algların ve midyelerin, deniz yükseldiğinde de tuzun ve serpintilerin arka kapıdan içeriye dolan rayihaları.

Ofisin sol tarafı bir kütüphaneye açılıyor. Duvarlar tavana kadar kitap raflarıyla dolu; broşürler, dergiler, her türden kitap, sözlükler, ansiklopediler, şiirler, oyunlar. Duvara dayalı muhteşem bir fonograf var, yanına da yüzlerce plak dizilmiş. Pencerenin altında kırmızı serviden bir karyola, duvarlara ve kitap raflarına raptiyelenmiş resimler, Daumier, Graham, Titian, Leonardo, Picasso, Dali ve George Grosz reprodüksiyonları; şuraya buraya ama illa göz hizasına tutturulmuşlar ki, istediğiniz an bakabilesiniz. Bu küçük odada iskemleler, tahta banklar ve elbette yatak var. Buraya aynı anda kırk kişinin sığdığı oldu.

Bu kütüphane, müzik odası ya da işte adına ne derseniz deyin, onun arkasında mutfak var; gaz ocağı, su ısıtıcısı ve lavabonun bulunduğu, dar bir bölme. Bazı gıdalar çalışma odasındaki dosya dolaplarında tutulurken, tabak çanak, yemeklik yağ ve sebzeler mutfaktaki cam kapaklı, bölmeli kitaplıklarda saklanıyor. Bu, ani bir kaprisin dayatmasıyla olmadı. Kendiliğinden oldu. Mutfağın tavanından jambon, salam ve siyah denizhıyarı kangalları sarkıyor. Mutfağın arkasında küçük bir tuvaletle duş var. Tuvalet tam beş yıl sızdırdı, ta ki zeki ve yakışıklı bir konuk onu bir parça sakızla tamir edinceye kadar.

Doc, Western Biyoloji Laboratuvarı'nın sahibi ve işletmecisi. Doc ufak tefek sayılabilecek bir adam, aslında aldatıcı bir ufak tefeklik bu, çünkü vücudu sırım gibi; çok güçlü ve birden parlayıveren bir öfkeye kapıldığında ortalığı kasıp kavuran biri. Sakalı var; yarı İsa yarı şehvet tanrısı yüzü gerçeği söylüyor. Pek çok kızın başını beladan kurtardığı ve başka bir belaya soktuğu söyleniyor. Doc bir cerrahın ellerine, hem soğukkanlı hem de sıcakkanlı bir zihne sahip. Doc arabayla geçerken şap-

kasına dokunup köpekleri selamlar, köpekler de ona bakıp gülümser. İhtiyaç halinde her şeyi öldürebilir ama zevk için tek bir duyguyu bile incitmez. Tek ve büyük bir korkusu var – başının ıslanması; dolayısıyla yaz kış muşamba bir şapka takar. Gelgit yükseldiğinde oluşan, göğsüne kadar gelen havuzcuklara girer ve kendini ıslanmış hissetmez ama başına düşen tek bir yağmur damlası onu paniğe sürükler.

Doc yıllar içinde Sardalye Sokağı'na, kendisinin bile tahmin edemediği kadar köklü bir biçimde yerleşti. Mahallenin felsefe, bilim ve sanat pınarı oldu. Dora'nın kızları tekdüze kilise nağmelerini ve Gregoryen müziği ilk kez onun laboratuvarında dinlediler. Lee Chong İngilizce okunan Li Po'yu ondan dinledi. Ressam Henri Ölüler Kitabı'nın adını ilk kez burada duydu ve öylesine duygulandı ki, çalışma yöntemini değiştirdi. Henri resimlerinde zamk, demir pası ve boyanmış tavuk tüyleri kullanırdı, ama değişti ve sonraki dört resmini envai çeşit yemiş kabuğundan yaptı. Doc her türlü saçmalığı, palavrayı ciddiyetle dinler ve onu işinize yarayacak bir bilgeliğe dönüştürürdü. Zihninin sınırları yoktu – duygudaşlığının da palamarı. Çocuklarla konuşur, onlara alabildiğine derin şeyler söyler, onlar da anlardı. O bir harikalar âleminde, bir heyecan dünyasında yaşardı. Bir tavşan kadar şehvetli, dibine kadar da şefkatliydi. Tanıyan herkes borçluydu ona. Aklına onu getiren herkesin bir sonraki düşüncesi şu olurdu: "Doc için gerçekten hoş bir şey yapmalıyım."

6

Doc yarımadanın ucundaki Büyük Gelgit Havuzu'nda deniz hayvanları toplamaktaydı. Burası olağanüstü bir yerdir: deniz yükseldiğinde çalkalanıp duran, köpüklü krema kıvamında, mercan kayalığının üzerindeki düdüklü şamandıradan yuvarlanarak gelen uzun dalgaların dövdüğü bir gölcük. Ama sular çekildiğinde, bu küçük su dünyası sakinleşir ve güzelleşir. Su alabildiğine berraktır, dibiyse koşuşturan, dövüşen, beslenen, üreyen hayvanlarla fantastik bir hal alır. Yengeçler, dalgalarla salınan yosunların bileşik yaprakları arasında seğirtip durur. Denizyıldızı kara kabuk midyelerinin ve kayalara yapışık, konik kabukluların üzerine çömelir, o minik, milyonlarca vantuzunu hayvancağıza yapıştırır, sonra yavaşça, akılalmaz bir güçle çekmeye başlar, ta ki avı tutunduğu kayadan kopuncaya kadar. Sonra denizyıldızının midesi ortaya çıkar ve yemeğini sarıp sarmalar. Turuncu, benekli ve yivlerle kaplı karından bacaklılar kayaların üzerinde zarafetle kayar, kuyrukları İspanyol dansçıların etekleri gibi dalgalanır. Kara denizyılanları başlarını yarıklardan uzatır, avını bekler. Alfeus karideslerinin zemberek kıskaçları yüksek çatırtılar salar. Bu güzelim, rengârenk dünya sanki camla kaplıdır. Diğer hayvanların kabuklarında yaşayan asalak yengeçler, dipteki kumda gemi azıya almış

çocuklar misali koşturup dururlar. İşte bir tanesi, kendi kabuğundan daha çok beğendiği, boş bir salyangoz kabuğu buldu, kabuğundan sürünerek çıkıyor, yumuşak bedenini düşmana bir anlığına teşhir ettikten sonra çabucak yeni kabuğa giriyor. Sığ mercan kayalığına çarpan bir dalga kırılıyor ve billur suyu bir anlığına karıştırıveriyor, havuzcukta baloncuklar oluşturuyor, sonra geri çekiliyor; su şimdi yeniden dingin, güzel ve ölümcül. Bir yengeç, kardeşinin bacaklarından birini koparıyor. Deniz şakayıkları yumuşacık ve pırıl pırıl çiçekler gibi yayılıyor, yorgun düşmüş, aklı karışmış hayvanları bir an olsun kollarının arasında dinlenmeye çağırıyor; bu yeşilli morlu daveti kabul eden küçük bir yengeç ya da gelgit havuzcuğunun küçük saftiriklerinden biri ortaya çıktığında da, taçyapraklar şırak diye kapanıyor, sokan, batan dikenli hücreler ava minik, uyuşturucu iğnecikler fırlatıyor, böylece kostik, yakıcı, köreltici mide asitleri eriyip bedenine yayılırken av güçsüzleşiyor, belki de uykuya dalıyor.

Sonra sürüngen katil, yani ahtapot çaktırmadan sahneye çıkıyor; usulca, kayarcasına, gri bir pus gibi devinerek, bir an bir yosun öbeğiymiş, bir an bir taş parçasıymış, bir başka sefer de çürüyen bir et topağıymış numarası yaparak, ama o iblis, kem gözleriyle, gayet soğukkanlı, etrafı kolaçan ederek ilerliyor. Uzanıyor, beslenmekte olan bir yengece doğru süzülüyor, yaklaştıkça sarı gözleri alev alıyor, vücudu beklentinin ve coşkunun zonklayan rengine, pembeye dönüşüyor. Sonra, bir anda kollarının ucunda, uçarcasına koşmaya başlıyor; saldıran bir kedi kadar vahşice. Gözü dönmüşçesine yengecin üzerine atılıyor, aynı anda suya kapkara bir sıvı yayılıyor ve ahtapot yengeci katlederken, mücadele eden kitle bu mürekkep bulutu tarafından gözden gizleniyor. Suyun dışındaki, korunmasız kayalardaki kabuklu deniz hayvanları kapalı kapılarının ardında fokurduyor, konik midyeler güneşte kuruyor. Kara sinekler

de ne bulabilirlerse yemek üzere kayalara üşüşüyor. Yosunların keskin iyot kokusu, kalkerli gövdelerin kireç kokusu, renk değiştirenlerin salgıladığı enzimlerin güçlü kokusu, sperm ve yumurtacık kokuları havayı dolduruyor. Denizyıldızı tehlikeye açık kayalıklarda, parmaklarının arasından meni ve yumurta püskürtüyor. Yaşamın ve bolluğun, ölümün ve sindirimin, çürümenin ve doğumun rayihaları havayı ağırlaştırıyor. Mercanların oluşturduğu doğal engelden, okyanusun gücünü toplayıp Büyük Gelgit Havuzu'na yeniden dönmek için beklediği yerden tuzlu serpintiler geliyor. Mercan kayalığındaki düdüklü şamandıra üzgün, sabırlı bir boğa gibi böğürüyor.

Havuzcukta Doc ile Hazel birlikte çalışıyorlardı. Hazel, Mack ve diğer oğlanlarla beraber Yoksul Palas'ta yaşamaktaydı. Hazel* adını, yaşamının bundan sonrasını sürdüreceği biçimde, yani bir rastlantı sonucu almıştı. Sekiz yılda yedi çocuk doğuran annesi tasalı, endişeliydi. Hazel sekizinci çocuktu ve doğduğunda cinsiyeti konusunda annesinin kafası karışmıştı. Kadın zaten yedi çocuğu ve babalarını doyurup giydireceğim diye bitkin düşmüş, tükenmişti. Para kazanmak için her yolu deniyordu –evde kâğıt çiçekler yapmak, mantar yetiştirmek, eti ve kürkü için tavşan avlamak, vs.– bu arada kocası da oturduğu bez iskemleden, nasihatleri, yorumları ve eleştirileriyle ona destek olmaya çalışıyordu. Kadının Hazel adında, hayat sigortası yaptırdığı söylenen bir büyük teyzesi vardı. Aklı onun bir erkek olduğuna henüz yatmamış olan annesi tarafından, sekizinci çocuğa Hazel adı verildi; kadın ikna olduğunda artık bu isme alışmıştı, değiştirmekle falan uğraşmadı. Hazel büyüdü – dört yıl ilkokulda, dört yıl ıslah okulunda okudu ve her ikisinde de hiçbir şey öğrenmedi. Islah okullarının kötülük yapmayı ve suç işlemeyi öğretmesi beklenir, ancak Hazel dikkatini ye-

* Fındık ağacı; sarıya çalan kestane rengi. Genelde kız çocuklarına verilen bir isimdir. (ç.n.)

terince vermedi. Islah okulundan kötülük konusunda zır cahil mezun oldu, tıpkı kesirler, ikili veya çok haneli bölmeler konusunda olduğu gibi. Hazel, sohbetleri dinlemeye bayılırdı, ama sözcüklere değil yalnızca konuşmanın tınısına kulak verirdi. Soru sorardı; yanıtları duymak için değil, sadece sohbetin akışını sürdürmek için. Yirmi altı yaşındaydı, siyah saçlı, sevimli, güçlü, hevesli ve sadıktı. Sık sık Doc'la beraber bir şeyler toplamaya giderdi; onun ne istediğini anladıktan sonra, bu işte gayet başarılı oldu. Parmakları bir ahtapot gibi sürünür, avını bir deniz şakayığı gibi kapar, sımsıkı tutardı. Kaygan kayalarda sağlam adımlarla geziniyor, avlanmaya bayılıyordu. Doc çalışırken muşamba şapkasını takar, yüksek, kauçuk çizmelerini giyerdi, ama Hazel suya tenis ayakkabıları ve kot pantolonuyla dalardı. Bugün denizyıldızı toplamaktaydılar. Doc üç yüz adetlik bir sipariş almıştı.

Hazel havuzun dibinden zarif, morumsu bir denizyıldızı aldı, neredeyse dolmuş bez torbasına attı. "Bunnan ne yapıyorlar acaba?" dedi.

"Neyle?" diye sordu Doc.

"Denizyıldızıyla," dedi Hazel. "Bunnarı satıyosun. Bir bidon dolusu gönderiyosun. O adamlar ne yapıyo peki? Bunnar yenmez ki."

"İnceliyorlar," dedi Doc sabırla, aynı anda bu sorunun yanıtını Hazel'a daha önce en az on kez verdiğini anımsadı. Ancak Doc'un üstesinden gelemediği, zihinsel bir alışkanlığı vardı. Biri bir soru sordu mu, Doc onun yanıtı öğrenmek istediğini düşünürdü. Doc'un tarzı buydu. *Kendisi* cevabını merak etmediği bir soruyu asla sormazdı, dolayısıyla öğrenmek istemediği halde soran bir beyni aklı almıyordu. Oysa tek derdi konuşulduğunu duymak olan Hazel, bir soruya verilen cevabı bir sonraki soruya vesile yapmak gibi bir yöntem geliştirmişti. Böylece sohbetin sürmesini sağlıyordu.

"İnceleyecek ne buluyolar ki?" diye sürdürdü sözünü. "Yanızca denizyıldızı işte. Etrafta bunnardan milyonlarca var. Sana bi milyon tane toplayabilirim."

"Bunlar karmaşık ve ilginç hayvanlar," dedi Doc az çok savunurcasına. "Ayrıca bunlar orta batıya, Northwestern Üniversitesi'ne gidecek."

Hazel malum numarasına başvurdu. "Orda denizyıldızı yok muymuş?"

"Orada okyanus yok," dedi Doc.

"Ya?" dedi Hazel ve harıl harıl etrafta yeni soruyu asacağı bir kanca aranmaya başladı. Bir konuşmanın bu şekilde sonlanmasından nefret ederdi. Ancak yeterince hızlı davranamadı. O yeni bir soru aranırken, Doc bir soru sordu. Hazel bundan da nefret ederdi, bu bir yanıt için zihnini taraması gerektiği anlamına geliyordu ve Hazel'ın zihnini taraması, terk edilmiş bir müzede tek başına dolaşmaktan farksızdı. Hazel'ın kafası kataloglanmamış sergi malzemeleriyle tıka basa doluydu. Bir şeyi asla unutmaz ama anılarını düzenlemek, tanzim etmek için kılını bile kıpırdatmazdı. Her şey oraya karman çorman atılırdı, bir sandalın dibindeki balık takımları gibi; birbirine geçmiş kancalar, kurşunlar, misinalar, oltalar, yemler, zıpkınlar.

Doc, "Palas'ta her şey yolunda mı?" diye sordu.

Hazel parmaklarıyla siyah saçlarını sıvazladı, darmadağın zihnine bir göz attı. "Gayet iyi," dedi. "Şu Gay denen adam yanımıza taşınacak galiba. Karısı fena dövmüş. Uyanıkken fazla dert etmiyo, ama kadın uyumasını bekleyip sonra vuruyomuş. Gay nefret ediyo bundan. Uyanıp kadını dövmek zorunda kalıyo, ama tabii yeniden uykuya dalınca kadın da başlıyo vurmaya. Uyku haram olmuş adama, onun için de yanımıza taşınacak."

"Bak bu yeni işte," dedi Doc. "Eskiden kadın şikâyette bulunup Gay'i hapse attırırdı."

"Aynen!" dedi Hazel. "Ama bu, Salinas'taki yeni hapishaneyi yapmalarından önceydi. Cezası otuz gündü, Gay de bir an önce çıkmaya can atardı, ama bu yeni kodes – zulada radyo, güzel ranzalar, şerif de iyi bi herif. Gay oraya bi girdi mi çıkmak istemiyo. Orayı öyle çok seviyo ki, karısı artık tutuklanmasını istemiyo. Bunun üzerine, onu uyurken dövmeyi akıl etmiş. Çok sinir bozucu, diyo Gay. Ayrıca sen de benim kadar iyi bilirsin ki, kadını dövmekten hiçbi zaman hoşlanmadı. Sırf kendine saygısını korumak için yaptı. Ama artıkın bıktı annaşılan. Bundan böyle bizimle yaşayacak sanırım."

Doc doğruldu. Dalgalar Büyük Gelgit Havuzu'nun bariyerini zorlamaya başlamıştı. Deniz yükseliyordu, denizin küçük ırmakları kayaları aşmaya koyulmuştu. Şamandıradan kopan taze rüzgâr havuzcuğa esiyor, koyun öteki tarafından deniz aslanlarının kükreyişleri geliyordu. Doc muşamba şapkasını geriye itti. "Yeterince denizyıldızı topladık," dedi, sonra ekledi: "Hazel, bak, çuvalının dibinde yeterince büyümemiş altı yedi deniz salyangozu bulunduğunu biliyorum. Av bekçisi bizi durduracak olursa, salyangozların bana ait olduğunu, benim iznimle toplandığını söyleyeceksin – öyle değil mi?"

"Şey... yani."

"Dinle," dedi Doc tatlılıkla. "Diyelim ki salyangozlar için iyi bir sipariş alıyorum, ama av bekçisi avlanma ruhsatımı fazla sık kullandığımı düşünüyor. Onları aslında yediğimi düşünüyor."

"Şey... canı cehenneme."

"Tıpkı sanayi alkolünü denetleyen kurul gibi. Kafaları kuşkuyla doludur, bilirsin. Hep alkolü bizzat içtiğimi düşünürler. Herkes için böyle düşünürler."

"Ee, içmiyo musun?"

"Büyük kısmını değil," dedi Doc. "İçine kattıkları maddenin tadı berbat, yeniden damıtmak da bayağı zahmetli iş."

"O şey o kadar da kötü diil," dedi Hazel. "Geçen gün Mack'le birer fırt çektik. İçine koydukları o şey ne?"

Doc tam yanıtlamaya hazırlanıyordu ki, Hazel'ın yine aynı numarayı çektiğini anladı. "Hadi, gidelim," dedi. Denizyıldızıyla dolu çuvalı sırtına attı. Hazel'ın torbasının dibindeki yasadışı salyangozları da unuttu.

Hazel onun peşinden gelgit havuzundan çıktı, kaygan patikayı tırmanıp sağlam toprağa ulaştılar. Küçük yengeçler sağa sola seğirtiyor, telaşla önlerinden kaçıyordu. Hazel deniz salyangozu muhabbetini gömüp üzerine de beton dökmenin daha iyi olacağını hissetti.

"Şu ressam herif Palas'a döndü," diye girdi söze.

"Öyle mi?"

"Evet! Tavuk tüyleriynen hepimizin resmini yapmıştı, şimdi de sil baştan yemiş kabuklarıynan yapacağını söylüyo. Dediğine göre şeyini değiştirmiş –şeyini– malzemesini."

Doc kıkırdadı. "Teknesini hâlâ yapıyor mu?"

"Elbette," dedi Hazel. "Onu tamamen değiştirdi. Yeni bir tür olucakmış. Tahminimce önce parçaladı, sonra değiştirdi. Doc, ne dersin – adam deli mi?"

Doc ağır denizyıldızı çuvalını yere indirdi, bir an soluk soluğa durdu. "Deli mi?" diye sordu. "Ah, evet. Sanırım öyle. Biz ne kadar kaçıksak, o da o kadar kaçık, yalnız onunki farklı."

Böyle bir şey Hazel'ın aklına hiç gelmemişti. Kendisini kristal kadar duru, saydam bir göl, yaşamınıysa değeri anlaşılamamış erdemlerle dolu, arızalı bir cam olarak görürdü. Doc'un son beyanı onu biraz sinirlendirdi. "İyi de o tekne–" diye çığırdı. "Benim bildiğim, tam yedi yıldır o tekneyi inşa ediyo. Tahta bloklar çürüdü, o da beton bloklar yaptı. Ne zaman bitirmek üzere olsa modeli değiştiriyo ve baştan başlıyo. Bence kaçığın teki. Bir tekne için yedi yıl!"

Doc yere oturmuş, lastik çizmelerini çıkarmaktaydı. "Anlamıyorsun," dedi yumuşak bir sesle. "Henri teknelere bayılıyor ama okyanustan korkuyor."

"O zaman ne diye tekne istiyo?" diye sordu Hazel.

"Tekneleri seviyor," dedi Doc. "Ama farz et teknesini bitirdi. Bitince, millet soracak: 'Neden suya indirmiyorsun?' O zaman, denize indirirse ona binip açılması gerekecek, oysa sudan nefret ediyor. İşte bu yüzden tekneyi bir türlü bitirmiyor – ve onunla denize açılmak zorunda kalmıyor."

Hazel bu mantık yürütmeyi bir noktaya kadar izledi ama daha çözümlemeye ulaşamadan terk etti; sadece terk etmedi, konuyu değiştirmenin bir yolunu da aramaya başladı. "Bana kalırsa kaçığın teki," dedi gevelercesine.

Buz bitkilerinin çiçeğe durduğu kara toprakta, yüzlerce siyah bok böceği geziniyordu. İçlerinden çoğu kuyruklarını havaya dikmişti. "Şu bok böceklerine bak," dedi, sırf orada oldukları için böceklere minnet duyan Hazel.

"İlginç hayvanlar," dedi Doc.

"Şey, ne diye kıçlarını böyle havaya dikerler ki?"

Doc yün çoraplarını top yapıp lastik çizmesinin içine soktu, cebinden bir çift kuru çorapla ince tabanlı makosen çıkardı. "Nedenini bilmiyorum," dedi. "Geçenlerde onları inceledim – çok yaygın bulunan hayvanlar, ortak özellikleri de kuyruklarını havaya dikmeleri. Ve onca kitapta, kuyruklarını havaya diktikleri olgusuna ya da bunu neden yaptıklarına dair tek kelime yok."

Hazel ıslak tenis ayakkabısının burnuyla bir bok böceğini ters çevirdi, parlak, kara böcek yeniden yüzüstü dönebilmek için deli gibi debelenmeye, bacaklarıyla havayı dövmeye başladı. "Peki, *sence* neden yapıyolar bunu?"

"Bence dua ediyorlar," dedi Doc.

"Ne?" Hazel afallamıştı.

"Asıl şaşırtıcı olan," diye sürdürdü Doc sözünü, "onların kuyruklarını havaya dikmesi değil. Gerçekten şaşırtıcı, inanılmaz olan, bizim bunu şaşırtıcı bulmamız. Kendimizden değer biçelim; ne de olsa ölçü olarak bir tek kendimizi alabiliriz. Böyle açıklanamaz ve tuhaf bir şey yaptığımızda, büyük bir olasılıkla dua ediyoruzdur – dolayısıyla belki onlar da dua ediyordur."

"Hadi, defolup gidelim burdan," dedi Hazel.

7

Yoksul Palas öyle bir anda gelişip serpilmedi. Mack, Hazel, Eddie, Hughie ve Jones taşındığında, orası rüzgârdan ve yağmurdan koruyan, iyi kötü bir sığınaktı yalnızca; diğer yerlerin tamamı kapalı olduğu ya da aşırı kullandıkları için onları kuru, kıraç bir tavırla karşıladığı zaman, mecburen gidilen bir yerdi. O sıralarda Palas uzun, çıplak, tamtakır bir odaydı, iki küçük pencerenin loşça aydınlattığı, duvarları boyasız tahtadan, balık ununun keskin kokusuyla dolu bir depo. Hiç sevmemişlerdi burayı. Ama Mack, özellikle böyle aç kurttan farksız bireycilerin oluşturduğu bir güruhun, belli bir çekidüzen gerektirdiğini biliyordu.

Silahlarla, topla tüfekle, tanklarla donatılmamış, henüz eğitim gören bir acemi birliği, yıkıcı ve tam teçhizatlı bir orduymuş gibi davranabilmek için, sahte silahlar ve hayali kamyonlarla talim yapar – ve giderek güçlenen, sertleşen askerler tekerler üzerindeki kütükleri yuvarlayarak saha silahlarına alışır.

Eline bir tebeşir alan Mack yere, her biri iki metre uzunluğunda, bir buçuk metre eninde beş tane dikdörtgen çizdi, içlerine birer isim yazdı. Bunlar sanal yataklardı. Her erkeğin sahip olduğu boşlukta, ihlal edilemez mülkiyet hakları vardı. Karesine tecavüz eden bir erkekle dövüşmesi meşruydu. Odanın geri

kalanıysa herkesin ortak mülküydü. Bu, Mack'le oğlanların yere bağdaş kurup iskambil oynadıkları ve sert tahtalarda yattıkları ilk günlerdeydi. Havanın kadrine uğramasalardı, belki de böyle yaşayıp giderlerdi. Ancak, tam bir ay süren beklenmedik sağanaklar her şeyi değiştirdi. Eve tıkılıp kalan oğlanlar sert zemine çömelmekten bıktı. Yerdeki çıplak tahtalara baktıkça gözleri öfkeyle doluyordu. Öte yandan, onları koruduğu için evi sevmeye başlamışlardı. Dahası, onları öfkesi burnunda bir ev sahibinin baskınına muhatap etmemek gibi bir çekiciliği vardı. Çünkü Lee Chong evin yanına bile yaklaşmıyordu. Sonra, bir akşamüstü Hughie çadır bezi yırtık, portatif bir ordu karyolasıyla çıkageldi. Yırtığı misinayla dikmek için iki saatini harcadı. O gece, ötekiler yerde, dikdörtgenlerinin içinde yatarken, bez karyolasında zarifçe uyuyan Hughie'yi seyrettiler – feci bir rahatlamayla iç geçirdiğini ve herkesten önce uykuya dalıp horladığını duydular.

Ertesi gün Mack, bir demir hurdalığında bulduğu paslanmış, yaylı somyayla, oflaya puflaya yokuşu tırmandı. Böylece ataletten çıkılmış oldu. Oğlanlar Yoksul Palas'ı güzelleştirmek için birbirleriyle yarışa girdi, öyle ki, birkaç ay sonra burası en hafif deyimiyle, aşırı döşenmiş bir ev oldu. Yerde eski halılar, etrafta oturağı olan ya da olmayan iskemleler vardı. Mack hasır bir şezlongu parlak kırmızıya boyadı. Sonra sehpalar, kadranı olmayan, dolayısıyla çalışmayan ayaklı bir duvar saati çıkageldi. Duvarlar beyaz kireçle sıvanınca ev neredeyse aydınlık ve havadar göründü. Resimler sökün etti – çoğunluğu, elinde Coca-Cola şişesi tutan, akla ziyan, sarışın bombaların bulunduğu takvimlerdi. Henri tavuk tüyü döneminden kalma iki eserle katkıda bulundu. Bir köşeye altın yaldızlı bir demet sukamışı kondu, bir deste tavuskuşu tüyü de sarkaçlı dolap saatinin yanındaki duvara çivilendi.

Bir süredir ocaklı bir fırının peşindeydiler ama aradıkları şeyi; çiçeklerle süslü ısıtma bölmeleri ve nikel kaplama bir lale bahçesini andıran ön yüzü olan, kıvrımlı, gümüşi aksamlı canavarı bulunca, ele geçirmekte zorlandılar. Çalınamayacak kadar büyüktü, sahibiyse ondan ayrılmak, Mack'in uydurduğu ve anında himayesine aldığı sekiz çocuklu dula kaptırmak istemiyordu. Adam bir buçuk dolar istedi ve seksen sente inmemek için tam üç gün direndi. Oğlanlar pazarlığı seksen sente bağladılar ve fırının sahibine, muhtemelen hâlâ karşılığını beklediği 'Sana Bir Borcum Olsun' sözü verdiler. Bu alışveriş Sahil'de yapılmıştı ve fırın yüz elli kilo çekiyordu. Mack ile Hughie on gün boyunca her türlü nakil olasılığını didik didik edip fırını eve onlar adına hiç kimsenin nakletmeyeceğini anlayınca, kolları sıvadılar. Onu Sardalye Sokağı'na, sekiz kilometrelik mesafeye taşımaları üç günlerini aldı; gece olunca fırının yanında yattılar. Ama bir kez içeriye sokmayı başarınca da, fırın Yoksul Palas'ın gururu, ocağı ve merkezi oldu. Nikel çiçekleri ve süslemeleri insanın içini ısıtan bir ışıkla parlıyordu. Palas'ın altın dişiydi o. Yanınca, koca odayı ısıtıyordu. Ocağı muhteşemdi, parlak, siyah kapaklarının üzerinde yumurta pişirebiliyordu.

Görkemli fırın gurur getirdi, bu gurur da Palas'ı gerçek bir yuva yaptı. Eddie kapının üst kısmına çepeçevre gündüzsefası ekti, Hazel'ın bir yerlerden bulup getirdiği, beş galonluk tenekelere ekilmiş, oldukça nadir bulunan küpeçiçeği çalıları, girişe resmi, azıcık da karışık bir hava verdi. Mack ve oğlanlar Palas'a bayılıyor, hatta arada bir temizliyorlardı bile. İçlerinden, gidecek bir yuvası olmayan avare insanları küçümsüyor, evde zaman zaman, bir-iki günlüğüne konuk ağırlamaktan gurur duyuyorlardı.

Eddie La Ida'da yedek barmenlik yapmaktaydı. Kadrolu barmen Whitey hastalandığında onun yerine bakıyordu; yani Whitey işten kaytarmayı ne kadar sık becerebilirse, o kadar.

Eddie'nin her mesaisinde bardan birkaç şişe yok oluyordu, dolayısıyla fazla sık başvurulamazdı. Yine de Whitey yerine Eddie'nin bakmasından hoşnuttu, çünkü bu işi temelli üstlenmeye kalkışmayacak tek kişinin o olduğunu biliyordu – çok da haklıydı. Bu açıdan Eddie'ye hemen hemen herkes güvenebilirdi. Eddie'nin içki yürütürken aşırıya kaçması gerekmiyordu. Barın altına sakladığı bir galonluk bir testi, testinin ağzında da bir huni vardı. Kadehleri yıkamadan önce, içinde kalanı huniye boşaltıyordu. La Ida'da bir münakaşa çıktıysa veya bir ağızdan şarkı söyleniyorsa ya da gecenin geç vakti, dostluklar, samimiyetler mantıklı akıbetine ulaştığında, Eddie üçte birine, hatta yarısına kadar dolu bardakları boşaltıyordu huniye. Gecenin sonunda Palas'a götürdüğü nihai kokteyl daima ilginç, bazen de şaşırtıcıydı. Çavdar viskisi, bira, burbon, İskoç viskisi, şarap, rom ve cin oldukça sabit malzemelerdi, ama zaman zaman maçoluktan uzak bir müşterinin hafif bir aperetif, anasonlu bir içki ya da mavi bir Curaçao ısmarladığı oluyor, bu küçük dokunuşlar Eddie'nin kokteyline farklı bir kişilik katıyordu. Eddie'nin, bardan ayrılmadan, testiye çeşitli bitki özütlerinden elde edilmiş tatlandırıcıdan azıcık karıştırmak gibi bir alışkanlığı vardı. İyi bir gecede Eddie bir galonluk testinin dörtte üçünü doldurabiliyordu. Kimsenin hiçbir şeyden mahrum kalmaması onun için bir tatmin kaynağıydı. Bir erkeğin yarım kadehle de bir kadeh içmiş kadar sarhoş olabildiğini gözlemlemişti; yeter ki kafayı bulma havasında olsun.

Eddie Yoksul Palas'ın en gözde sakiniydi. Ötekiler ondan temizliğe yardım etmesini asla istemezdi, bir keresinde Hazel onun dört çift çorabını yıkamıştı.

Hazel'ın Doc'la birlikte Büyük Gelgit Havuzu'nda denizyıldızı topladığı akşamüstü, oğlanlar Palas'ta oturmuş, Eddie'nin sağladığı son bağışın semeresini yudumlamaktaydı. Grubun son üyesi Gay de oradaydı. Eddie içtiği şeyi zihninde tartarak bar-

dağından bir yudum aldı, dudaklarını şapırdattı. "Şu mahsulün elde edilişi öyle tuhaf ki," dedi. "Dün geceyi ele alın mesela. En az on kişi Manhattan ısmarladı. Bazen, bi ayda iki Manhattan bile isteyen çıkmaz. İşte, buna tadını veren de nar şurubu."

Mack kendi içkisini –iri bir yudumla– tattı ve bardağını yeniden doldurdu. "Evet," dedi kasvetle, "asıl farkı yaratanlar, küçük şeylerdir." Yumurtladığı mücevherin diğerlerine yaptığı etkiyi görmek için etrafına bakındı.

Tam tesirini bir tek Gay'de gösterdi. "Kesinlikle," dedi. "Peki–"

"Hazel nerde bugün?" diye sordu Mack.

Yanıt Jones'dan geldi: "Doc'la denizyıldızı toplamaya gitti."

Mack ciddi bir tavırla başını salladı. "Şu Doc müthiş iyi bi herif," dedi. "Ne zaman istesen çıkarıp bi çeyreklik verir. Kendimi kestiğimde, pansumanı her gün değiştirmişti. Evet, müthiş iyi bi herif."

Diğerleri başlarını sallayarak bunu sonuna kadar onayladılar.

"Bir süredir düşünüp duruyorum," diye sürdürdü Mack sözünü, "onun için ne yapabiliriz diye... şöyle hoş bi şey. Hoşuna gidecek bi şey."

"Bi hanım arkadaş hoşuna giderdi," dedi Hughie.

"Onda üç-dört hanım arkadaş var," dedi Jones. "Hemen anlaşılıyor – o ön perdeleri kapadı mı, bi de fonografa şu kilise müziğinden koydu mu, tamamdır."

Mack paylarcasına Hughie'ye döndü: "Sırf bi hatunla sokaklarda çıplak dolaşmıyo diye, Doc'u münafık sanıyosun."*

"Münafık ne?" diye sordu Eddie.

"Kendine hatun bulamayanlara denir," dedi Mack.

"Ben onu arabozucu gibi bi şiy sanıyodum," dedi Jones.

Odaya bir sessizlik çöktü. Mack oturduğu şezlongda kıpırdandı. Hughie iskemlesinin ön ayaklarını yere indirdi. Boşluğa

---

* Münzevi ile münafık sözcüklerini karıştırıyor. (ç.n.)

baktılar, sonra hep birlikte dönüp Mack'e baktılar. "Hımm!" dedi Mack.

"Sence Doc ne tür bi partiden hoşlanır?" diye sordu Eddie.

"Partinin ne türleri var ki?" dedi Jones.

Mack derin derin düşündü. "Doc mesela şu ganimet testisindeki şeyden hoşlanmaz," dedi.

"Nerden biliyosun?" diye bastırdı Hughie. "Ona hiç ikram etmedin ki."

"Biliyorum işte," dedi Mack. "Adam koleje gitmiş. Bi keresinde oraya kürklü bir hanımın girdiğini gördüm. Dışarı çıktığını da görmedim. Son baktığımda saat ikiydi – ve o kilise müziği çalıp duruyodu. Hayır... ona bu zımbırtıyı asla ikram edemezsin." Bardağını bir kez daha doldurdu.

"Ama üçüncü kadehten sonra tadı bayağı güzel geliyo," dedi Hughie vefalı bir edayla.

"Hayır," dedi Mack. "Doc'a olmaz. Ona viski olmalı – gerçek viski."

"Bira seviyo," dedi Jones. "Habire bira almaya Lee'ye gidiyo – bazen gecenin bi yarısında."

Mack, "Bence bira aldığın zaman, safi dara almış oluyosun. Yüzde sekizlik birayı düşün – neden paranın yüzde doksan ikisini su, boya, şerbetçiotu ve bunun gibi maddelere harcıyasın ki?" Eddie'ye döndü: "Whitey bi daha hastalandığında, La Ida'dan dört-beş şişe viski kaldırabilir misin?"

"Elbette," dedi Eddie. "Tabii ki kaldırabilirim ama bu işin sonu olur – altın yumurtlayan tavuğu kesmiş oluruz. Johnnie zaten şüpheleniyo. Geçen gün, 'Burnuma Eddie adında bir fare kokusu geliyo,' dedi. Ben de bi süre göze batmamayı ve sırf testiynen idare etmeyi düşünüyodum."

"Aynen!" dedi Jones. "O işi sakın kaybetme. Whitey'ye bi şey olursa, onnar başka birini bulana kadar bi hafta falan orda çalışabilirsin. Her neyse, Doc'a bi parti vereceksek, viskiyi satın almak zorundayız sanırım. Bi galonluk viski kaç para?"

"Bilmiyorum," dedi Hughie. "Bi seferde çeyrek litreden fazlasını hiç almadım – bi kerede yani. Bi litrelik viskin varsa, anında yeni dostlar edinirsin. Ama çeyreklik viskin varsa arsada bi güzel içip bitirebilirsin – etrafın insanlarnan sarılmadan önce yani."

"Doc'a parti vermek için para lazım olucak," dedi Mack. "Onun şerefine gerçekten parti düzenleyeceksek, afilli bi şey olmalı. Kocaman bi pasta falan. Doğumgünü ne zaman acaba?"

"Parti vermek için doğumgününe gerek yok ki," dedi Jones.

"Yok, ama hoş olur," dedi Mack. "Doc'a yüzümüzü kızartmayacak bi parti vermek, tahminimce on ya da on iki dolara patlar."

Düşünceli düşünceli birbirlerine baktılar. Hughie önerdi: "Hediondo Konserve işçi alıyo."

"Olmaz," diye atıldı Mack. "Bizim bi şanımız var ve kirletmek istemeyiz. Aramızdan biri işe girdi mi bir ay sürdürüyo, nadiren biraz daha fazla. İşte bu yüzden ne zaman ihtiyacımız olsa bi iş bulabiliyoruz. Belki bikaç günlük bi şiy buluruz – ne diye bi yere yapışıp kalalım da şöhretimizi kaybedelim? O zaman bi işe ihtiyaç duyduğumuzda, kimse bize iş vermez." Ötekiler başlarıyla çabucak onayladılar.

"Düşünüyorum da, ben bikaç ay çalışacam – Kasım ve Aralığın bi kısmında," dedi Jones. "Noel zamanı insanın cebinde para olması hoş bi şey. Bu yıl bi hindi pişirebiliriz."

"Tanrı biliyo, pişirebiliriz," dedi Mack. "Carmel Vadisi'nde bildiğim bi yer var, sürüde tam bin beş yüz hindi var."

"Vadi," dedi Hughie. "Biliyo musunuz, eskiden Doc için Vadi'de bi şeyler toplardım, kaplumbağa, kerevit, kurbağa falan. Kurbağa başına beş sent alırdım."

"Ben de," dedi Gay. "Bir keresinde beş yüz kurbağa toplamıştım."

"Doc'a kurbağa lazımsa, bu iş tamamdır," dedi Mack. "Carmel Irmağı'na bi gezi düzenleriz, nedenini Doc'a söylemeyiz, sonra da ona muhteşem bi parti veririz."

Yoksul Palas'ı suskun bir heyecan sardı. "Gay," dedi Mack, "kapıdan bi bak bakalım, Doc'un arabası mekânının önünde mi?"

Gay bardağını bıraktı, dışarıya baktı. "Henüz gelmemiş," dedi.

"Eh, her an gelebilir," dedi Mack. "Şimdi, bakın nasıl yapacağız..."

8

Nisan 1932'de Hediondo Konserve'nin buhar kazanı iki haftada üçüncü kez borulardan birini çatlattı ve Bay Randolph ile bir stenograftan oluşan yönetim kurulu, işi böyle sık sık durdurmaktansa, yeni bir kazan almanın daha ucuza geleceğine karar verdi. Bir süre sonra yeni kazan geldi, eskisi çıkarılıp Lee Chong'un dükkânıyla Ayı Sancağı Lokantası'nın arasındaki boş arsaya, beton blokların üzerine kondu ve Bay Randolph'un aklına, nasıl olur da şundan üç-beş kuruş kazanabilirim, kabilinden bir ilham gelmesini beklemeye başladı. Fabrikanın mühendisi, kazanın kalan borularını aşama aşama söktü; Hediondo'daki diğer aşınmış teçhizatı yamamakta kullanılacaklardı. Buhar kazanı tekerlekleri olmayan, eski moda bir lokomotife benzedi. Burnunun ortasında büyük bir kapısı, bir de alçak bir ateş kapağı vardı. Zamanla pastan rengi kırmızıya döndü, metali yumuşadı, etrafını ebegümeçleri sardı ve kabuk kabuk kalkan pas bu otları besledi. Çiçeğe durmuş mersinler kazanın yan taraflarına tırmandı, yabani anasonun rayihası havaya yayıldı. Sonra biri yere bir tatula kökü attı ve kalın, etli bir ağaç göverdi, iri, beyaz çan çiçekleri kazanın kapısına sarktı, geceleri çiçeklerden aşkın ve heyecanın kokusu yükseldi; inanılmayacak kadar tatlı ve dokunaklı bir kokuydu.

1935 yılında Bay ve Bayan Sam Malloy bu kazana taşındılar. Artık boruların tamamı gitmişti ve burası ferah, kuru, güvenli bir daireydi. Doğru, ateş kapağından içeriye girerken ellerinizin, dizlerinizin üzerine çöküp emeklemeniz gerekiyordu, ama girdikten sonra, ortası ayakta durulacak kadar yüksekti ve yaşamak için bundan daha kuru, daha ılık bir yer bulamazdınız. Ateş kapağından içeriye bir şilte iteledi ler ve kazana yerleştiler. Bay Malloy orada mutlu, halinden hoşnuttu; uzunca bir zaman için Bayan Malloy da öyle.

Kazanın aşağısında, tepede, yine Hediondo tarafından atılmış bir sürü kalın boru vardı. 1937 sonlarına doğru, muazzam bir balık akını oldu, konserve fabrikaları tam kapasite çalışmaya başladı ve bir konut açığı baş gösterdi. Bunun üzerine Bay Malloy daha iri olan boruları bekâr erkeklere gayet cüzi bir bedelle kiraya vermeye başladı. Bir ucundan içeri sokulan katranlı kâğıt, diğer ucundan sokulan bir halı parçasıyla, oldukça rahat yatak odalarına dönüşseler de, kıvrılarak uyumaya alışkın erkekler ya bu alışkanlıklardan kurtulmak ya da taşınmak zorunda kaldılar. Bir de, borulardan yankılanarak dönen kendi horultuları yüzünden uyuyamadıklarını ileri sürenler vardı. Ama genel olarak Bay Malloy küçük, sağlam ve istikrarlı bir iş kurmuştu, mutluydu.

Bayan Malloy durumdan memnundu, ta ki kocası kira toplayan bir mal sahibi olup çıkıncaya kadar; kadın işte o zaman değişmeye başladı. Önce bir halı, sonra bir banyo küveti, ardından abajuru renkli ipekten bir lamba. Sonunda bir gün emekleyerek buhar kazanına girdi, ayağa kalktı ve biraz nefes nefese, "Holman'da perdelerde indirim var," dedi. "Gerçek dantel perdeler, kenar şeritleri mavi ve pembe – kornişler dahil çifti 1,98 dolar."

Bay Malloy oturduğu şiltede doğruldu. "Perde mi?" diye sordu. "Tanrı aşkına, ne demeye perdeye ihtiyacımız olsun ki?"

"Her şey güzel olsun istiyorum," dedi Bayan Malloy. "Evi senin için güzelleştirmekten her zaman hoşlanmışımdır." Alt dudağı titremeye başladı.

"Yapma sevgilim," diye çığırdı Sam Malloy, "perdelerle bir alıp veremediğim yok. Perdeleri ben de severim."

"Sadece 1,98 dolar," dedi Bayan Malloy titreyen bir sesle. "Sen 1,98 doları bile bana çok görüyorsun."

"Çok görmüyorum," dedi Bay Malloy. "Ama sevgilim – İsa Mesih aşkına, ne yapacağız o perdelerle? Penceremiz yok ki."

Bayan Malloy ağladı, ağladı, Sam onu kollarının arasına aldı, teselli etti.

"Erkekler bir kadının duygularını hiç anlamıyor," diye hıçkırdı kadın. "Erkekler kendilerini bir kadının yerine koymaya asla çalışmıyor."

Sam onun yanına uzandı ve uzun bir süre, karısı uyuyup kalıncaya kadar sırtını sıvazladı.

9

Doc'un arabası laboratuvarın önüne yanaşınca, Mack'le oğlanlar denizyıldızı dolu çuvalların içeriye taşınmasına yardım eden Hazel'ı gözlediler gizlice. Birkaç dakika sonra Hazel üstü başı ıslak bir halde Palas'a çıkan eğreti, asma iskeleyi tırmandı. Kotu deniz suyundan baldırlarına kadar ıslanmış, kuruyan yerlerde beyaz tuz halkaları belirmişti. Kendisine ait olan parlak deriden, sallanan koltuğa çöktü, ıslak tenis ayakkabılarını çıkardı.

Mack sordu: "Doc nasıl?"

"İyi," dedi Hazel. "Bu adamın söylediği tek kelimeyi anlayamıyosun. Bok böcekleri için ne dedi, biliyo musunuz? Yo – söylemesem daha iyi."

"Keyfi yerinde mi, canayakın mı?" diye sordu Mack.

"Elbette," dedi Hazel. "Tam üç yüz tane denizyıldızı bulduk. Doc gayet iyi annayacağın."

"Diyorum ki, acaba hep birlikte yanına gitsek mi?" diye sordu Mack kendi kendine, sonra da kendi yanıtladı, "Hayır, tek bi kişinin gitmesi daha iyi olucak sanırım. Hep birlikte gidersek kafası karışabilir."

"Neler oluyo?" diye sordu Hazel.

"Bazı planlarımız var," dedi Mack. "Ben tek başıma gidecem ki ürkmesin. Siz burda bekleyin. Bikaç dakkaya dönerim."

Mack dışarıya çıktı, asma iskeleyi sendeleyerek indi, patikanın karşısına geçti. Bay Malloy kazanının önünde, bir tuğlanın üzerinde oturmaktaydı.

"Nassın, Sam?" diye sordu Mack.

"Gayet iyi."

"Hanım nasıl?"

"Gayet iyi," dedi Bay Malloy. "Kumaşı demire yapıştıracak bildiğin bi zamk var mı?"

Normalde Mack böyle bir probleme balıklama dalardı ama şu an yolundan sapamazdı. "Hayır," dedi.

Boş arsayı, sonra sokağı geçti ve laboratuvarın zemin katına girdi.

Borulardan biri patlamadığı sürece artık kafasını ıslatma ihtimali resmen ortadan kalktığı için, Doc şapkasını çıkarmıştı. Islak çuvallardaki denizyıldızlarını boşaltmakla ve serin beton zemine dizmekle meşguldü. Bir şeylere tutunmaya bayılan ve bir saattir birbirlerinden başka tutunacak bir şey bulamayan denizyıldızları kıvrılmış, birbirlerine düğümlenmişti. Doc onları düzgün, uzun sıralar halinde dizdi, onlar da yavaşça, çok yavaşça açılıp düzeldiler, sonunda beton zeminde simetrik yıldızlar oluşturdular. Çalışırken, Doc'un sivri kumral sakalı terden ıslanmıştı. Başını azıcık sinirle kaldırıp içeriye giren Mack'e baktı. Mack'in beraberinde illa ki bir sorun getirdiği söylenemezdi, ama boş geldiği de olmazdı.

"Nassın, Doc?" dedi Mack.

"İyidir," dedi Doc huzursuzca.

"Ayı Sancağı'ndaki Phyllis Mae'yi duydun mu? Bi sarhoşa yumruk atmış, adamın dişi avucuna batmış ve kolu dirseğe kadar mikrop kapmış. Dişi bana gösterdi. Takma dişten kopmuştu. Takma diş zehirli midir, Doc?"

"Tahminimce, bir insanın ağzından çıkan her şey zehirlidir," dedi Doc uyarırcasına. "Doktora görünmüş mü?"

"Fedai onunla ilgilenmiş," dedi Mack.

Doc, "Ona biraz sülfa götüreyim," dedikten sonra kasırganın patlamasını bekledi. Mack'in buraya belli bir nedenle geldiğini biliyordu, Mack de onun bildiğini biliyordu.

Mack sordu: "Doc, şu aralar herhangi bi hayvan lazım mı sana?"

Doc rahat bir soluk aldı. "Neden?" diye sordu, ihtiyatla.

Mack ağzındaki baklayı çıkarmaya karar verdi. "Söyleyeyim, Doc. Oğlanlarnan biraz para bulmamız gerek – buna mecburuz. İyi bi amaç için, hayırlı bi iş için de denebilir."

"Phyllis Mae'nin kolu için mi?"

Mack fırsatı gördü, tarttı ve vazgeçti. "Şey – hayır," dedi. "Ondan daha önemli bi şey için. Fahişeler dokuz canlı olur. Yo – bu farklı. Bennen oğlanlar, bi şeye ihtiyacın varsa sana getirelim, böylece biz de üç-beş kuruş kazanalım dedik."

Basit ve masum görünüyordu. Doc sıralara dört denizyıldızı daha ekledi. "Üç ya da dört yüz kurbağa işime yarardı," dedi. "Kendim de yakalardım ama bu gece La Jolla'ya gitmeliyim. Yarın sıkı bir gelgit olacak, benim de biraz ahtapot toplamam gerekiyor."

"Kurbağaların fiyatı aynı mı?" diye sordu Mack. "Tanesi beş sent?"

"Aynı," dedi Doc.

Mack neşelenmişti. "Sen kurbağaları dert etme, Doc. Sana istediğin kadar kurbağa getiririz. Sen kurbağaları kafandan sil. Carmel Irmağı'ndan toplayıveririz. Bildiğim bi yer var."

"Güzel," dedi Doc. "Bulabildiğiniz kadarını alırım, ama bana en az üç yüz tane lazım."

"Üzme tatlı canını, Doc. Öyle uykunu filan kaçırma. Kurbağalarını alacaksın, belki de yedi-sekiz yüz tane." Doc'un içini rahatlatmıştı ama kendi suratını küçük bir bulut yaladı. "Doc," dedi, "Vadi'ye giderken senin arabayı kullanabilir miyiz, ne dersin?"

"Olmaz," dedi Doc. "Söyledim ya, yarınki gelgitten yararlanabilmek için bu gece La Jolla'ya gideceğim."

"Ah," dedi keyfi kaçan Mack. "Ah. Neyse, sen dert etme, Doc. Belki Lee Chong'un külüstür kamyonunu alırız." Sonra suratı biraz daha düştü. "Doc," dedi, "madem böyle bi iş antlaşması yaptık, benzin için iki ya da üç papel avans verir miydin? Lee Chong bize benzin vermez, biliyorum."

"Olmaz," dedi Doc. Bu numarayı daha önce yutmuştu. Bir keresinde, kaplumbağa toplaması için Gay'e maddi destekte bulunmuştu. Onu tam iki hafta finanse etmiş, bu sürenin sonunda Gay karısının şikâyeti üzerine hapse girmiş, bir daha da kaplumbağa avına çıkmamıştı.

"Eh, o zaman gidemeyiz herhalde," dedi Mack üzgün üzgün.

Doc'un bu kurbağalara gerçekten ihtiyacı vardı. Hayırseverliğe değil de ticarete dayanan bir yöntem geliştirmeye çalıştı. "Bak ne yapacağımı söyleyeyim," dedi. "Size, benim benzinciye yazılmış bir not vereceğim, böylece on galonluk benzin alabileceksiniz. Ne dersin buna?"

Mack gülümsedi. "Güzel," dedi. "Bu işimizi görür. Oğlanlarnan yarın erkenden yola çıkarız. Sen güneyden döndüğünde, biz o geberesice kurbağalardan hayatında görmediğin kadarını toplamış oluruz."

Doc etiketleme masasına gidip benzin istasyonundaki Red Williams'a bir not yazdı ve Mack'e on galon benzin alma yetkisi tanıdı. "İşte, al bakalım."

Mack geniş geniş sırıtıyordu. "Doc," dedi, "bu gece sıkı bi uyku çek ve kurbağaları aklına bile getirme. Sen döndüğünde biz lazımlıkları bile doldurmuş olucaz."

Doc onun gidişini biraz huzursuzca seyretti. Doc'un Mack ve tayfasıyla yaptığı işler daima ilginç olmuş ama Doc'a nadiren kâr sağlamıştı. Mack'in ona on beş erkek kedi sattığı günü

esefle anımsadı; akşam sahipleri gelmiş, bütün kedileri geri almıştı. "Mack," diye sormuştu Doc, "neden hepsi erkek?"

"Doc," demişti Mack, "bu aslında benim icadım, ama iyi dostum olduğun için sana söylicem. Büyük, telli bi kafesnen kapan kuruyosun ve yem kullanmıyosun. Onun yerine –şey– dişi kedi kullanıyosun. Bu yolla ülkedeki bütün geberesice erkek kedileri yakalayabilirsin."

Mack laboratuvardan çıkınca yolun karşısına geçti, kanatlı tel kapıyı açıp Lee Chong'un bakkalına girdi. Bayan Lee büyük kasap tezgâhında domuz pastırması doğramaktaydı. Lee kuzenlerden biri, saçını tutam tutam kıvırıp lüle yapan bir genç kız edasıyla, bir marulun hafiften pörsümüş yapraklarını kıvırıyordu. Bir kedi kocaman bir portakal öbeğinin üzerine yatmış, uyuyordu. Lee Chong malum yerindeydi, puro tezgahının arkasında, içki raflarının önünde. Bozuk para paspasını tıklatan parmağı Mack içeriye girince hızlanıverdi.

Mack hoşbeşle vakit kaybetmedi. "Lee," dedi, "Doc'un bi sorunu var. New York Müzesi'nden büyük bi kurbağa siparişi almış. Doc için anlamı büyük. Mangırın dışında, böyle bi sipariş almanın itibarı var. Doc'un güneye gitmesi gerek, ben de çocuklarnan birlikte yardım edicemizi söyledim. Bi erkeğin başı sıkıştığında dostları ona becerebildiğince yardımcı olmalı, özellikle de Doc gibi iyi birine. Tahminimce senin dükkânda ayda altmış yetmiş dolar harcıyodur."

Lee Chong sessizliğini ve tetikte durmayı sürdürdü. Bozuk para paspasındaki tombul parmağı artık hareket etmiyor ama arada bir, gergin bir kedinin kuyruğu gibi seğiriyordu.

Mack konuya bodoslama daldı. "Senin eski kamyoneti ödünç verirsen Carmel Vadisi'ne gidip Doc için kurbağa toplayacağız – şu bizim sevgili Doc için."

Lee Chong zaferle gülümsedi. "Kamyon kötü," dedi. "Bozuk."

Bu Mack'i bir anlığına sendelettiyse de çabuk toparlandı. Mazot yetki teskeresini puro camekânının üzerine yaydı. "Bak!" dedi. "Doc'un o kurbağalara ihtiyacı var. Onları elde edebilmek için bana bu yakıt belgesini verdi. Doc'u yarı yolda bırakamam. Bizim Gay sıkı makinist. Senin kamyonu tamir edip düzeltirse, almamıza izin verir misin?"

Lee yarım gözlüğüyle Mack'i görebilmek için başını geriye attı. Bu öneride yanlış bir taraf yok gibiydi. Kamyonet gerçekten çalışmıyordu. Gay gerçekten iyi bir makine ustasıydı, benzin teskeresi de iyi niyetin kesin kanıtıydı.

"Ne kadal lazım?" diye sordu Lee.

"Belki yarım gün, belki bir gün. Kurbağaları yakalayana dek."

Lee kaygılanmıştı ama bir kaçış yolu göremiyordu. Tehlikeler ortadaydı ve Lee hepsinin farkındaydı. "Peki," dedi.

"Güzel," dedi Mack. "Doc'un sana güvenebileceğini biliyodum. Gay'i hemen o kamyonun başına yolluyorum." Gitmek üzere döndü. "Bu arada," dedi, "Doc kurbağa başına beş sent ödüyo. Yedi yüz, sekiz yüz tane toplıycaz. Kurbağalarnan dönene kadar, bi çeyreklik Old Tennis Shoes almamıza ne dersin?"

"Hayıl!" dedi Lee Chong.

10

Frankie Western Biyoloji'ye gelmeye başladığında on bir yaşındaydı. Bir hafta kadar zemin katının kapısının dışında öylece dikilip içeriye baktı. Sonra bir gün eşiği geçip kapının iç tarafında durdu. On gün sonra içerideydi. Çok iri gözleri vardı, siyah saçları fırça gibi, kirli ve taraz tarazdı. Elleri leş gibiydi. Yerdeki yonga parçasını alıp çöp kutusuna attı, sonra mor hidralarla dolu numune şişelerini etiketlemekte olan Doc'a baktı. Sonunda iş tezgâhının başına gidip pis parmaklarını tezgâha dayadı. Buraya kadar gelebilmek Frankie'nin üç haftasını almıştı ve artık her saniyeyi yalayıp yutmaya hazırdı.

Nihayet bir gün Doc onunla konuştu. "Adın ne, evlat?"

"Frankie."

"Nerede oturuyorsun?"

Eliyle tepeyi gösterdi: "Yukarda."

"Neden okulda değilsin?"

"Okula gitmiyorum."

"Neden?"

"Beni istemiyolar."

"Ellerin çok kirli. Hiç yıkamaz mısın?"

Frankie incinmiş gibiydi, lavaboya gidip ellerini ovalaya ovalaya yıkadı; ondan sonra da her gün ellerini neredeyse derisi yüzülünceye kadar yıkadı.

Her gün laboratuvara geldi. Fazlaca konuşma gerektirmeyen bir işbirliğiydi bu. Doc'un yaptığı bir telefon görüşmesi, Frankie'nin doğruyu söylediğini resmileştirdi. Onu okulda istemiyorlardı. Öğrenemiyordu, ayrıca bir koordinasyon sorunu vardı. Ona yer yoktu. Gerizekalı değildi, tehlikeli değildi, ebeveynleri, daha doğrusu ebeveyni onu kabul edecek herhangi bir kuruma para vermeye yanaşmıyordu. Frankie laboratuvarda pek sık gecelemese de, günlerini orada geçiriyordu. Bazen de sürünerek talaş sandığına girip uyuyordu. Bunu, muhtemelen evde hırgür çıktığında yapıyordu.

"Neden geliyorsun buraya?" diye sordu Doc.

"Bana vurmuyosun ya da elime bi beş sent tutuşturmuyosun."

"Seni evde dövüyorlar mı?"

"Evde sürekli amcalar dolanıyo. Bazıları bana vuruyo, defolup gitmemi söylüyo, bazıları da bi beşlik verip ondan sonra kovuyo."

"Baban nerede?"

"Öldü," dedi Frankie muğlakça.

"Annen nerede?"

"Amcalarla birlikte."

Doc Frankie'nin saçlarını kısacık kesti, bitlerden temizledi. Lee Chong'un dükkânından ona yeni bir iş tulumuyla çizgili bir kazak aldı ve Frankie onun kölesi oldu.

"Seni seviyorum," dedi oğlan bir öğleden sonra. "Ah, seni seviyorum."

Laboratuvarda çalışmak istiyordu. Her gün ortalığı süpürüyordu, ama azıcık da olsa hep bir terslik vardı. Bir zemini doğru dürüst temizlemeyi bir türlü başaramıyordu. Kerevitlerin boylarına göre tasnif edilmesine yardımcı olmayı denedi. Her boydaki kerevitler bir arada, aynı kovanın içindeydi. Yedi santimlikler, on santimlikler ve diğerleri ayrılacak, yere dizilmiş

olan büyük leğenlerde toplanacaktı. Frankie uğraştı, didindi, alnında ter birikti ama beceremedi. Kafası ebatlar arasındaki ilişkiyi almıyordu.

"Yok, öyle değil," diyordu Doc. "Bak, Frankie. Onları parmağının yanına koy, bak böyle, böylece hangileri aynı boyda anlarsın. Gördün mü? Şu mesela, başparmağının ucundan dibine kadar uzanıyor. Sonra bir başkasını al, yine parmağının ucundan dibine, aynı yere kadar uzanıp uzanmadığına bak; doğru olanı bulmuş olursun." Frankie çabaladıysa da yapamadı. Doc üst kata çıkınca, Frankie talaş sandığının içine süründü, bütün öğleden sonra da çıkmadı.

Ama tatlı, iyi huylu, uysal bir çocuktu. Doc'un purolarını yakmayı öğrendi; onları yakabilsin diye, Doc'un habire puro içmesini istiyordu.

Frankie'nin her şeyden çok sevdiği şeyse, laboratuvarda, üst katta verilen partilerdi. Kızlarla erkeklerin toplanıp sohbet etmesine, büyük fonograftan yayılan müziğin karnında zonklamasına ve kafasında müphem ama birbirinden güzel ve devasa resimler oluşturmasına bayılıyordu. O zaman bir köşeye, bir koltuğun arkasına çömelir, partiyi gizlice seyredip dinleyebilirdi. Anlayamadığı bir şakaya kahkahalar yükseldiğinde Frankie saklandığı koltuğun arkasında keyifle kıkırdar, sohbet soyut, kuramsal konulara kaydığında kaşları çatılır, oğlan dikkat kesilip ciddileşirdi.

Bir akşamüstü aniden fevri bir şey yaptı. Laboratuvarda küçük bir parti vardı. Doc mutfakta bardaklara bira dolduruyordu, Frankie onun arkasında belirdi. Bir bira bardağını kaptı, kapıdan hızla geçti ve bardağı geniş bir koltukta oturan kıza uzattı.

Kız bardağı aldı, "Hey, teşekkür ederim," deyip oğlana gülümsedi.

Tam o sırada içeriye giren Doc, "Evet, Frankie benim en büyük yardımcım," dedi.

Frankie bunu unutamadı. Sahneyi zihninde tekrar tekrar canlandırdı, bardağı alışı, kızın orada oturuşu, sonra sesi... "Hey, teşekkür ederim." Hele Doc – "en büyük yardımcım – Frankie bana müthiş yardım ediyor – elbette, Frankie harika bir yardımcı – Frankie." Ah, aman Tanrım!

Büyük bir partinin yaklaştığını biliyordu, çünkü Doc bir sürü et, bol miktarda bira almış, üst katın tamamını temizlerken Frankie'nin yardım etmesine izin vermişti. Ama bu hiçbir şeydi, Frankie'nin kafasında muazzam bir plan biçimlenmişti ve olacakları görebiliyordu. Üstünden defalarca geçti. Şahaneydi. Kusursuzdu.

Sonra eğlence başladı, insanlar geldi, salona yerleşti; kızlar, genç kadınlar ve erkekler.

Frankie'nin mutfakta tek başına kalıncaya ve kapı kapanıncaya kadar beklemesi gerekiyordu. Bunun için biraz zaman geçmesi gerekti. Ama sonunda yalnızdı, kapı da kapalıydı. İçeriden gelen gevezelikleri ve büyük fonograftan yayılan müziği duyabiliyordu. Çok sessiz hareket etti – önce tepsiyi çıkar, sonra da hiçbirini kırmadan bardakları. Şimdi onlara bira dök, köpüğün biraz sönmesini bekle, sonra yeniden dök.

Artık hazırdı. Derin bir nefes alıp kapıyı açtı. Müzik ve konuşmalar mutfakta gümbürdedi. Frankie bira tepsisini aldı, kapıdan geçti. Nasıl yapacağını biliyordu. Doğruca, ona daha önce teşekkür etmiş olan genç kadına yöneldi. Sonra, tam onun önüne geldiğinde, olanlar oldu, koordinasyon bozuldu, eller gevşedi, paniğe kapılan kaslar, sinir uçları çoktan ölmüş bir santral görevlisine acil telgraflar gönderdi, hiçbir yanıt gelmedi. Tepsi ve biralar öne, genç kadının kucağına devriliverdi. Frankie bir an kıpırtısız durdu. Sonra döndü, tabanları yağladı.

Salon sessizdi. Onun alt kata koştuğunu ve kilere girdiğini duydular. Kof bir tırmalama sesi işitildi – sonra sessizlik.

Doc yavaşça basamakları indi, kilere girdi. Frankie talaş kutusundaydı, kutunun en dibine, talaş yığının altına girmişti. Doc onun içini çeke çeke ağladığını duyabiliyordu. Doc bir dakika kadar bekledi, sonra sessizce üst kata döndü.

O an yapabileceği hiçbir şey yoktu.

11

Lee Chong'un Ford T model kamyonetinin şerefli bir geçmişi vardı. 1923'te, Doktor W.T. Waters'a ait normal bir binek arabasıydı. Doktor onu beş yıl kullandıktan sonra Rattle adında bir sigortacıya sattı. Bay Rattle dikkatli biri değildi. Aldığında temiz, gayet iyi durumda olan aracı deli gibi kullandı. Cumartesi akşamları o kafayı çekti, araba da bunun ceremesini. Çamurluklar kırıldı, yamuldu. Bay Rattle aynı zamanda pedallara aşırı yüklenen biriydi, kayışların, balataların sıkça değiştirilmesi gerekiyordu. Adam bir müşterinin parasını zimmetine geçirip San José'ye kaçtı, ama kabarık saçlı bir sarışınla yakalanıp hapse atılması on günü bulmadı.

Arabanın karoseri öylesine hırpalanmıştı ki, yeni sahibi onu ikiye böldü ve arkasına küçük bir kamyonet şasisi ekledi.

Bir sonraki sahip öndeki kısmı ve ön camı söktü. Aracı kalamar taşımakta kullanıyor, serin, taze esintinin doğruca yüzüne çarpmasından hoşlanıyordu. Adı Francis Almones'ti ve acınası bir hayatı vardı, çünkü yaşamak için gerekenden hep bir gıdım azını kazanıyordu. Babası ona biraz para bırakmıştı, ama Francis ne kadar sıkı çalışırsa çalışsın ya da ne kadar dikkatli harcarsa harcasın, parası yıldan yıla, aydan aya azaldı, ta ki tamamen suyunu çekene ve uçup gidene dek.

Lee Chong onun bakkal borcuna karşılık kamyonetin sahibi oldu.

Kamyonet artık yalnızca dört tekerlekle bir motordan ibaretti, motorsa öyle dırdırcı, huysuz ve bunaktı ki, bir uzmanın bakımına ve özenine gereksiniyordu. Lee Chong onun ihtiyaçlarını karşılamadı, bunun sonucunda da kamyonet vaktini bakkal dükkânının arka tarafındaki uzun otların ortasında, jantlarının arasında göveren ebegümeçleriyle birlikte geçirir oldu. Arka lastikleri sağlamdı, ön tarafınıysa tahta takozlar topraktan ayırıyordu.

Muhtemelen Yoksul Palas'lı oğlanlardan herhangi biri kamyoneti çalıştırmayı becerirdi, çünkü hepsi de makineler konusunda becerikli ve işinin ehliydi, ama Gay gerçekten yetenekli bir makine ustasıydı. Her ektiği tutan, yeşeren insanlar için kullanılan şu "yeşil parmak" deyimi makinistlere uyarlanamaz, biliyorum, oysa onlar için de böyle bir deyim olmalı. Çünkü böyle insanlar var; bakar, dinler, hafifçe vurur, küçük bir düzeltme yaparlar ve makine çalışır. Gerçekten de, bir arabanın onun yakınındayken daha iyi çalıştığı adamlar var. İşte Gay böyle biriydi. Bir sayaca ya da karbüratör ayar vidasına dokunan parmakları nazik, bilge ve kendinden emindi. Laboratuvardaki hassas elektrikli motorları onarabiliyordu. İsteseydi konserve fabrikalarında sürekli çalışabilirdi, çünkü yatırdığı her kuruşu her yıl net kâra dönüştüremediği takdirde acı acı yakınan bu sanayi dalında, makineler şirketin mali durumundan çok daha önemsizdir. Cidden, sardalyeleri kutulamayı muhasebe defterleriyle yapabilseydiniz, patronlar çok mutlu olurdu. Dolayısıyla, makine diye kadidi çıkmış, can çekişen heyulalar kullandıklarından, Gay gibi birinin kesintisiz ihtimamına ihtiyaç vardı.

Mack oğlanları erkenden kaldırdı. Kahvelerini içtiler ve hiç vakit yitirmeden yabani otların arasında yatmakta olan kam-

yonetin yaruna gittiler. İdare Gay'deydi. Takozların üzerindeki ön tekerleri tekmeledi. "Gidip bi pompa bulun, şunları şişirin," dedi. Sonra oturak yeri olarak kullanılan tahtanın altındaki yakıt deposuna bir çubuk soktu. Mucize eseri, depoda bir santim kadar benzin vardı. Bunun üzerine Gay en olası sorunlarla ilgilenmeye başladı. Bobin kutularını çıkardı, uçlarını kazıdı, boşlukları ayarladı ve geri taktı. Yakıt akışı var mı diye karbüratörü açtı. Bütün şaftın donmadığından, silindirlerin içindeki pistonların paslanmadığından emin olmak için krankı hareket ettirdi.

Bu arada pompa geldi, Eddie ile Jones lastikleri nöbetleşe şişirdiler.

Gay çalışırken bir yandan da mırıldanıyordu, "Dam tidi – dam tidi." Bujileri söktü, uçlarını kazıdı, birikmiş karbonu bir burguyla sıyırıp attı. Sonra Gay bir teneke kutuya biraz benzin boşalttı, bujileri yerlerine takmadan önce her silindirin içine azıcık döktü. Doğruldu. "Bize bi çift pil lazım," dedi. "Bakalım Lee Chong verir mi?"

Mack uzaklaştı, neredeyse bir dakika sonra da Lee Chong tarafından, bundan sonraki bütün istekleri karşılayacak biçimde tasarlanmış, evrensel bir HAYIL ile döndü.

Gay derin derin düşündü. "Pilleri nerde bulacağımızı biliyorum – hem de gayet iyi durumdalar, ama gidip onları alamam."

"Nerede?" diye sordu Mack.

"Evimin bodrumunda," dedi Gay. "Ön kapının zilini onlar çalıştırıyo. İçinizden biri karıma çaktırmadan benim bodruma sızmak isterse, içeri girince soldaki yan kirişte. Ama Tanrı aşkına, sakın ola karıma yakalanmayın."

Kısa bir toplantı sonunda Eddie seçildi, o da gitti.

"Yakalanırsan benden bahsetme," diye seslendi Gay onun arkasından. Beklerken, kayışları denedi. Debriyaj pedalı yere

tam değmiyordu, bunun üzerine geriye çok az kayış kaldığını anladı. Fren pedalı yere tam değiyordu, demek ki fren diye bir şey yoktu, ama geri vites pedalı fena durumda değildi. T model bir Ford'da bu pedal senin sigortandır. Frenin boşalınca, geri vitesi fren yerine kullanabilirsin. Bir de, debriyaj kayışı dik bir yokuşu tırmanamayacak kadar aşınmışsa, aracı çevirip geri geri çıkabilirsin. Gay geri vites pedalında bolca kayış bulunduğunu gördü ve her şeyin yolunda gideceğini anladı.

Eddie'nin hiçbir belaya bulaşmadan pillerle dönmesi, hayra alametti. Bayan Gay mutfaktaydı. Eddie onun etrafta gezindiğini duyabiliyordu ama o Eddie'yi fark etmedi. Eddie bu tür şeylerde çok iyiydi.

Gay pilleri bağladı, gazı yükseltti ve ateşleme kolunu düşürdü. "Çevirin kuyruğunu," dedi.

Gay gerçekten olağanüstüydü – küçük makine tanrısı, dönen, kıvrılan ve ateşlenen nesnelerin azizi, kabloların, armatürlerin ve dişilerin Aziz Francis'iydi o. Bir gün, bütün o külüstür yığınları, parçalanmış Dusenbergler, Buickler, Desoto ve Plymouthlar, Amerikan Austinleri ve Isotta-Fraschiniler dev bir koro halinde Tanrı'ya şükrederse, büyük oranda Gay'in ve onun gibilerin sayesinde olacak.

Tek bir dönüş – küçücük bir kıvırma ve motor mesajı aldı, çalıştı, sendeledi ve yeniden toparlandı. Gay ateşleme kolunu itti, gazı düşürdü. Manyetoyu çevirince Lee Chong'un Ford'u kıkırdadı, dingildedi, kendisini seven ve anlayan biri için çalıştığını anlamışçasına, mutlulukla çatırdadı.

Kamyonetin iki küçük, teknik ve yasal sorunu vardı – geçerli bir plakası yoktu, farları yoktu. Ama oğlanlar arkadan sarkıttıkları bir bez parçasıyla, kadim plakayı gelişigüzel ama kalıcı bir biçimde gizlediler, ön plakaya da kalın bir çamur tabakası sıvadılar. Av teçhizatı mütevaziydı: birkaç uzun saplı kurbağa kepçesi, birkaç tane de çuval. Avlanmak için kent dışına çıkan

şehirli avcılar yanlarına bolca yiyecekle içki alırlar, Mack değil. O, gıdanın zaten taşradan geldiği şeklinde, gayet yerinde bir varsayımda bulunmuştu. Bütün erzakları, iki somun ekmekle Eddie'nin ganimet testisinde kalandı. Ekip kamyonete doluştu – Gay sürüyor, Mack onun yanında oturuyordu; Lee Chong'un köşesini sarsılarak döndüler ve boruların arasından ilerleyerek arsayı indiler. Bay Malloy buhar kazanının yanındaki iskemlesinden onlara el salladı. Gay kaldırımın üzerinden geçerken ve kaldırımdan inerken yavaşladı, çünkü ön lastikler çiğnediği her yere izini bırakıyordu. Onca tez canlılıklarına karşın, yola çıkmaları öğleden sonrayı bulmuştu.

Kamyonet yavaşlayarak Red Williams'ın benzin istasyonuna girdi. Mack indi, elindeki kâğıdı Red'e verdi. "Doc'un bozukluğu kalmamış," dedi. "Şimdi depoya beş galon koyar, diğer beş galonun parasını bize verirsen, Doc'un çok işine yarar. Güneye gitmesi gerekti, bilirsin. Orada büyük bi iş kapmış."

Red tatlı tatlı gülümsedi. "Biliyor musun, Mack," dedi, "ortada bir kaçamak noktası varsa, onu akıl etmekte Doc'un üstüne yoktur; dolayısıyla kendisi tam da senin noktaya parmak bastı. Doc çok zeki bir adam. Dün gece beni aradı."

"Deliğe on galon doldur," dedi Mack. "Yo – dur. Taşıp etrafa sıçrayabilir. Beşini doldur, beşini de bi tenekeye koyup bize ver – şu kapaklı tenekelerden birine."

Red mutlulukla gülümsedi. "Doc bunu da tahmin etti," dedi.

"On galon doldur," dedi Mack. "Hortumda da tek damla bırakma."

Küçük gezi grubu Monterey'in içinden geçmedi. Plaka ve farlar konusunda incelikli davranma zorunluluğu Gay'i arka sokaklara yöneltmişti. Ancak bir an gelecek ve Carmel Tepesi'ni aşıp Vadi'ye inecek, oldukça tenha yola sapmadan önce otoyolda en az altı kilometre, yoldan geçen polislerle bu-

run buruna ilerlemek zorunda kalacaklardı. Gay onları, dik Carmel Tepesi başlamadan hemen önceki Peter Gişesi'nden otoyola çıkaracak olan ara yolu seçti. Sonra bayağı gürültülü, çatırtılı bir tırmanışa geçti ve ellinci metrede vitesi küçülttü. İşe yaramayacağını biliyordu, kayış aşınmış, fazlasıyla incelmişti. Düz yolda idare ederdi, ama yokuşta hayır. Durdu, kamyoneti çevirdi ve burnunu yokuş aşağı verdi. Sonra gaz verdi ve geri vites pedalına bastı. Geri vites pedalı aşınmamıştı. Kamyonet sabit bir biçimde ve yavaşça, sürünürcesine, geri geri Carmel Tepesi'ni tırmanmaya başladı.

Tepeye güç bela ulaştılar. Tabii ki radyatör su kaynattı; öte yandan, T model uzmanlarının çoğu, su kaynatmadığı takdirde radyatörün iyi çalışmadığına inanır.

Biri, Ford T model arabaların Amerikan ulusu üzerindeki ahlaki, fiziksel ve estetik etkileri hakkında derin, kapsamlı bir deneme yazmalı. İki kuşak Amerikalı, Ford bobinleri hakkında klitoristen, vites dizilim sistemi hakkında güneş sisteminden çok daha fazla bilgi sahibi oldu. T model söz konusu olduğunda, özel mülkiyet kavramı kısmen ortadan kalkıyordu. Kerpetenler, penseler birinin özel malı olmaktan çıkıyor, bir lastik pompası onu kullanan son kişinin oluyordu. O dönem bebeklerinin çoğunun rahme düştüğü, epeycesinin de doğduğu yer, Ford'un T model arabalarıdır. Anglo-Sakson aile ocağı denen kuram öyle bir yamuldu ki, bir daha tam anlamıyla hiç düzelemedi.

Kamyonet Carmel Tepesi'ni geri geri gayet sağlam bir biçimde tırmanmış, Jack Zirvesi yolunu geçmişti, tam sonuncu ve en dik safhaya giriyordu ki, motorun soluğu tıkandı, yutkundu ve boğuldu. Motor durunca, etrafa büyük bir sessizlik çöktü. Gay yüzü zaten yokuş aşağı dönük olan kamyoneti on beş metre kadar kaydırdı ve Jack Zirvesi yolunun girişine saptı.

"Ne var?" diye sordu Mack.

"Karbüratör galiba," dedi Gay. Motor sıcaktan cızırdadı, gıcırdadı; fışkıran sıcak su buharı taşma borusuna değince çıkan ses, bir timsahın tıslamasını andırıyordu.

Bu modelin karbüratörü karmaşık değildir, ama çalışabilmek için bütün parçalarına ihtiyaç duyar. Bir iğneli süpabı vardır, sivri ucu iğnenin üzerinde olmalı ve onun deliğine oturmalıdır, aksi halde karbüratör çalışmaz.

Gay iğneyi eline alıp baktı, sivri ucu kırılmıştı. "Şimdi bu nasıl oldu, dersiniz?"

"Sihir," dedi Mack. "Bildiğin sihir. Tamir edebilir misin?"

"Tabii ki hayır," dedi Gay. "Başka bi tane bulmalıyız."

"Kaç paradır bunnar?"

"Yenisi bi papel – hurdacıda bi çeyrek."

"Sende bi papel var mı?" diye sordu Mack.

"Var ama kullanmama gerek yok."

"Eh, sen elinden geldiğince çabuk dön, tamam mı? Biz burada bekleriz."

"İğneli sübap olmadan bi yere gidemezsiniz zati," dedi Gay. Yola çıktı. El ettiği üçüncü araba durdu. Oğlanlar onun arabaya binip tepeden aşağı gidişini izlediler ve sonraki yüz seksen gün boyunca onu görmediler.

Ah, olasılıkların sonsuzluğu! Gay'i alan arabanın Monterey'e ulaşamadan bozulması nasıl mümkün olabilirdi? Gay bir makine ustası olmasaydı, arabayı onaramazdı. Onarmasaydı, arabanın sahibi onu bir içki içmeye Jimmy Brucia'nın barına götürmezdi. Peki, tam da o gün Jimmy'nin yaş günü olmasına ne demeli? Yeryüzündeki bütün olasılıkların –milyonlarcasının– içinde, yalnızca sonu Salinas hapishanesine varanlar gerçekleşti. Parlak Enea ile Bücür Colletti bir kavganın ardından barışmışlar, Jimmy'nin doğum gününü kutlamasına yardım ediyorlardı. Bir sarışın içeriye girdi. Müzik dolabının önünde bir müzik tartışması başladı. Gay'in yeni arkadaşı bir judo

tutuşu biliyordu, Parlak'a göstermek istedi ve ters bir hareket yapınca kendi bileğini kırdı. Gelen polis memurunun midesi bozuktu – birbiriyle ve konuyla ilintisiz, alakasız ama hep birlikte aynı yöne akan bir ayrıntılar bütünü.

Kader Gay'in o kurbağa avına dönmesini istemiyordu ve Kader onu o avdan uzak tutmak için işe bir dolu sorun, insan ve olay karıştırmayı göze aldı. Olay örgüsünün zirve noktaya ulaşması da, Holman Ayakkabı'nın ön camı kırıldığında ve bizim güruh vitrindeki ayakkabıları denemeye başladığında, Gay'in yangın alarmını duymamasıyla oldu. Yangına bir tek Gay koşmamıştı, polis geldiğinde o Holman'ın vitrininde, bir ayağında kahverengi Oxford, diğerinde üzeri gri kumaştan, rugan, resmi bir ayakkabıyla tek başına oturmaktaydı.

Kamyonete dönersek, oğlanlar hava kararınca ve okyanustan gelen serinlikle birleşince, küçük bir ateş yaktılar. Tepelerindeki çamlar taze deniz yeliyle uğulduyordu. Oğlanlar çam iğnelerinin üzerine uzandılar ve çam dallarının arasından ısısız göğe baktılar. Bir süre Gay'in bir iğneli sübap bulmak için karşılaşacağı olası güçlüklerden söz ettiler, ama yavaş yavaş, zaman geçtikçe ondan bahsetmez oldular.

"Birimiz onunnan gitmeliydi," dedi Mack.

Saat onda Eddie doğrulup kalktı. "Tepenin az yukarsında bi şantiye var," dedi. "Gidip bi bakayım, belki ellerinde T model vardır."

12

Monterey uzun ve parlak bir edebi geçmişi olan bir kenttir. Robert Louis Stevenson'ın burada yaşadığını zevkle, biraz da iftiharla anar. Define Adası'nda Pt. Lobos'un topografyasının ve kıyı planının kullanıldığı kesindir. Daha yeni tarihlerde, çok sayıda edebiyatçı Carmel'de takılmışsa da, has edebiyatın o eski tadından, eski vakarından eser yok. Bir keresinde kentte, vatandaşların bir yazara saygısızlık saydığı bir rezalet yaşanmıştı. Olay, büyük mizahçı Josh Billings'in ölümüyle ilintiliydi.

Yeni postanenin bulunduğu yerde, içinden su akan, üstünde de küçük bir yaya köprüsü bulunan derin bir dere vardı. Derenin bir tarafında Adobe* Bar'ın eski, alımlı binası bulunurdu, diğer tarafındaysa kentin bütün hastalıkları, doğum ve ölümleriyle ilgilenen doktorun evi. Kendisi hayvanlara da bakıyor, Fransa'da eğitim gördüğü için, gömülmeden önce cesetleri tahnit etmek denen yeni uygulamayla amatörce de olsa uğraşıyordu. Eski tüfeklerden kimisi bu tahnit denen şeyin aşırı duygusallık, kimileri de israf olduğunu düşünüyordu; hiçbir kutsal metinde böyle bir vecibe bulunmadığından, bunu dine hürmetsizlik sayanlar da vardı. Ama iyi ve zengin ailelerden gelen talep arttı ve tahnit işlemi yaygın bir alışkanlık olup çıktı.

---

* Kerpiç. (ç.n.)

Bir sabah yaşlıca Bay Carriaga evinden çıkıp yokuşu indi, Alvarado Sokağı'na doğru ilerledi. Tam yaya köprüsünü geçiyordu ki, dikkatini dereden çıkmaya çalışan küçük bir oğlan çocuğuyla bir köpek çekti. Oğlanın elinde bir ciğer vardı, köpek ise ucundan bir işkembe sallanan, metrelerce uzunluğundaki bir bağırsak demetini sürüklemekteydi. Bay Carriaga durdu, nazikçe oğlana seslendi: "Günaydın."

O günlerde oğlan çocukları terbiyeliydi. "Günaydın, efendim."

"O ciğerle nereye gidiyorsun?"

"Yem yapıp birkaç uskumru yakalayacağım."

Bay Carriaga gülümsedi. "Peki ya köpek, o da mı uskumru yakalayacak?"

"Köpek buldu onu. O onun, efendim. Derede bulduk bunları."

Bay Carriaga gülümsedi, yürümeye koyuldu, aynı anda kafası çalışmaya başladı. O bir sığır ciğeri değildi, fazla küçüktü. Dana ciğeri de olamazdı, fazla kırmızıydı. Koyun ciğeri değildi – zihninde alarm zilleri çalmaya başlamıştı. Köşede Bay Ryan'la karşılaştı.

"Dün gece Monterey'de ölen oldu mu?" diye sordu.

"Bildiğim kadarıyla hayır," dedi Bay Ryan.

"Öldürülen oldu mu?"

"Hayır."

Birlikte yürümeye başladılar, Bay Carriaga küçük oğlanla köpeği anlattı.

Adobe Bar'da küçük bir vatandaş grubu toplanmış, mutat sabah sohbetlerini sürdürmekteydi. Orada Bay Carriaga öyküsünü bir kez daha anlattı, tam bitirmişti ki, polis müdürü Adobe'a girdi. Biri öldüyse onun mutlaka haberi olurdu. "Monterey'de kimse ölmedi," dedi. "Ama Josh Billings, Otel del Monte'de ölmüş."

Bardakiler sustu. Hepsinin aklından aynı düşünce geçti. Josh Billings büyük bir adam, büyük bir yazardı. Orada ölerek Monterey'i onurlandırmıştı, ama kendi itibarı zedelenmişti. Fazlaca tartışmaya gerek kalmadan, oradaki herkesi içeren bir komite oluşturuldu. Ciddi, haşin suratlı erkekler hızlı adımlarla dereye gittiler, köprüyü geçtiler ve Fransa'da eğitim almış olan doktorun kapısını yumrukladılar.

Doktor geç vakte kadar çalışmıştı. Kapının sesi onu uykusundan uyandırdı; sırtında geceliği, saçı sakalı birbirine karışmış vaziyette kapıya koşturdu. Bay Carriaga sert bir tavırla sordu: "Josh Billings'i tahnit ettin mi?"

"Evet, ne oldu ki?"

"İç organlarını ne yaptın?

"Hep yaptığım gibi dereye attım."

Bunun üzerine çabucak giyinmesi için onu zorladılar ve hep birlikte dere kıyısına seğirttiler. Küçük çocuk elini çabuk tuttuysa, iş işten geçmiş demekti. Komite oraya ulaştığında, oğlan bir kayığa binmekteydi. Bağırsaklar köpeğin bıraktığı yerde, kumların üzerindeydi.

Böylece Fransız doktora organlar toplatıldı. Onları saygılı bir biçimde yıkamaya, kumlardan mümkün olduğunca temizlemeye zorlandı. Josh Billings'in tabutuna konan kurşun kutunun parası da doktordan alındı. Çünkü Monterey bir edebiyat adamının onurunun çiğnenmesine göz yumacak bir kent değildi.

13

Mack ve oğlanlar çam iğnelerinin üzerinde huzurlu bir uyku çektiler. Gün doğumundan az önce Eddie döndü. Bir T model buluncaya kadar epey yol kat etmişti. Bulduğunda da, iğneyi yuvasından çıkarmanın iyi bir fikir olup olmadığını tartmıştı. Uymayabilirdi. Bunun üzerine, karbüratörün tamamını aldı. O dönünce oğlanlar uyanmadı. O da onların yanına uzandı, çam ağaçlarının altında uykuya daldı. Bu modellerin harika bir özelliği vardı. Parçalar birbiriyle değiştirilebildiği gibi, teşhis edilmeleri de olanaksızdı.

Carmel bayırının aşağısında nefis bir manzara uzanır; kuma kaymak misali yayılan dalgalarıyla kıvrımlı körfez, Sahil'i kuşatan kumul diyarı ve tepenin hemen eteğinde kentin ılık mahremiyeti.

Mack gün doğumunda kalktı, pantolonunun sıkan kısımlarını gevşetti ve durup aşağıdaki körfezi seyretti. Serpme ağla avlanan teknelerin koya girdiğini görebiliyordu. Bir tanker olanca cüssesiyle Sahil'e yanaşmış, yakıt alıyordu. Tavşanlar Mack'in arkasındaki çalılıkları hışırdattılar. Sonra güneş doğdu, bir kilimi silkelercesine havadaki gece serinliğini silkeleyip attı. Güneşin ilk ılıklığını hisseden Mack ürperdi.

Eddie yeni karbüratörü takarken, oğlanlar biraz ekmek yedi. Kamyonet hazır olunca, marşa basmakla uğraşmadılar.

Kamyoneti iterek anayola çıkardılar ve çalışana kadar boş viteste kaydırdılar. Sonra Eddie direksiyona geçti, geri geri yokuşu çıktılar, tepeyi aştılar, dönüp Hatton Fields'e yollandılar, az sonra onu da arkada bıraktılar. Carmel Vadisi'nde yeşilimsi gri enginar bitkileri boy atmıştı, ırmağı izleyen söğütler gümrahtı. Vadinin yukarısında sola döndüler. Daha ilk adımda şans yüzlerine güldü. Çiftliğinden fazlasıyla uzaklaşmış, Rhode Island cinsi, toz içindeki bir kırmızı horoz yolun karşısına geçmek istedi, Eddie de rotasından fazlaca ayrılmaksızın onu altına aldı. Kamyonetin arkasında oturan Hazel yolduğu tüyleri havaya savurdu ve bunlar "en geniş alana yayılan kanıt" olarak kayıtlara geçti, çünkü Jamesburg'dan gelen hafif bir sabah esintisi vardı ve kırmızı horoz tüylerinin bir kısmı Pt. Lobos'a konarken bir kısmı tâ denize uçtu.

Carmel küçük, güzelim bir nehirdir. Çok uzun değildir, ama akışı boyunca bir ırmağın sahip olması gereken her şeye sahiptir. Dağlarda doğar, bir süre yuvarlanır, sığlıkların arasından akar, bent çekilip bir göl oluşturması sağlanır, bendi aşıp dökülür, yerinden kopup aşınmış iri kayaların arasında şırıldar, çınarların altında tembel tembel gezinir, alabalıkların yaşadığı gölcüklere dökülür, iki yana, kerevitlerin, böceklerin yaşadığı kıyılara uğrar. Kışları bir eziyete, küçük ama gaddar, asabi bir ırmağa dönüşür, yazları sığ suları çocukların oynadığı, balıkçıların uğradığı bir yerdir. Dik kıyılarında kurbağalar gözlerini kırpıştırır, hemen yanıbaşında gür eğreltiotları, bürümcükler göverir. Geyikler ve tilkiler sabahları ve akşamları gizlice onun suyunu içmeye gelir, arada bir kıyısına çömelen bir dağ aslanı şap şap suyunu yalar. Küçük, verimli vadinin çiftlikleri sırtlarını ırmağa dayar, meyve bahçeleri ve bostanlar suyunu ondan alır. Yanında bıldırcınlar öter, gün batımında yabani güvercinler ıslık çalarak çıkagelir. Kurbağa arayan rakunlar onun kenarında volta atar. Velhasıl tam da bir ırmağın olması gerektiği gibidir.

Vadinin birkaç kilometre yukarısında ırmak, asmaların ve eğreltiotlarının sarktığı, dik bir kayalığın altına dalar. Bu uçurumun dibinde yeşil ve derin bir göl vardır, gölün öteki yanında da oturup yemeğini pişirebileceğin küçük, kumluk bir alan.

Mack ve tayfası bu küçük kumsala büyük bir neşeyle indiler. Mükemmeldi. Ortada kurbağa varsa, yeri burasıydı. Rahatlanacak, keyif çatılacak bir yerdi. Yol boyunca şansları çok yaver gitmişti. İri, kızıl horoza ilaveten, bir sebze kamyonundan düşen bir çuval havuçla, düşmeyen yarım düzine soğan vardı yanlarında. Mack'in cebinde bir torba kahve duruyordu. Kamyonette tepesi kesik beş galonluk bir teneke vardı. İçki testisi neredeyse yarıya kadar doluydu. Tuz, karabiber gibi şeyler satın alınmıştı. Mack'le oğlanlar yanına tuz, karabiber ve kahve almadan yola çıkanların süzme salak olduğuna inanırdı.

Zorlanmadan, tartışmadan, hatta fazlaca düşünmeden dört yuvarlak taşı küçük kumsalda yuvarlayıp bir araya getirdiler. Daha bu sabah güneşin doğuşuna meydan okuyan horoz parçalara ayrılmış ve temizlenmiş bir halde beş galonluk tenekedeki suyun içinde, soyulmuş soğanlarla birlikte yatıyor, bu arada taş öbeğinin ortasındaki ölü söğüt dalları küçük, çok küçük bir ateşle titreşiyordu. Bir tek aptallar büyük ateş yakar. Horozu pişirmek uzun zaman alacaktı, çünkü bu boya ve bu kaslara ulaşması epeyce zaman almıştı. Ama etrafındaki suyun tatlı tatlı kaynamaya başlamasıyla nefis bir koku saçtı.

Mack oğlanları yüreklendirici bir konuşma yaptı. "Kurbağa yakalamak için en iyi zaman gecedir," dedi. "Dolayısıynan, hava kararana dek yatıp uyuyalım bence." Gölgede oturdular, sonra birer birer yere uzanıp uyudular.

Mack haklıydı. Kurbağalar gündüzleri fazla hareket etmez; eğreltiotlarının arasına saklanır, kayaların altındaki deliklerden çaktırmadan dışarıya bakarlar. Kurbağa yakalamanın yolu, geceleri el fenerini yakmaktır. Onları çok hareketli bir gecenin

beklediğini bilen adamlar güzelce uyudular. Yalnızca Hazel, pişen horozun altındaki küçük ateşi canlı tutmak için uyanık kaldı.

Hiçbir akşamüstü bu sarp yardakiyle boy ölçüşemezdi. Saat iki civarında güneş yarın üstünden geçince, kumsala fısıltılı bir gölge düştü. Çınarlar ikindi esintisiyle hışırdadılar. Küçük su yılanları kayalardan kayarak indi, sonra yavaşça suya girip havuzcuk boyunca yüzmeye koyuldular; küçücük periskoplar gibi havaya dikilmiş başları, artlarında minik dümen suları. İri bir alabalık suda sıçradı. Güneşten sakınan tatarcıklar ve sivrisinekler ortaya çıktılar, suyun üstünde vızıldadılar. Güneşin bütün böcekleri, sinekler, yusufçuklar, yaban arıları, eşek arıları yuvalarına döndü. Kumsala gölge iner, ilk bıldırcın ötmeye başlarken, Mack'le oğlanlar uyandılar. Haşlanmış horozun kokusu yürek burkucuydu. Hazel ırmağın kıyısındaki ağaçtan bir defne yaprağı koparmış, tenekenin içine atmıştı. Artık havuçlar da eklenmişti. Kahve kendi tenekesinde, kendi taşının üzerinde demleniyordu; alevden iyice uzağa konmuştu ki fazla kaynamasın. Mack uyandı, hareketlendi, gerindi, sendeleyerek havuzcuğa gitti, avuçladığı suyla yüzünü yıkadı, kuru kuru öksürdü, tükürdü, ağzını çalkaladı, yellendi, kemerini sıktı, bacaklarını kaşıdı, ıslak saçlarını parmaklarıyla taradı, testiden biraz içti, geğirdi ve ateşin karşısına oturdu. "Tanrım, harika kokuyo," dedi.

Diğerleri de uyanınca aynı şeyleri yaptılar. Mack'in yöntemi, gevşekçe de olsa, hepsinin izlediği tek yöntemdi. Az sonra hepsi ateşin başına toplandı ve Hazel'a övgüler düzdü. Hazel cep bıçağını horozun buduna sapladı.

"Etinin yumuşak olmasını beklemeyin," dedi. "Yumuşatmak için iki hafta kaynatmak gerek. Mack, sence kaç yaşındadır bu?"

"Ben kırk sekizim, ama onun kadar kart değilim," dedi Mack.

Eddie, "Ne dersiniz, bi tavuk kaç yaşına kadar yaşar acaba – yani birileri tarafından enselenmediği ya da hastalanınadığı sürece?"

"Bu, cevabını hiç kimsenin bulamayacağı bi soru," dedi Jones.

Keyifli bir zamandı. Testi elden ele dolaştı, onları ısıttı.

"Eddie," dedi Jones, "şikayet filan ettiğimden diil. Yannızca düşünüyordum. Diyelim ki senin barın arkasında iki ya da üç tane testi var. Diyelim ki bütün viskiyi bi tanesine, şarabı bi başkasına koydun, birayı da başka birine–"

Bu öneri herkesi şaşırtmışçasına bir sessizlik oldu. "Herhangi bi şiy kastetmiyorum," diye atıldı Jones. "Aslında böylesinden hoşlanıyorum–" Ondan sonra Jones'un çenesi iyice düştü; sosyal bir gaf yaptığını biliyor ve kendini bir türlü tutamıyordu. "Böylesi hoşuma gidiyo, çünkü sonunda ne tür bi ayyaş olup çıkacağını bilemiyosun," dedi. "Mesela viskiyi ele al," diye sürdürdü sözünü çabucak. "Sana ne yapacağını az çok bilirsin. Dövüşçü bi tip dövüşür, ağlak olan ağlar, ama bu–" dedi yüce gönüllülükle– "içince seni bir çam ağacına mı tırmandıracak yoksa Santa Cruz'a mı yüzdürecek, bilemiyosun. Böylesi daha eğlenceli," diye bağladı sözünü cılız bir sesle.

"Yüzmekten bahsetmişken," dedi Mack, sohbetteki nahoş boşluğu doldurmak ve Jones'u susturmak için. "McKinley Moran denen adama ne oldu, çok merak ediyorum. Şu derin deniz dalgıcını anımsadınız mı?"

"Hatırlıyorum onu," dedi Hughie. "Bi ara ikimiz birlikte takılırdık. Fazla iş bulamaz oldu ve içmeye başladı. Eh, dalmak ve içmek insana biraz ağır geliyo tabii. Giderek sinirleri de bozuldu. Sonunda dalgıç giysisini, başlığını ve tulumbasını sattı, deli gibi içmeye başladı, sonra da şehri terk etti. Nereye gittiğini bilmiyorum. Twelve Brothers'ın çapasıynan birlikte suya gömülen şu İtalyan'ın peşinden daldıydı ya, o günden sonra iflah olmadı. McKinley öylece dalıvermiş ve kulak zarlarını patlatmış, işte ondan sonra iflah olmadı. İtalyan'ınsa tırnağı bile kırılmadı."

Mack bir kez daha testinin tadına baktı. "İçki yasağı sırasında tonnan para kazandıydı," dedi. "Dipte içki var mı diye dalması

için, hükümetten günde yirmi beş papel alıyodu, bulamadığı her sandık için de Louie'den üç papel. İşler tıkırındaydı, hükümeti memnun etmek için günde bi sandık çıkarıyodu. Louie de artık o sandığı dert etmiyodu. Hem böylece yeni dalgıçlar getirmelerini önlediler. McKinley iyi para kaldırdı."

"Evet," dedi Hughie. "Ama onun da başkalarından farkı yok – cebine üç kuruş girince aklına hemen düğün dernek geliyo. Para suyunu çekene kadar üç kez evlendi. Her seferinde evleneceğini annayabiliyodum. Beyaz bi tilki kürkü alıyo, sonra bam! – bi de bakmışsın evlenmiş."

"Gay'e ne olduğunu merak ediyorum," dedi Eddie. Adını ilk kez anıyorlardı.

"Ayrıı şey, herhalde," dedi Mack. "Evli bi adama asla güvenemezsin. Evdeki kaşık düşmanından ne kadar nefret edersе etsin, ilk fırsatta ona döner. Düşünür taşınır, sonra da ona döner. Böyle birine de artık güvenilmez. Örneğin Gay," dedi Mack. "Karısı onu dövüyo. Ama her iddiaya varım, Gay ondan üç gün ayrı kalınca suçun kendinde olduğunu düşünmeye başlıyo ve kadının gölünü almak için geri dönüyo."

Karınlarını uzun uzun, itinayla doyurdular; horozdan parçalar koparıyor, suları damlayan parçayı soğuyuncaya kadar tutuyor, sonra da kaslı eti dişleyip kemiğinden sıyırıyorlardı. Havuçları uçları sivriltilmiş söğüt çubuklarına sapladılar, sonunda da tenekeyi elden ele geçirip yemeğin suyunu içtiler. Bu arada gece onların etrafını müzik kadar zarifçe sardı. Bıldırcınlar birbirlerini suyun kıyısına çağırdı. Kurbağalar havuzcuğa atladı. Sonra pervaneler çıkageldi, gün ışığı karanlığa karışırken havuzcuğun çevresinde uçuşmaya başladılar. Oğlanlar kahve tenekesini elden ele geçirdiler; ısınmış, doymuş ve suskunlaşmışlardı. Sonunda Mack şöyle dedi: "Allah kahretsin. Yalancılardan nefret ederim."

"Kim yalan söyledi sana?" diye sordu Eddie.

"Ah, durumu idare etmek ya da bi sohbeti canlandırmak için küçük bi yalan atan birini dert etmem, ama kendine yalan söyleyen adamdan nefret ederim."

"Kim yaptı ki bunu?" diye sordu Eddie.

"Ben," dedi Mack. "Belki sizler de. Baksana halimize," dedi içtenlikle, "kahrolası, sefil grubumuzun tamamı burda. Doc için bi parti düzenlemek istediğimize karar verdik. Böylece kalkıp buraya geldik ve eğlencenin dibine vurduk. Sonra geri döneceğiz ve partinin parasını Doc'tan alacağız. Beş kişiyiz, yani onun beş katı içeceğiz. Ben bunu Doc için yaptığımızdan emin diilim. Bunu kendimiz için yapmadığımızdan emin diilim. Oysa Doc böyle bi şeyi hak etmeyecek kadar iyi biri. Doc tanıdığım en iyi kişi. Ben ondan yararlanan, onu kullanan biri olmak istemiyorum. Bi keresinde bi papel için onu kafakola almıştım. Müthiş bi hikaye annatmaya başladım. Tam ortasında annayıverdim; hikayenin silme palavra olduğunu bal gibi biliyodu. Ben de tam ortasında durup, 'Doc, bu yalanın ferişahı!' dedim. O elini cebine soktu ve bi papel çıkardı. 'Mack,' dedi, 'biri bir papel için böyle bir yalan uyduruyorsa, o paraya cidden, gerçekten ihtiyacı var demektir.' Ve parayı bana verdi. Ertesi gün geri verdim. O bir papele hiç dokunmadım. Sadece yanımda tuttum, ertesi gün de götürüp iade ettim."

"Partileri hiç kimse Doc kadar sevemez," dedi Hazel. "Biz de ona bi parti düzenleyeceğiz. Ne demeye şikayet ediyosunuz ki şimdi?"

"Bilemiyorum," dedi Mack. "Ona, aslan payını kendimin alacağı bi şey vermek istemiyorum."

"Bir hediyeye ne dersiniz?" diye önerdi Hughie. "Diyelim ki, viskiyi satın aldık ve istediğini yapması için ona verdik?"

"İşte şimdi oldu," dedi Mack. "Evet, aynen bunu yapacağız. Viskiyi ona verecek, sonra da toz olacağız."

"Eh, olacakları biliyosunuz," dedi Eddie. "Henri ve o Car-

melli tipler viskinin kokusunu alacak ve oraya beşimizin yerine yirmi kişi doluşacak. Doc bi keresinde kendi söylemişti, Sardalye Sokağı'nda kızarttığı bifteğin kokusunu ta Point Sur'dan aldıklarını. Bunda bi yarar göremiyorum. Partiyi bizim düzenlememiz onun için daha faydalı olur."

Mack yürütülen bu mantığı bir süre düşündü. "Belki de haklısın," dedi sonunda. "Peki, ya ona viskiden başka bi şey verirsek; adının başharflerini taşıyan bi çift kol düğmesi, mesela?"

"Siktir et," dedi Hazel. "Doc o tür şeyleri istemez."

Artık gece çökmüştü, gökyüzündeki yıldızlar beyazdı. Hazel ateşi besledi, o da kumsalda küçük bir aydınlık yarattı. Tepenin üstünde bir tilki acı acı uluyordu. Artık gece olduğundan, adaçayının rayihası tepelerden aşağıya süzüldü. Su derin havuzcuktan çıktığı yerde, taşların üzerinde fıkırdadı.

Mack son yürütülen mantık parçasını zihninde evirip çeviriyordu ki, yeri döven ayak sesleri duydular. Esmer ve iri yarı bir adam azametle yaklaştı; koluna dayadığı bir av tüfeği, ayrıca utangaç ve narin adımlarla onu izleyen, kısa tüylü bir av köpeği vardı.

"Burada ne yapıyorsunuz yahu?" diye sordu.

"Hiçbi şey," dedi Mack.

"Bu arazi üzerime kayıtlı. Balık tutmak, avlanmak, ateş yakmak, kamp yapmak yasak. Hadi bakalım, şimdi toparlanın, şu ateşi söndürün ve arazimi terk edin."

Mack alçakgönüllü bir tavırla ayağa kalktı. "Bilmiyoduk, Kaptan," dedi. "Cidden, tabela falan görmedik, Kaptan."

"Her taraf tabela dolu. Gözden kaçırmanız olanaksız."

"Bak, Kaptan, bi hata yaptık, üzgünüz," dedi Mack. Duraksadı, omuzları sarkık, yorgun argın karaltıya dikkatle baktı. "Sen ordudansın, öyle diil mi bayım? Hemen anlarım. Askerlerin omuzları, duruşları sıradan insanlarınkine benzemez. Orduda çok uzun zaman geçirdim, anlarım."

Adamın omuzları belli belirsiz dikleşti, öyle bariz şekilde değil, ama duruşu farklılaşmıştı.

"Arazimde ateş yakılmasına izin veremem," dedi.

"Şey, özür dileriz," dedi Mack. "Hemen gidiyoruz, Kaptan. Biz bazı bilim adamları için çalışıyoruz da. Biraz kurbağa yakalamaya gelmiştik. Adamlar kanser araştırması yapıyo, biz de üç-beş kurbağaynan katkıda bulunuyoruz."

Adam bir an duraladı. "Ne yapıyorlar kurbağalarla?" diye sordu.

"Şey, efendim," dedi Mack, "kurbağaları kanser ediyolar, sonra da inceleyip deneyler yapıyolar; yani ellerinde biraz kurbağa olsa kanseri yenmeleri an meselesi. Ama madem ki bizi arazinde istemiyosun, derhal çekip gideriz, Kaptan. Bilseydik asla gelmezdik." Ansızın, av köpeğini yeni görmüş gibi yaptı. "Tanrım, harika bi kancık bu," dedi coşkuyla. "Geçen yıl Virginia'daki açık alan yarışmalarını kazanan Nola'ya benziyo. Virginialı bi köpek bu, öyle diil mi Kaptan?"

Kaptan tereddüt etti, sonra da yalan attı. "Evet," dedi kısaca. "Ama topallıyor. Tam omzuna kene yapışmış."

Mack anında ilgilendi. "Bi bakabilir miyim, Kaptan? Gel, kızım. Hadi kızım, gel." Köpek başını kaldırıp efendisine baktı, sonra yan yan Mack'e yaklaştı. "Birkaç dal tutuşturun da görebileyim," dedi Mack.

"Şurası, yalayamadığı yer," dedi Kaptan, sonra Mack'in omzunun üstünden uzanıp baktı.

Mack hayvanın omzundaki berbat görünüşlü krateri sıktı, biraz irin akıttı. "Bi zamanlar bi köpeğim vardı, onun başına da aynen bu gelmişti; iltihap içine işleyip hayvancağızı öldürdü. Yeni yavruladı, öyle diil mi?"

"Evet," dedi Kaptan. "Altı tane. Oraya tentürdiyot sürdüm."

"Olmaz," dedi Mack, "o iltihabı sökmez. Evinizde magnezyum sülfat var mı?"

"Var – koca bir şişe."

"Eh, magnezyum sülfattan sıcak lapa yapıp yaranın üzerine sür. Bilirsin, yavrular yüzünden güçsüz düşmüş. Şimdi hastalanması çok yazık olur. Yavruları da kaybedersin." Köpek Mack'in gözlerinin içine derin derin baktı, sonra elini yaladı.

"Bak ne yapacağım, Kaptan. Ona bizzat ben bakacağım. Sülfat işe yarayacaktır. En iyisi odur."

Kaptan köpeğin başını okşadı. "Biliyor musun, benim evin orada küçük bir havuz var, içi kurbağa kaynıyor, geceleri gürültüden uyuyamıyorum. Neden gelip bir bakmıyorsunuz? Sabaha kadar böğürüp duruyorlar. Onlardan kurtulduğuma sevinirim doğrusu."

"Ah, ne kadar kibarsın," dedi Mack. "Eminim o doktorlar sana teşekkür edicektir. Ama önce şu köpeğin omzuna lapa koymak isterim." Diğerlerine döndü. "Şu ateşi söndürün. Dikkat edin tek bi kıvılcım kalmasın, etrafı da temizleyin. Arkamızda pislik bırakmak istemeyiz. Biz Kaptan'nan gidip Nola'ynan ilgilenecez. Siz de işiniz bitince arkadan gelirsiniz." Mack ve Kaptan yürümeye koyuldular.

Hazel ateşin üzerine ayağıyla kum savurdu. "Mack isteseydi ABD başkanı olurdu, eminim," dedi.

"Başkan olup da ne yapıcaktı ki?" diye sordu Jones. "Hiçbi eğlenceli tarafı yok."

14

Sabahın erken saatleri Sardalye Sokağı'nda sihir vaktidir. İlk ışığın belirdiği ama henüz güneşin doğmadığı o gri dönemde, Sokak zamandan soyutlanmış ve gümüşi bir ışığın içinde asılı kalmış gibi görünür. Sokak lambaları söner, otlar parlak bir yeşile bürünür. Konserve fabrikalarının çatısındaki oluklu demirler platinin ya da eskimiş kurşunlu kalay karışımının o sedefli parlaklığıyla donuk donuk ışıldar. O sırada yoldan tek bir araba dahi geçmez. Sokak kalkınma ve faaliyetten muaftır, sessizdir. Fabrikaların tahta kazıklarının arasında devinen dalgaların hücumu ve geri çekilişi rahatça duyulabilir. Olağanüstü huzurlu bir zamandır; ıssız bir süre, kısa bir sükunet dönemi. Kediler çitlerin üstünden süzülür, balık kafası aranırken toprakta şurup gibi kayarlar. Erken sabahın sessiz köpekleri azametle ilerler, işeyecekleri yeri özenle, akıllıca seçerler. Martılar kanat çırparak gelir, günün artıklarını beklemek üzere konserve fabrikalarının çatılarına konar. Çatı siperliklerinde omuz omuza dururlar. Hopkins Deniz Merkezi'nin* yakınındaki kayalıklardan deniz aslanlarının, tazıların ulumalarını andıran böğürmeleri gelir. Hava serin ve temizdir. Arka bahçelerde yer sincapları taze, nemli toprak öbeklerini aralayıp sürünerek dı-

* Stanford Üniversitesi'nin deniz araştırma laboratuvarı. Ana yerleşkenin 150 kilometre kadar güneyinde yer alır. (ç.n.)

şarıya çıkar ve çiçekleri deliklerinin içine çekerler. Dışarıda çok az insan vardır, sokağı olduğundan da tenha gösterecek kadar az. Dora'nın kızlarından biri, Ayı Sancağı'na bizzat gelemeyecek kadar zengin ya da hasta olan bir patrona yaptığı ev ziyaretinden döner. Makyajı azıcık yapış yapış, ayakları yorgundur. Lee Chong çöp bidonlarını dışarıya çıkarır, kaldırımın kenarına dizer. Yaşlı Çinli denizden çıkıp gelir, şlap şlap sesleriyle sokakta yürür, yokuş yukarı vurup Palas'ı geçer. Fabrika bekçileri dışarıya bakar, sabah ışığına karşı gözlerini kırpıştırır. Ayı Sancağı'ndaki fedai kollarını sıvadığı gömleğiyle sundurmaya çıkar, gerinir, esner ve karnını kaşır. Bay Malloy'un kiracılarının borulardaki horultularında derin, tünelimsi bir nitelik vardır. Sedefli inci vaktidir bu – geceyle gündüz arasındaki, zamanın durduğu ve kendini yokladığı o aralık.

İşte böyle bir sabahta ve böyle bir ışıkta, sokağı rahat adımlarla, gezinircesine geçen iki askerle iki kız belirdi. La Ida'dan çıkmışlardı, çok yorgun ve çok mutluydular. Kızlar iriyarı, koca göğüslü ve güçlü kuvvetliydiler; sarı saçları biraz karışıktı. Sırtlarındaki desenli suni ipekten parti elbiseleri kırışmıştı, vücutlarının dışbükey kısımlarına yapışıyordu. İkisinin de başında asker kepi vardı, biri iyice geriye atmış, öteki siperi neredeyse burnuna kadar indirmişti. Dolgun dudaklı, geniş burunlu, cilveli, fıkırdak kızlardı, ama yorgunluktan bitap haldeydiler.

Askerler tuniklerinin düğmelerini açmış, kayışlarının ucunu apoletlerinin arasından geçirmişti. Kravatlar biraz aşağıya çekilmişti ki, gömlek yakalarının düğmesi açılabilsin. Askerlerin başında da kızların şapkaları vardı; biri sarı hasırdan, tepesinde bir papatya demeti bulunan, küçücük, yazlık bir şapka, öteki üzerine mavi selofandan madalyonlar tutturulmuş, beyaz, örgü bir bereydi. El ele yürüyor, ellerini ahenkle sallıyorlardı. Dış taraftaki asker içi buz gibi kutu birayla dolu, büyük, kahverengi bir kese kâğıdı taşımaktaydı. Sedefli ışıkta ağır ağır, yumuşak adımlarla ilerliyorlardı. Harika vakit geçirmişlerdi ve kendileri-

ni çok iyi hissediyorlardı. Bir partiyi anımsayan, bitkin çocuklar gibi tatlı tatlı gülümsemekteydiler. Birbirlerine baktılar, gülümsediler ve ellerini salladılar. Ayı Sancağı'nın önünden geçerken, karnını kaşımakta olan fedaiye "Selam," diye seslendiler. Borulardan gelen horultuları dinlediler, kısacık güldüler. Lee Chong'un dükkânında durup karman çorman vitrine baktılar; el aletleri, giysiler, yiyecekler üst üste yığılmış, ilgi çekmeye çalışıyordu. Ellerini öne arkaya sallayarak, ayaklarını sürüyerek Sardalye Sokağı'nın sonuna ulaştılar ve yukarıya, demiryoluna doğru döndüler. Kızlar raylara çıktı, onların üzerinde yürümeye başladı, askerler de düşmesinler diye kollarını onların tombul bellerine doladı. Sonra tersaneyi geçtiler ve Hopkins Deniz Merkezi'nin park benzeri arazisine saptılar. Merkezin önünde minik, kıvrımlı bir kumsal vardı; küçük kayalıkların arasında minyatür bir plaj. Yumuşacık sabah dalgaları kumsalı yalıyor, tatlı tatlı fısıldıyordu. Açıkta duran kayalardan deniz yosunlarının ince, halis kokusu geldi. Dörtlü kumsala ayak basarken, koyun karşı tarafındaki Tom Work'ün arazisinin üstünde ince bir güneş dilimi belirdi ve suyu yaldızladı, kayaları sararttı. Kızlar resmi bir tavırla kumlara oturdular, eteklerini dizlerinin üzerine çektiler. Askerlerden biri dört kutu biraya birer delik açıp herkese dağıttı. Sonra erkekler uzanıp başlarını kızların kucağına bıraktılar, gözlerini onların yüzüne diktiler. Ardından birbirlerine gülümsediler; yorgun, huzurlu ve muhteşem bir sırrı paylaşırcasına.

Yukarıdaki deniz merkezinden bir köpeğin havlaması geldi – esmer ve suratsız bir adam olan bekçi onları görmüştü, onun siyah ve aksi suratlı Spanyel köpeği de onları görmüştü. Adam onlara bağırdı, kıpırdamadıklarını görünce kumsala indi; köpeği tekdüze bir sesle havlıyordu. "Buralarda takılamayacağınızı bilmiyor musunuz? Hemen gitmelisiniz. Burası özel mülk!"

Askerler onu duymamış gibiydi. Gülümsemeyi sürdürdüler, kızlar da onların şakaklarındaki saçları okşamayı. Sonunda, askerlerden biri ağır çekim hareketlerle başını çevirdi, böylece yanağı kızın bacaklarının arasına yerleşti. Bekçiye yardımsever bir edayla gülümsedi. "Neden sen de kafayı bulup aya çıkmıyosun ki?" dedi şefkatle ve gözlerini yeniden kıza çevirdi.

Güneş kızın sarı saçlarını aydınlattı, o da oğlanın kulağının üstünü kaşıdı. Bekçinin evine döndüğünü görmediler bile.

15

Oğlanlar çiftlik evine vardıklarında, Mack mutfaktaydı. Dişi av köpeği yatıyor, Mack de magnezyum sülfata batırılmış bir bezi, kene ısırığının üstüne bastırıyordu. Köpeğin bacaklarının arasındaki, iri, tombul sosislere benzeyen yavrular onun memelerini çekiştiriyor, süt için itişip kakışıyordu; dişi başını kaldırmış sabırla Mack'in yüzüne bakıyor, "Halimi görüyor musun? Ona anlatmaya çalıştım ama anlamıyor," diyordu.

Kaptan elinde bir lamba tutuyor, Mack'e bakıyordu.

"Bunu öğrendiğime memnun oldum," dedi.

"Sana işini öğretmek istemem, bayım" dedi Mack, "ama bu yavruların memeden kesilmesi gerek. Hayvancağızın fazla sütü kalmamış, yavrular onu yiyip bitirecek."

"Biliyorum," dedi Kaptan. "Bir tanesini ayırıp ötekileri suya atmalıydım sanırım. Ama burayı ayakta tutacağım diye canım çıkıyor. Ne yazık ki insanlar av köpeklerine eskisi kadar ilgi duymuyor. Şimdi her yan kanişlerle, buldog ve dobermanlarla dolu."

"Biliyorum," dedi Mack. "Üstelik bi erkek için av köpeği gibisi yoktur. İnsanlara ne oldu, bilmem. Ama enikleri boğmayı yüreğin kaldırmazdı, öyle diil mi bayım?"

"Şey," dedi Kaptan, "karım siyasete atıldığından beri kafayı yemek üzereyim. Yerel meclise seçildi, şimdi ya meclis toplan-

tısında ya da konuşma yapmak için dolaşıp durmakta. Evdeyken de sürekli araştırma yapıyor, yasa tasarısı hazırlıyor."

"Eve tıkılıp kalmak berbat bi şey olmalı – yani çok yalnızlık çekiyorsundur," dedi Mack. "Bende böyle bi yavru olsaydı–" debelenip duran, şaşkın suratlı bir yavruyu kucağına aldı– "her bahse varım, üç yıla kalmadan on numara bir av köpeğinin sahibi olurdum. Dişi bi köpeğe her zaman varım."

"Bir tanesini almak ister miydin?" diye sordu Kaptan.

Mack başını kaldırdı. "Almama izin mi vereceksin? Ah! İsa Mesih aşkına, evet!"

"Seç bakalım," dedi Kaptan. "Av köpeklerinin değerini artık kimse anlamıyor."

Oğlanlar mutfakta dikilirken hızlıca birkaç izlenim edindiler. Adamın karısının evde olmadığı aşikardı – açık konserveler, kenarlarına dantel gibi yapışmış olan yumurtayla öylece duran kızartma tavası, mutfak masasındaki ekmek kırıntıları, ekmek kutusunun üzerindeki açık fişek kutusu bir kadının yokluğunu haykırıyordu avaz avaz; beyaz perdeler, tabak çanak raflarına serilmiş kâğıt ve fazla küçük havlular ise buraya bir kadın elinin değdiğini söylüyordu. Bilincinde olmasalar da, o kadının şu an burada olmamasından memnundular. Raflara kâğıt seren, böyle küçücük havlulara sahip olan bir kadın, Mack ve oğlanlara içgüdüsel olarak güvenmez, onlardan hoşlanmazdı. Böyle kadınlar onların bir yuva için en büyük tehdit olduğunu bilirdi, çünkü onlar temizliğe, düzene ve uyuma karşı boşvermişlik, sorgulama ve dayanışma sunardı. Evet, kadının evde olmaması isabetti.

Kaptan şimdi, oğlanların ona bir iyilikte bulunduğu duygusunu taşır gibiydi. Gitmelerini istemiyordu. Duraksayarak sordu: "Çocuklar, kurbağa peşine düşmeden önce biraz ısınmak ister miydiniz?"

Diğerleri Mack'e baktı. Mack bunu enine boyuna tartıyormuş gibi kaşlarını çatmıştı. "Bilimsel zımbırtıya çıktığımızda, ağzımıza içki sürmemek bizim için kural gibi bi şey oldu," dedikten sonra, fazla ileriye gitmişçesine çabucak ekledi: "Ama bize ne kadar kibar davrandığını görünce – eh, ufak bi kadehe itirazım olmaz yani. Oğlanları bilemem tabii."

Oğlanlar, ufak bir kadehin onlar için de bir sakıncası olmayacağında hemfikirdiler. Kaptan bir el feneri alıp kilere indi. Aşağıda kullanılmayan eşyaları, kutuları sağa sola ittiğini duyabiliyorlardı; mutfağa kucağında beş galonluk meşe bir fıçıyla döndü. Masanın üzerine koydu. "İçki yasağı sırasında elime biraz mısır viskisi geçmişti, ben de bir köşeye saklamıştım. Birden aklıma geldi, gidip bir bakayım dedim. Artık bayağı yaşlandı. Neredeyse unutup gitmişim. Bilirsiniz – karım –" Cümleyi bitirmedi, anladıkları ortadaydı. Kaptan fıçının ucundaki meşe tıkacı bir vuruşta çıkardı ve işlemeli kâğıt serilmiş olan raftan birkaç bardak indirdi. Beş galonluk fıçıdan bir bardağa azıcık içki boşaltmak zordu. Berrak, kahverengi içkiden her birine yarım su bardağı dolusu düştü. Törensel bir edayla Kaptan'ı beklediler, sonra, "Irmağın şerefine," deyip bardakları kafalarına diktiler. Yuttular, dillerindeki tadı aldılar, dudaklarını yaladılar; gözlerine dalgın, uzak bir bakış yerleşti.

Mack dibinde kutsal bir ileti yazılıymışçasına, boş bardağına bakıyordu. Sonra gözlerini kaldırdı. "Buna tek laf edilemez," dedi. "Böylesini şişede satmıyolar." Derin bir soluk aldı, yavaşça bırakırken de hohladı. "Hayatımda bunun kadar iyi bi şey içmedim," dedi.

Kaptan memnun olmuşa benziyordu. Bakışları yeniden fıçıya çevrildi. "İyi gerçekten," dedi. "Birer kadehçik daha atalım mı?"

Mack yeniden bardağına baktı. "Küçük bi kadeh olabilir," diye Kaptan'a katıldı. "Bi sürahiye doldursak daha kolay olmaz mı? Böyle dökünce etrafa sıçrayabilir."

İki saat sonra, buraya neden geldiklerini hatırladılar.

Kurbağa havuzu dikdörtgendi – beş metre eninde, yirmi metre uzunluğunda ve bir buçuk metre derinliğindeydi. Kenarlarında yumuşak, gür otlar bitmişti, küçük bir hendek ona ırmaktan su getiriyor, havuzdan çıkan küçük hendekler de suyu meyve bahçelerine taşıyordu. Burada gerçekten de kurbağa vardı, hem de binlercesi. Sesleri geceyi dövüyordu; uğulduyor, böğürüyor, vıraklıyor, takırdıyorlardı. Yıldızlara, giderek solan aya, dalgalanan otlara serenat yapıyorlardı. Aşk şarkıları höykürüyor, meydan okuyorlardı. Adamlar karanlığın içinde havuza doğru süründüler. Kaptan neredeyse ağzına kadar viski dolu bir sürahi taşıyordu, her adamın elinde de kendi bardağı vardı. Kaptan onlara çalışan el fenerleri bulmuştu. Hughie ile Jones bez çuvalları taşıyordu. Onlar sessizce yaklaşırken, kurbağalar geldiklerini duydu. O ana kadar kurbağa şarkılarıyla gümbürdeyen gece bir anda sessizleşti. Mack, oğlanlar ve Kaptan son birer kadehçik atmak ve bir seferberlik planı oluşturmak üzere yere oturdular. Gözüpek bir plandı.

Kurbağalarla insanların aynı dünyada yaşadığı bin yıllar boyunca, insanların sürekli kurbağa avlamış olması kuvvetle muhtemel. İşte o dönemde bir avlanma ve avlanmaktan kaçınma şablonu oluştu. Elinde ağ, yay, mızrak ya da silah olan insan kurbağanın bulunduğunu düşündüğü yere doğru ses çıkarmadan, sürünerek yaklaşır. Bu şablon, kurbağanın hareket etmeden, hiç kıpırdamadan beklemesini gerektirir. Oyunun kuralına göre, ağ inerken, mızrak havadayken, parmak tetiğe dokunurken, kurbağa saniyenin son salisesine kadar beklemeli, sonra sıçrayıp suya atlamalı, dibe doğru yüzüp avcının gidişini beklemelidir. Bu işin usulü budur, baştan beri de böyle olmuştur. Kurbağaların, bundan sonra da hep böyle sürüp gideceğini sanmaya sonuna kadar hakkı vardır. Ara ara ağın fazla hızlı indiği, mızrağın saplandığı, silahın patladığı ve kur-

bağanın öldüğü olur, bütün bunlar âdildir ve oyunun çerçevesine dahildir. Kurbağalar buna alınmaz, gücenmez. Dolayısıyla, Mack'in yeni yöntemini nasıl tahmin edebilirlerdi ki? Bunu izleyen dehşeti nasıl öngörebilirlerdi? Ansızın yakılan ışıklar, adamların haykırışları ve ciyaklamaları, hızla koşan ayaklar. Her bir kurbağa sıçradı, suya atladı ve deli gibi dibe doğru yüzdü. Sonra havuza sıra halindeki adamlar girdi; ayaklarını yere vuruyor, yeri dövüyor, suyu karıştırıyor, delirmiş bir çizgi halinde, ayaklarını sağa sola savurarak ilerliyorlardı. Sakin mevzilerinden isterikçe kışkışlanan kurbağalar yeri kudurmuşçasına döven ayakların önü sıra yüzdü, ancak ayaklar peşlerini bırakmadı. Kurbağalar iyi yüzücüydü, ama fazla dayanacak güçten yoksundu. Havuzu can havliyle kulaçladılar, ta ki bir uçta toplaşıp üst üste yığılıncaya kadar. Ayaklar, vahşice batıp çıkan gövdeler de onları izledi. Birkaç kurbağa kellesini kaybetti, ayaklar arasında sürüklendi, böylece arbededen çıkmış oldu; bunlar ölüp kurtulanlardı. Ama çoğunluk havuzu sonsuza dek terk etmeye, bu tür bir şeyin yaşanmadığı, yeni bir diyarda yeni bir yuva bulmaya karar verdi. Öfkeden gözü dönmüş, çileden çıkmış bir kurbağa dalgası, büyüklerden, küçüklerden, kahverengi olanlardan, yeşil olanlardan, erkeklerden ve dişilerden oluşan bir dalga kıyıya vurdu, süründü, sıçradı, itişip kakıştı. Otlara tırmandılar, birbirlerine kenetlendiler, küçük olanlar iri olanların sırtına çıktı. Ama sonra –dehşet üstüne dehşet– el fenerlerinin ışığı onları buldu. İki adam onları böğürtlen misali topladı. Erkek sırası sudan çıktı, arkadan kurbağaları kuşattı ve tarladan patates toplar gibi toplamaya başladı. Onarlık, ellişerlik gruplar halinde bez çuvallara atıldılar; çuvallar bitkin, korkmuş, kandırılmış kurbağalarla, suları akan, inleyen, sızlanan hayvancıklarla doldu. Bazıları kaçtı elbette, havuzda kalıp paçayı kurtaranlar da oldu. Kurbağa tarihinde benzeri görülmemiş bir katliamdı. Kilolarca, kilolarca kurba-

ğa. Sayılmamışlardı, ama en az altı yüz, yedi yüz taneydiler. Sonra Mack büyük bir mutlulukla çuvalların ağzını bağladı. Çuvallar sırılsıklamdı, suları damlıyordu, hava da serinlemişti. Üşütmemek için eve dönmeden önce otların üzerinde son birer kadehçik attılar.

Kaptanın ömründe bu kadar eğlendiği kuşkuluydu. Mack'le oğlanlara borçlanmıştı. Daha sonra perdeler tutuşup da minik havlularla vura vura söndürülünce, Kaptan oğlanlara dert etmemelerini söyledi. Sırf canları istedi diye evini yakıp kül etseler bile, onun için bir onurdu bu. "Karım harika bir kadındır," dedi biraz tumturaklı bir edayla. "Dünyanın en harika kadınıdır. Erkek olmalıydı. Ama erkek olsaydı onunla evlenmezdim tabii." Buna uzun uzun güldü, üç-dört kez yineledi ve başkalarına da söyleyebilmek için aklında tutmayı kararlaştırdı. Bir testiye viski doldurup Mack'e verdi. Onlarla gidip Yoksul Palas'ta yaşamayı öyle çok istiyordu ki. Karısının, tanısaydı Mack'le oğlanları seveceğinden emindi. Sonunda yere uzandı, başı köpek yavrularının arasında uyuya kaldı. Mack ve oğlanlar kendilerine küçük birer kadeh doldurdular ve ciddiyetle onu süzdüler.

"Şu viski testisini bana verdi, öyle diil mi?" dedi Mack. "Siz de duydunuz?"

"Elbette verdi," dedi Eddie. "Onu duydum."

"Bana bi de enik verdi?"

"Elbette, yavrulardan birini seç, dedi. Hepimiz duyduk. Neden soruyosun?"

"Bugüne kadar bi sarhoşu asla kazıklamadım, bundan sonna da kazıklamaya niyetim yok," dedi Mack. "Buradan çıkıp gitmeliyiz. Uyanınca kendini berbat hissedecek ve hepsi bizim suçumuz olacak. İşte o zaman burda olmak istemiyorum." Mack yanmış perdelere, viski ve köpek pisliğinden parlayan zemine, fırının ön tarafında pıhtılaşmakta olan pastırma yağı-

na bir göz attı. Yavruların yanına gitti, hepsini dikkatle süzdü, kemiklerini, iskeletlerini elledi, gözlerine bakıp çenelerini inceledi ve nefis benekleri, ciğer rengi bir burnu ve duygulu, koyu sarı gözleri olan yavruyu seçti. "Hadi bi tanem, gel," dedi.

Yangın tehlikesine karşı üfleyip lambayı söndürdüler. Evden ayrıldıklarında gün doğmak üzereydi.

"Bu kadar mükemmel bi gezi yaptığımı hatırlamıyorum," dedi Mack. "Ama karısının her an dönebileceğini düşünmeden edemiyorum, bu da tüylerimi ürpertiyo." Kucağındaki yavru köpek inildedi, o da yavruyu ceketinin altına soktu. "Çok tatlı bi şiy," dedi Mack. "Kendini rahat hissetmesini sağlamalıyız, hepsi bu." Ford'u park ettikleri yere doğru uzun adımlarla ilerledi. "Bütün bunnarı Doc için yaptığımızı unutmamalıyız. Eh, gidişata bakılırsa, Doc cidden şanslı bi herif."

16

Ayı Sancağı'ndaki kızların en meşgul olduğu günler, herhalde marttaki büyük sardalye avı dönemiydi. Nedeni salt balığın gümüşi milyarlar halinde akması, para akışının da ondan aşağı kalmaması değildi. Garnizonlu küçük kaleye yeni bir alay nakledilmişti; eh, yeni bir asker güruhu da kışlalarına yerleşmeden önce her zaman bolca alışveriş eder. Tam da bu dönemde Dora personel sıkıntısı çekiyordu, çünkü Eva Flanegan Doğu St. Louis'ye tatile gitmiş, Phyllis Mae Santa Cruz lunaparkındaki hız treninden inerken bacağını kırmıştı, dokuz gün süren Katolik ayinine katılan Elsie Doublebottom'ın ise başka bir işe yaramayacağı ortadaydı. Ev bütün öğleden sonra, sardalye filosunun cepleri para dolu erkekleriyle dolup dolup boşaldı. Karanlıkta yelken açıp bütün gece avlanıyorlardı ki, öğleden sonraları eğlenebilsinler. Akşam olunca yeni alayın askerleri çıkıp geldi, müzik dolabını çalıştırarak ve Coca-Cola içerek sağda solda dikildiler, paralarını aldıkları zaman seçecekleri kızları ölçüp biçtiler. Dora'nın başı gelir vergisiyle dertteydi, çünkü bu işin yasadışı olduğunu söyleyen ama vergisini de kesen tuhaf muammanın içinde debelenip duruyordu. Bütün bunlar yetmezmiş gibi, bir de müdavimler vardı – buraya yıllardır gelen, sabit müşteriler; çakıltaşı ocaklarında çalışan işçi-

ler, çiftliklerde at sürenler, ön kapıdan giren demiryolu işçileri, raylara bakan arka girişi ve sırf onlara ayrılmış olan küçük, basma perdeli oturma odalarını kullanan devlet memurları ve hatırı sayılır işadamları.

Uzun lafın kısası, zaten olağandışı bir aydı ve tam ortasında grip salgını patlayıverdi. Bütün şehri etkiledi. San Carlos Otel'den Bayan Talbot ile kızı hastalığa yakalandı. Tom Work yakalandı. Benjamin Peabody ile karısı yakalandı. Excelentisima Maria Antonia Field yakalandı. Gross ailesinin tamamı yatağa serildi.

Monterey'in doktorları deli gibi koşuşturmaktaydı – ki sayıları, sıradan hastalıklarla, kazalarla ve nevrozlarla baş etmeye yeterliydi. Faturalarını ödemeyen ama ödeyecek parası olan hastalar, altından kalkamayacakları kadar çoğalmıştı. Salgın, kentin kalanından çok daha dayanıklı bir cinsi barındıran Sardalye Sokağı'na ulaşmakta geciktiyse de, sonunda onların da yakasına yapıştı. Okullar kapatıldı. Ateşlenen çocukların ve hasta ebeveynlerin bulunmadığı tek bir ev yoktu. 1917'deki kadar ölümcül bir illet olmasa da, özellikle çocuklarda ciddi kulak hasarları bırakmaya eğilimliydi. Tıp mesleğindekilerin başını kaşıyacak vakti yoktu, dahası, Sardalye Sokağı finansal açıdan pek de kabul edilebilir bir risk sayılmazdı.

Western Biyoloji Laboratuvarı'nın sahibi Doc'un hekimlik yapma yetkisi yoktu. Ancak Sokak sakinlerinin tamamının tıbbi tavsiye almak için kapısına dayanması onun suçu değildi. Daha ne olduğunu anlayamadan, kendini kulübeden kulübeye koşup ateş ölçerken, muayene ederken, ödünç aldığı battaniyeleri dağıtırken, hatta yataklarından alev alev yanan gözlerle ona bakan ve teşekkür eden, çocuklarının sağlığının tüm sorumluluğunu ona yükleyen annelerin yaşadığı evlere kapı kapı yiyecek taşırken buldu. Ağırlaşan vakalarda yöre doktorlarından birini arıyor, durum acil görünüyorsa, doktorun

kalkıp geldiği oluyordu. Öte yandan, aileler için durum her zaman acildi. Doc fazla uyuyamaz olmuştu. Bira ve sardalye konservesiyle yaşıyordu. Bira almak için gittiği Lee Chong'un dükkânında, oraya tırnak makası almaya gelmiş olan Dora'yla karşılaştı.

"Bitkin görünüyorsun," dedi Dora.

"Öyleyim," diye kabullendi Doc. "Neredeyse bir haftadır uyumadım."

"Biliyorum," dedi Dora. "Duyduğuma göre durum kötüymüş. Öyle de kötü bir zamana denk geldi ki."

"Eh, henüz kimseyi kaybetmedik," dedi Doc. "Ama bazı çocukların hali perişan. Ranseller'in çocuklarının tamamında kulak iltihabı var."

"Yapabileceğim bir şey var mı?" diye sordu Dora.

"Olduğunu biliyorsun," dedi Doc. "İnsanlar öylesine korkulu ve çaresiz ki. Ranseller örneğin – korkudan ödleri kopuyor, en çok da yalnız bırakılmaktan korkuyorlar. Sen ya da kızlardan birkaçı gidip yanlarında oturabilir."

Bir farenin karnı kadar yumuşak olan Dora, bir zımpara kâğıdı kadar da sert olabilirdi. Ayı Sancağı'na döndü ve gerekli örgütlenmeyi sağladı. Kötü günler geçiriyordu, yine de becerdi. Yunan aşçı on galonluk bir kazanda sıkı bir çorba hazırladı, kazanı dolu ve sıcak tuttu. Kızlar işlerini aksatmamaya çalışarak, nöbetleşe, aileleri ziyaret ettiler, giderken de tas tas çorba götürdüler. Doc'a neredeyse kesintisiz bir talep vardı. Dora ona danıştı, kızları onun önerdiği yerlere gönderdi. Bütün bunlar olurken, Ayı Sancağı'nda işler almış başını gidiyordu. Müzik dolabı hiç susmuyordu. Balık filolarının erkekleri ve askerler kuyruktaydı. Kızlar işlerini yaptılar, sonra çorba kaplarını alıp yanlarında oturmak üzere Ranseller'e, McCarthyler'e, Ferrialar'a gittiler. Kızlar arka kapıdan sıvıştılar, bazen de uyuyan çocukların başında otururken, iskemlelerinde uyuya-

kaldılar. Çalışırken artık makyaj yapmıyorlardı. Gerek yoktu. Huzurevindeki yaşlı hanımları bile işe almaya hazır olduğunu Dora'nın kendisi söylemişti. Ayı Sancağı'ndaki kızların görüp gördüğü en işlek dönemdi. Sona ermesi herkesi memnun etti.

17

Dost canlısı olmasına ve dostlarına karşın Doc yalnız ve ayrıksı bir adamdı. Büyük bir olasılıkla bunu herkesten daha iyi fark eden kişi, Mack idi. Bir grupta, Doc hep tek başınaymış gibiydi. Işıklar açık, perdeler inikken ve gösterişli fonografta Gregoryen müziği çalarken, Mack Yoksul Palas'tan aşağıya, laboratuvara bakardı. Doc'un yanında bir kız olduğunu bilirdi ama oradan dehşetli bir yalnızlık duygusu geldiğini algılardı. Doc'un bir kızla sıcak, yakın bir temas halindeyken bile yapayalnız olduğunu hissederdi. Doc tam bir gece kuşuydu. Laboratuvarın ışıkları bütün gece yandığı gibi, adam gündüzleri de hep ayaktaydı ve günün ya da gecenin hangi vakti olursa olsun, laboratuvardan perde perde müzik sesi gelirdi. Bazen içerisi tamamen karanlıkken ve uyku nihayet bastırmış gibi görünürken, laboratuvarın pencerelerinden dışarıya ansızın Sistine Korosu çocuklarının saf elmas sesleri dökülürdü.

Doc bir yandan da hayvan toplamayı sürdürmek zorundaydı. Kıyı boyunca güçlü gelgitleri kovalamaya çalışırdı. Denizdeki kayalar ve kumsallar onun hammadde deposuydu. İstediği şeyin nerede bulunduğunu bilirdi. Ona gereken bütün ticari mallar sahilde dosyalanmıştı; ilkel yumuşakçalar şurada, ahtapotlar burada, sülükler bir yerde, deniz kestaneleri

başka yerde. Onları nerede bulacağını bilirdi, tıpkı onlara tam da gereksindiği an ulaşamayacağını bildiği gibi. Çünkü Doğa, malzemeleri kilit altında tutuyor, yalnızca arada bir özgür bırakıyordu. Doc sırf gelgitleri değil, belli bir yerde gerçekleşen belli bir deniz çekilmesinin en doğru zamanını da bilmek zorundaydı. Böyle bir çekilme olduğunda, toplama araç gerecini, kavanozlarını, şişelerini, madeni levhalarını ve koruyucu sıvılarını arabasına doldurur, gereksindiği hayvanların toplaştığı kumsala, resife ya da kaya tabakasındaki çıkıntıya yollanırdı.

Son olarak, küçük ahtapotları içeren bir sipariş almıştı, onları bulabileceği en yakın yer Los Angeles ile San Diego arasındaki La Jolla'da bulunan, iri kaya parçalarının arasına yayılmış, gelgitin etkili olduğu bir mıntıkaydı. Gidiş-dönüş yaklaşık bin beş yüz kilometrelik bir yoldu ve Doc'un oraya varışı, dalgaların çekilişine denk gelmeliydi.

Küçük ahtapotlar kuma gömülü iri kayaların arasında yaşar. Ürkek ve genç olduklarından, bir sürü kovuğun, küçük yarıkların ve çamur topaklarının bulunduğu bir zemini yeğlerler, böylece yırtıcı hayvanlardan saklanabilir, kendilerini dalgalardan koruyabilirler. Ama aynı zeminde milyonlarca ilkel yumuşakça da bulunur. Dolayısıyla, ahtapot siparişini karşılamaya giden Doc, aynı anda yumuşakça stokunu da tazeleyebilecekti.

Çekilme, perşembe sabahı saat 5.17'de gerçekleşecekti. Doc Monterey'den çarşamba sabahı ayrıldığı takdirde, perşembe günkü çekilmeye rahat rahat yetişirdi. Yol arkadaşı olarak yanına birini almak istedi ama tesadüf bu ya, herkes ya şehir dışındaydı ya da meşguldü. Mack ve oğlanlar Carmel Vadisi'nde kurbağa toplamaktaydı. Tanıdığı ve refakatinden hoşlanacağı üç genç adam çalışıyordu ve hafta ortası çekip gidemezlerdi. Ressam Henri meşguldü, çünkü Holman Mağazası bu kez bayrak direğinde oturan değil, bayrak direğinde paten kayan birini işe almıştı. Mağazanın tepesindeki uzun direkte, adamın aya-

ğında tekerlekli patenlerle durmaksızın dönüp durduğu, küçük, yuvarlak bir platform vardı. Üç gün, üç gecedir oradaydı. Bir platformda paten kayma rekorunu kırmaya kararlıydı. Önceki rekor 127 saat olduğundan, önünde daha vakit vardı. Henri caddenin karşısındaki Red Williams'ın benzin istasyonuna konuşlandı. Bir büyünün etkisi altındaydı adeta. Aklına, "Bir Bayrak Direği Patencisinin Temel Hayali" adlı devasa, soyut bir resim yapmak geldi. Patenci orada olduğu sürece Henri de şehirden ayrılamazdı. Bayrak direğinde patenle kaymanın, bugüne kadar kimsenin değinmediği felsefi çağrışımları olduğunu ileri sürüyordu. Bir iskemleye oturdu, sırtını Red Williams benzincisinin erkekler tuvaletinin kapısını örten kafese dayadı. Sonra gözlerini bir kartal yuvası misali yükseğe tünemiş olan paten platformuna dikti; Doc'la birlikte La Jolla'ya gidemeyeceği aşikârdı. Ama Doc tek başına da olsa gitmek zorundaydı, çekilme onu beklemezdi.

Malzemelerini sabah erkenden topladı. Kişisel eşyalar küçük bir çantaya kondu. Bir başka çantada araç gereç ve şırıngalar vardı. Toplandıktan sonra saçlarını taradı, kahverengi sakalını kırptı, gömlek cebindeki kurşun kalemlerini ve yakasına tutturulmuş olan büyütecini kontrol etti. Tepsileri, şişeleri, cam tabakları, koruyucuları, lastik çizmeleri ve bir battaniyeyi arabanın arkasına yerleştirdi. İnci zamanını çalışarak geçirdi, üç günlük bulaşıkları yıkadı, çöpü dışarıya çıkardı. Kapıları kapadı ama kilitlemedi; saat dokuzda yola çıktı.

Doc'un bir yerlere gitmesi, diğer insanlara göre daha uzun sürerdi. Arabayı hızlı sürmez, sık sık mola verir, hamburger yerdi. Lighthouse Caddesi'ni tırmanırken etrafa bakınan ve ona gülümseyen bir köpeğe el salladı. Monterey'de, daha yola bile koyulmamışken acıktığını hissetti ve bir hamburgerle bira atıştırmak için Herman'ın Yeri'nde durdu. Sandviçini yer, birasını yudumlarken, bir sohbetin bir parçasını anımsadı. Blaisedell,

şu şair, şöyle demişti ona: "Birayı amma da çok seviyorsun. Her bahse varım, bir gün içeriye girip şu dondurmalı, şuruplu süt karışımı *milk shake*'ler var ya, onların biralısından ısmarlayacaksın." Saçma sapan bir şakaydı elbette ama o günden beri Doc'un kafasını kurcalıyordu. Biralı *milk shake*'in tadı nasıl olurdu acaba? Fikir güldürüyordu onu ama kafasından da atamıyordu. Ne zaman bir bardak bira içse, ortaya çıkıveriyordu. Bira, sütün kesilmesine neden olur muydu? Şeker ilave etmeli miydin? Karidesli dondurma gibi bir şeydi. Fikir bir kez aklına girmişti ve çıkmak bilmiyordu. Sandviçini bitirdi, Herman'ın parasını ödedi. Arka duvarın dibine dizilmiş pırıl pırıl *milk shake* makinelerine bile bile bakmadı. Adamın biri biralı *milk shake* ısmarlayacaksa, diye düşündü, bunu tanınmadığı bir şehirde yapmalı. Öte yandan, hiç tanımadıkları sakallı bir adamın kalkıp biralı *milk shake* ısmarlaması – polisi bile çağırabilirlerdi. Sakallı biri az çok kuşku uyandırırdı zaten. Sakaldan hoşlandığın için sakal bıraktığını söyleyemezdin. İnsanlar gerçeği söylemenden hoşlanmazdı. Bir yara izin olduğunu, bu yüzden tıraş olamadığını söylemeliydin. Bir zamanlar, Doc Chicago Üniversitesi'ndeyken bela çıkarmaya bayılırdı, bunun için de elinden geleni yapmıştı. Bir gün, çok uzun sürecek bir yürüyüşe çıkmanın hoş olacağını düşündü. Küçük bir sırt çantası hazırladı ve yürüyerek Indiana'yı, Kentucky, Kuzey Carolina ve Georgia'yı geçti, Florida'ya vardı. Çiftçilerin ve dağ insanlarının, bataklık halkının ve balıkçıların arasından yürüdü. Her yerde insanlar ona neden yürüyerek ülkeyi kat ettiğini sordular.

Her şeyin doğrusunu sevdiği için açıklamaya çalıştı. Gergin, sinirli olduğunu, ayrıca ülkeyi görmek istediğini, toprağı koklamak, otlara, kuşlara ve ağaçlara bakmak, taşranın tadına varmak istediğini, bunun da bir tek yürüyerek yapılabileceğini söyledi. Doğruyu söylediği için insanlar ondan haz etmedi. Kaşlarını çattılar ya da başlarını sallayıp "delirmiş herhalde"

işareti yaptılar, bunun yalan olduğunu biliyormuş ve yalancıyı gözünden tanırmışçasına güldüler. Kızları ya da domuzları için kaygılanan kimileri de çekip gitmesini, kendi iyiliğini düşünüyorsa buralarda oyalanmamasını söylediler.

Böylece o da gerçeği söylemekten vazgeçti. Bunu bir iddia üzerine yaptığını söyledi – yüz dolar kazanmaya çalışıyordu. O zaman herkes ona inandı, ondan hoşlandı. Doc'u yemeğe davet ettiler, altına bir yatak serdiler, öğlen yemesi için azık hazırladılar, bol şans dilediler ve müthiş bir herif olduğunu düşündüler. Doc hâlâ doğruları seviyordu, ama bunun herkesçe paylaşılan bir sevgi olmadığını ve çok tehlikeli bir metres olabileceğini biliyordu.

Hamburger yemek için Salinas'ta durmadı. Ama Gonzales'te, King City'de ve Paso Robles'de durdu. Santa Maria'da hamburger yedi, bira içti – ikişer tane, çünkü burayla Santa Barbara'nın arası bayağı uzundu. Santa Barbara'da çorba, yeşil fasulyeli salata, güveçte etle patates püresi, ananaslı tart, rokfor peyniri ve kahve ısmarladı, karnı doyunca benzin deposunu doldurdu ve tuvalete gitti. Benzinci onun yağını ve lastiklerini kontrol ederken, o da yüzünü yıkadı, sakalını taradı, arabasına dönünce üçbeş müstakbel otostopçunun onu beklediğini gördü.

"Güneye mi gidiyorsun, Bayım?"

Doc karayollarında epeyce yol almıştı. Eski tüfekti. Otostopçularını çok dikkatli seçmen gerektiğini bilirdi. Yanına deneyimli birini almak en iyisiydi, çünkü onlar sık sık suskunlaşırlardı. Oysa yeniler ilginçlik taslayarak yolculuğun karşılığını ödemeye çalışırdı. Bunlardan birkaç tanesi başını öyle şişirmişti ki, Doc bir numara çekip indirmek zorunda kalmıştı. Bir de, yanına kimi alacağına karar verdikten sonra, fazla uzağa gitmediğini söyleyip tedbirini almalıydın. Böylece, seninki tahammül edemediğin biri çıkarsa, bir yerde indiriverirdin. Öte yandan, şansın yaver gidebilir ve tanımaya fazlasıyla değer birine rastlayabilirdin. Doc beleşçileri hızlıca inceledi ve yol arkadaşını seçti; satıcıya benze-

yen, lacivert takım elbiseli, zayıf yüzlü bir adamdı. Ağzının iki yanında derin çizgiler, koyu renk, derin düşüncelere dalmış gözleri vardı.

Adam Doc'a hoşnutsuz bir tavırla baktı. "Güneye mi, Bayım?"

"Evet," dedi Doc. "Kısa bir mesafeye."

"Beni de almanızın bir sakıncası var mı?"

"Atla!" dedi Doc.

Ventura'ya vardıklarında, yediği o ağır yemeğin üzerinden fazla geçmemişti, onun için de Doc yalnızca bir bira içmek için durdu. Otostopçu bir kez olsun konuşmamıştı. Doc arabayı yol kenarındaki bir büfenin önüne çekti.

"Bira ister misin?"

"Hayır," dedi otostopçu. "Ancak alkollü araba kullanmanın pek iyi bir fikir olmadığını da söylemeden geçemeyeceğim. Hayat senin, beni ilgilendirmez elbette ama şu an altında bir otomobil var, sarhoş bir sürücünün elinde ölümcül bir silaha dönüşebilir."

Başta Doc hafifçe irkilmişti. "İn arabadan," dedi yumuşakça.

"Ne?"

"Burnuna yumruğu yiyeceksin," dedi Doc, "tabii ona kadar saydığımda arabadan inmemiş olursan –bir– iki– üç–"

Adam kapı kolunu arandı, palas pandıras arabadan indi. Ama dışarıya çıkınca feryadı bastı: "Hemen bir polis bulacağım. Seni hapse attıracağım."

Doc kumanda panosunun üzerindeki kutuyu açtı, içinden bir İngiliz anahtarı çıkardı. Onun ne yaptığını gören yol arkadaşı hızlı adımlarla uzaklaştı.

Doc öfkeyle büfenin kasasına doğru yürüdü.

Garson, belli belirsiz bir guatrı olan, sarışın, güzel kız ona gülümsedi. "Ne alırdın?"

"Biralı *milk shake*," dedi Doc.

"Ne?"

Eh, işte yapmıştı; canı cehenneme. Erteleyip durmaktansa yap gitsin.

Sarışın, "Dalga mı geçiyosun?" diye sordu.

Doc açıklayamayacağını, doğruyu söyleyemeyeceğini biliyordu bezgince. "Mesanemde bir sorun var," dedi. "Doktorlar *bipaly-chaetorsonectomy* diyorlar. Biralı *milk shake* içmem gerekiyormuş. Doktorun emri."

Sarışın onu rahatlatırcasına gülümsedi. "Ah! Dalga geçtiğini sandım da," dedi cilveyle. "Nasıl yapıldığını söyle ama. Hasta olduğunu bilmiyodum."

"Hem de çok," dedi Doc, "daha da hastalanacağım. Bardağa biraz süt koy, üzerine yarım şişe bira ekle. Diğer yarıyı başka bir bardağa koyup bana ver – süte şeker ekleme." Kız bardağı getirince, Doc yüzünü ekşiterek tadına baktı. O kadar da kötü değildi; tadı bayat birayla süte benziyordu, o kadar.

"Kulağa korkunç geliyo," dedi sarışın.

"Alışınca o kadar da kötü değil," dedi Doc. "Tam on yedi yıldır içiyorum bunu."

18

Doc arabayı yavaş sürüyordu. Ventura'da mola verdiğinde akşamüzeri olmuştu, işin aslı öylesine gecikmişti ki, Carpenteria'da durduğunda yalnızca bir peynirli sandviç yiyip tuvalete gidebildi. Neyse ki, Los Angeles'ta sıkı bir akşam yemeği yemeyi kafaya koymuştu; oraya vardığında hava kararmıştı. Ana caddeyi bir başından ötekine geçti, Chicken-in-the-Rough zincirine ait, büyük bir lokantada durdu. Orada kızarmış tavuk, patates kızartması, sıcak top ekmek, üstüne bir dilim ananaslı tartla rokfor peyniri yedi. Termosuna sıcak kahve doldurttu, altı tane jambonlu sandviç hazırlattı, kahvaltı için de iki litrelik bira aldı.

Geceleri yol almak o kadar da ilginç değildi. Köpek falan göremiyordunuz; bir tek farların aydınlattığı otoyol. Doc yolculuğu bitirmek için hızlandı. La Jolla'ya ulaştığında saat gecenin ikisiydi. Şehrin içinden geçti, altında, onun istediği gelgit sığlığının yattığı sarp kayalığa ulaştı. Burada arabayı durdurdu, bir sandviç yedi, biraz bira içti, ışıkları söndürdü ve uyumak üzere koltuğuna kıvrıldı.

Saate ihtiyacı yoktu. Öyle uzun zamandır bu gelgit şablonuna göre çalışıyordu ki, dalgaların değişimini uykusunda bile hissedebiliyordu. Gün doğumunda uyandı, ön camdan baktı

ve suyun iri kaya parçalarıyla dolu sığlıktan daha şimdiden çekilmeye başladığını gördü. Biraz sıcak kahve içti, üç sandviç yedi, bir litreye yakın bira içti.

Su hissedilemeyecek kadar yavaş çekilir. Kaya parçaları belirir, göğe doğru yükseliyormuş gibi görünür ve çekilen okyanus geride küçük havuzcuklar, ıslak otlar, yosunlar ve süngerler bırakır; rengârenk, yanardöner, kahverengi, mavi ve Çin kırmızısı. Dipte denizin inanılmaz artıkları yatar, kırık denizkabukları, kopmuş, parçalanmış iskeletler, pençeler; denizin dibi, üzerinde canlıların koşuşturduğu ve itişip kakıştığı fantastik bir mezarlıktır.

Doc lastik çizmelerini giydi, muşamba şapkasını titizce başına geçirdi. Kovalarını, kavanozlarını, kol demirini aldı, sandviçleri bir cebine, termosu öteki cebine soktu ve yardan aşağıya, cezir sığlığına indi. Sonra çekilen denizin peşisıra kumsalda işe koyuldu. Elindeki kol demiriyle kayaları ters çeviriyor, eli ara ara bir su birikintisine hızla dalıyor, küçük, kızgın bir ahtapotu, öfkeden kıpkırmızı kesilen ve eline mürekkep fışkırtan hayvancağızı çekip çıkarıyordu. Sonra onu deniz suyuyla dolu bir kavanoza, ötekilerin yanına atıyordu; yeni gelen genellikle öyle kızgın oluyordu ki, yoldaşlarına saldırıyordu.

O gün bereketli bir av oldu. Doc yirmi iki tane küçük ahtapot yakaladı. Ayrıca yüzlerce ilkel yumuşakça toplayıp tahta kovasına doldurdu. O uzaklara çekilen denizi takip ederken sabah oldu, güneş yükseldi. Sığlık şimdi iki yüz metre kadar genişlemişti; tam derin suya gömüldüğü noktada, üzeri kesif yosunlarla kabuk bağlamış bir kaya dizisi uzanıyordu. Doc çalışa çalışa, bu doğal engelin sınırına kadar ilerledi. Artık istediğini elde etmişti, geriye kalan zamanda taşların altına baktı, eğildi, gelgit havuzcuklarının ışıl ışıl mozaiklerini ve oradaki telaşlı, kaynaşıp duran yaşamı merakla seyretti. Sonunda en dıştaki kayalığa ulaştı, buradan sarkan uzun, köselemsi, kah-

verengi yosunlar suya uzanıyordu. Kayaların üzerinde kırmızı denizyıldızları kümelenmişti; yeniden içeriye girmeyi bekleyen deniz bir kabarıp bir inerek bariyeri dövüyordu. Doc, kayalık setteki yosun kaplı iki kayanın arasında, suyun hemen altında parlayan beyaz bir şey gördü, sonra dalgalanan yosunlar onu örttü. Kaygan kayaların üzerinden oraya doğru tırmandı, kendini sağlama aldı, sonra yavaşça, ürkütmeden uzanıp kahverengi yosunları araladı. Birden kaskatı kesildi. Genç bir kızın yüzü ona bakıyordu; siyah saçlı, açık tenli, güzel bir kız. Gözleri açık ve berrak, suratı katıydı, saçları başının etrafında tatlılıkla salınıyordu. Bedeni görünmüyordu, yarığın içine sıkışmıştı. Dudaklar hafif aralıktı, dişleri görünüyordu; bu çehrede yalnızca rahatlama ve huzur vardı. Suyun hemen altındaydı ve dupduru su onu güzelleştirmişti. Doc ona dakikalarca bakakaldığı duygusuna kapıldı ve yüz görsel belleğine silinmemecesine kazındı.

Çok yavaşça elini kaldırdı ve kahverengi yosunu yeniden suda dalgalanmaya bıraktı, yosun salkımı da kızın yüzünü örttü. Doc'un yüreği güm güm vuruyordu; boğazının sıkıştığını hissetti. Kovasını, kavanozlarını, kol demirini alıp kaygan kayaların üzerinden ağır ağır kumsala döndü.

Kızın yüzü hep karşısındaydı. Sahilde iri taneli, kuru kumlara oturup lastik botlarını çıkardı. Kavanozdaki küçük ahtapotların her biri dertop olmuş, diğerlerinden mümkün olduğunca uzak durmaya çalışıyordu. Doc'un kulaklarında müzik yankılandı; bir flütten yayılan, bir türlü anımsayamadığı, yüksek, tiz, içe işleyecek kadar tatlı bir melodi ve onu kesen, kıyıya çarpıp parçalanan dalgaların sesini, bir ormandaki rüzgârın uğultusunu andıran ritmik bir vuruş. Flüt yükseldi, işitme duyusunun menzilini aşan yörelere girdi ve o inanılmaz melodisini orada da sürdürdü. Doc'un kollarındaki tüyler diken diken oldu. Ürperdi, gözleri –muhteşem bir güzelliğe odaklanırken

olduğu gibi– yaşardı. Kızın gözleri kül rengi ve berraktı, siyah saçları suda yüzüyor, suratına doğru hafifçe savruluyordu. Resim her an gözünün önündeydi. Orada öylece otururken, ilk küçük su püskürtüsü kayalık bariyeri aştı, geri dönen denizin haberini getirdi. Doc müziğe kulak vererek oturdu, deniz de sürüne sürüne gelip yeniden kayalarla bezeli sığlığa doldu. Doc elleriyle hafifçe ritim tutuyor, o ürkütücü flüt beyninde çalıp duruyordu. Gözler kül rengiydi, ağız belli belirsiz gülümser ya da bir vecit halinde soluğunu tutar gibiydi.

Bir ses Doc'u uyandırdı. Tepesinde bir adam dikiliyordu. "Balık mı tutuyodun?"

"Hayır, topluyordum."

"Şey – şunnar ne?"

"Yavru ahtapot."

"Cüce ahtapot, ha? Burada bunnardan bulunduğunu bilmiyodum. Üstelik ömrümü burada geçirdim."

"Arayıp bulman lazım," dedi Doc halsizce.

"Baksana," dedi adam, "iyi değil misin? Hasta gibi bi halin var."

Flüt yeniden tırmandı, alttan alta telleri gerilen çelloların sesi duyuldu, deniz kumsala daha, biraz daha sokuldu. Doc başını sallayıp müziği, çehreyi, bedenindeki ürpertiyi silkeledi. "Yakınlarda karakol var mı?"

"Yukarda, kasabada. Neden, bi sorun mu var?"

"Resiflerin orada bir ceset var."

"Nerede?"

"Tam şurada – iki kayanın arasına sıkışmış. Bir kız."

"Hey–" dedi adam. "Ceset bulana ödül veriyolar. Kaç para olduğunu unuttum."

Doc ayağa kalktı, eşyalarını topladı. "Polise sen bildirir misin? Kendimi pek iyi hissetmiyorum da."

"Seni sarstı, öyle diil mi? Peki– kötü müydü? Çürümüş ya da yenmiş miydi?"

Doc arkasını döndü. "Ödülü sen al," dedi. "Ben istemiyorum." Arabaya doğru ilerlemeye başladı. Kafasının içindeki flüt artık en hafif soluklarını üflemekteydi.

19

Büyük bir olasılıkla, Holman Mağazası'nın bugüne kadar yaptığı tanıtım çalışmaları arasında, bayrak direği patencisi kadar ilgi çekeni, olumlu yorum alanı olmamıştı. Günbegün, adam küçük, yuvarlak platformunda patenleriyle dönüp durdu; geceleri de orada olduğu görülebiliyor, gökyüzüne karşı karaltısı seçilebiliyordu, dolayısıyla hiç aşağıya inmediğini herkes biliyordu. Gerçi genel kanı, geceleri platformun ortasından çelik bir çubuğun yükseldiği, adamın da kendini kayışlarla ona bağladığıydı. Ama hiç oturmadığı için, çelik çubuğu dert eden yoktu. İnsanlar Jamesburg'dan, kıyının aşağılarından, Grimes Burnu kadar uzaklardan onu görmeye geldi. Salinas halkı sürüler halinde doluştu ve Salinas Çiftçi Birliği, patencinin bir sonraki gösterisi için bir mukavele önerdi; adam kendi rekorunu kıracak, böylece dünyanın yeni rekorunu Salinas'a kazandıracaktı. Bayrak direği patencilerinin sayısı fazla olmadığından, bu adamsa açık ara en iyileri olduğundan, kendisine ait olan dünya rekorunu kırmayı geçen yıl da denemişti.

Holman mağazası bu girişim nedeniyle zevkten dört köşeydi. Aynı anda, bir beyaz eşya indirimi, bir stokları eritme indirimi, bir alüminyum indirimi, bir de çanak çömlek indirimini devreye soktular. Caddede halk yığınları toplaşmış, platformdaki yalnız adamı izliyordu.

İkinci gün dolunca, aşağıya haber gönderip birinin havalı tüfekle ona ateş ettiğini bildirdi. Vitrin düzenleme bölümü, kafayı çalıştırdı. Açıları hesap etti ve saldırganın yerini saptadı. Muayenehanesinin perdelerinin arkasına gizlenip Daisy marka havalı tüfeğiyle ateş açan yaşlı Doktor Merrivale idi. Onu ifşa etmediler, o da bir daha yapmayacağına söz verdi. Mason Locası'nın en saygın üyelerindendi.

Ressam Henri benzincideki iskemlesinden ayrılmadı. Duruma ilişkin olası bütün felsefi yaklaşımları gözden geçirdi ve şu sonuca vardı: Evde bir platform kurmalı ve bunu bizzat denemeliydi. Şehirdeki herkes patenciden şöyle ya da böyle etkilenmişti. Onun görülebildiği noktadan uzaklaştıkça ticaret düşüyor, Holman'a yaklaştıkça artıyordu. Mack'le oğlanlar oraya gidip bir dakika kadar baktılar, sonra yeniden Palas'a döndüler. Olup bitene pek bir anlam verememişlerdi.

Holman vitrine çift kişilik bir yatak koydu. Patenci dünya rekorunu kırınca aşağıya inecek ve patenleri çıkarmadan bu yatakta uyuyacaktı. Şiltenin markası, yatağın ayak ucundaki küçük etikette yazıyordu.

Bütün şehir bu spor olayıyla ilgileniyor, ondan söz edip duruyordu, ama soruların en ilginci, bütün kentin aklını kurcalayanı hiç ağza alınmıyordu. Kimse ona değinmese de, herkesin zihnini meşgul etmekteydi. Bayan Trolat bir torba tatlı simitle Scotch fırınından çıkarken, onu merak etti. Holman'ın erkek aksesuarları bölümündeki Bay Hall onu merak ediyordu. Willoughby ailesinin üç kızı, ne zaman onu düşünse kıkır kıkır gülüyordu. Ama onu açıkça ortaya atacak cesaret hiç kimsede yoktu.

Mesele, son derece gergin ve zeki bir genç adam olan Richard Frost'u herkesten daha çok kaygılandırıyordu. Peşini bırakmıyordu. Çarşamba akşamı endişelendi, perşembe akşamı yerinde duramaz oldu. Cuma akşamı sarhoş oldu ve karısıyla kavga etti. Kadın bir süre ağladı, sonra uyur numarası yaptı. Kocasının ya-

taktan sessizce indiğini ve mutfağa gittiğini duydu. Belli ki bir kadeh daha içecekti. Sonra çıt çıkarmadan giyinip evden çıktığını duydu. O zaman biraz daha ağladı. Vakit çok geçti. Bayan Frost onun Dora'nın Ayı Sancağı'na gittiğinden emindi.

Richard çamların arasından, dinç adımlarla tepeyi indi, Lighthouse Bulvarı'na ulaştı. Sola döndü ve Holman'a giden yokuşu çıktı. İçki şişesi cebindeydi, tam mağazaya varmak üzereyken iri bir yudum daha aldı. Sokak lambaları iyice kısılmıştı. Şehir boşalmıştı, ıssızdı. Tek bir kıpırtı yoktu. Richard caddenin ortasında durup yukarıya baktı.

Uzun direğin tepesindeki yalnız karaltıyı hayal meyal seçebiliyordu. Cebindeki şişeyi bir kez daha başına dikti. Avuçlarını ağzının iki yanında birleştirip boğuk bir sesle seslendi: "Hey!" Karşılık gelmedi. "Hey!" diye bağırdı daha yüksek sesle, sonra polislerin bankanın yan tarafındaki yerlerinden çıkıp çıkmadığına baktı.

Gökyüzünden aşağıya aksi bir yanıt geldi: "Ne var, ne istiyorsun?"

Richard avuçlarını bir kez daha birleştirdi. "Sen nasıl – şeyi... yani tuvaletini nasıl yapıyorsun?"

"Yanımda teneke kutu var," dedi ses.

Richard döndü, geldiği yolu gerisin geri yürüdü. Lighthouse Bulvarı'nı geçti, çamlığı tırmandı, evine vardı ve içeriye girdi. Soyunurken, karısının uyanık olduğunu biliyordu. Kadın uyurken hafif hafif horuldardı. Yatağa giren kocasına yer açtı.

"Yanında teneke kutu varmış," dedi Richard.

20

Öğle vakti T model kamyonet gümbürdeyerek, zaferle yuvasına, Sardalye Sokağı'na döndü, kaldırım kenarındaki hendeğin üstünden sekti, gacur gucur sesler çıkararak yabani otları araladı ve Lee Chong'un dükkânının arkasında eski yerini aldı. Oğlanlar ön tekerlere takoz koydular, kalan benzini beş galonluk bir tenekeye boşalttılar, kurbağalarını alıp yorgun, bitkin bir halde evlerine, Yoksul Palas'a yollandılar. Sonra, oğlanlar büyük ocaktaki ateşi tutuştururken, Mack Lee Chong'a resmi bir ziyarette bulundu. Lee'ye, kamyoneti ödünç verdiği için vakur, asil bir edayla teşekkür etti. Gezinin muazzam başarısına, yakalanan yüzlerce kurbağaya değindi. Lee utangaçça gülümsedi ve malumu, kaçınılmaz olanı bekledi.

"Paraya doyacağız," dedi Mack büyük bir şevkle. "Doc bize kurbağa başına beş sent ödiycek, eh, elimizde nerdeyse bin kurbağa var."

Lee başıyla doğruladı. Fiyat standarttı. Herkes bilirdi bunu.

"Doc burada diil," dedi Mac. "Tanrım, onca kurbağayı görünce sevinçten havalara uçacak."

Lee başını sallayıp bunu da doğruladı. Doc'un şehir dışında olduğunu biliyordu; tıpkı sohbetin gittiği yönü bildiği gibi.

"Bu arada, baksana," dedi Mack aklına şimdi gelivermiş gibi. "Şu an elimiz azçık sıkışık gibi–" Bunu, kesinlikle alışılmadık bir durummuş gibi sunmayı becermişti.

Lee Chong, "Yok viski," dedi ve gülümsedi.

Mack celallendi. "Ne diye viski isteyelim ki? Elimizde tam bi galon, hayatında tatmadığın kadar kaliteli bi viski var – belkim bi galondan da fazla. Ha, unutmadan," diye sürdürdü sözünü, "ben ve oğlanlar bize uğrayıp bi fırt çekmeni istiyoruz. Bunu sana iletmemi istediler."

Lee kendine rağmen keyifle gülümsedi. Viski gerçekten de ellerinde olmasa, teklif etmezlerdi.

"Bak," dedi Mack, "açık konuşacağım. Bennen oğlanlar bayağı sıkışığız, bayağı da açız. Kurbağaların yirmi tanesi bi papel ediyo, biliyosun. Ama Doc uzakta, biz de açız. Biz de şöyle düşündük. Zarara uğramanı istemeyiz, onun için de sana yirmi beş kurbağayı bi papele bırakacağız. Böylece beş kurbağa kârda olacaksın, kimse de zarar etmiycek."

"Hayıl," dedi Lee. "Yok papel."

"Aman be Lee, tek ihtiyacımız biraz yiyecek. Bak ne diycem – Doc'un şerefine küçük bi parti düzenliyoruz. İçkimiz bol ama ne bileyim, et falan almak istiyoruz. Öyle iyi bi herif ki. Hey, hani karının dişi tuttuğunda, afyon tentürünü kim vermişti, ha?"

Mack onu mat etmişti. Lee'nin Doc'a minnet borcu vardı – hem de yüklü bir borç. Ancak Lee'nin kavramakta zorlandığı şey, Doc'a borçlu olmasının, onu nasıl olup da Mack'e kredi açmaya zorunlu kıldığıydı.

"Senden kurbağalara karşılık kredi falan istemiyoruz," diye sürdürdü Mack sözünü. "Bize vereceğin her bi dolarlık malzemeye karşılık yirmi beş kurbağayı tirink avcuna sayacağız. Ayrıcana partiye sen de davetlisin."

Lee'nin zihni öneriyi yokladı, peynir dolabındaki bir fare misali kokladı. Yanlış bir şey bulamadı. Kurallara tamamen uygun-

du. Doc söz konusu olduğu sürece, kurbağa demek *nakit* demekti, fiyat standarttı ve Lee çift yönden kârdaydı. Beş kurbağalık kârının yanı sıra, bir de alışverişte oğlanlara atacağı kazık vardı. Tabii her şey, ellerinde cidden kurbağa olup olmadığına bağlıydı.

"Gidip kulbağa gölelim," dedi sonunda.

Palas'ın önünde söz konusu viskiden içti, ıslak kurbağa çuvallarını denetledi ve işleme onay verdi. Ama bir şart koştu: ölü kurbağa kabul etmeyecekti. Mack bir tenekenin içine tam elli kurbağa saydı, Lee'yle birlikte dükkâna dönüp iki dolarlık pastırma, yumurta ve ekmek aldı.

Canlı, hızlı bir iş akdinin kokusunu alan Lee irice bir eşya sandığı çıkarıp sebze bölümüne koydu. Elli kurbağayı onun içine boşalttı, mallarını hoşnut tutmak için de sandığın üzerine ıslak bir çuval örttü.

Gerçekten de canlı, hareketli bir ticaret oldu. Eddie dükkânda uzun uzun dolandı, iki kurbağa değerinde Bull Durham satın aldı. Az sonra, Coca Cola'nın fiyatının bir kurbağadan ikiye fırladığını öğrenen Jones'un tepesi attı. İşin doğrusu, gün ilerledikçe ve fiyatlar arttıkça ortam tatsızlaştı. Biftek, örneğin – en iyi bifteğin yarım kilosu on kurbağadan fazla etmemeliydi, oysa Lee on iki buçuk kurbağa olarak sabitlemişti. Hele şeftali konservesi tavan yaptı; No.2 marka bir kutunun karşılığı tam sekiz kurbağaydı. Lee tüketicileri boğazından kıskıvrak yakalamıştı. Ucuzluk Pazarı ya da Holman mağazasının bu yeni ödeme sistemini kabul etmeyeceğinden emindi çünkü. Oğlanlar et satın almak istiyorlarsa, Lee'nin dediği fiyatı ödemek zorunda olduklarının farkındaydılar. Sarı ipekten bir çift pazıbende epeydir göz dikmiş olan Hazel'a, onlara karşılık otuz beş kurbağa ödemek istemiyorsa, başka kapıya gidebileceği söylenince, tansiyon iyice yükseldi. Açgözlülük, tamah zehri bu masum ve övülesi ticari antlaşmaya sızmaya başlamıştı bile.

Hınçlar, içerleme duyguları yığılmaktaydı. Tıpkı Lee'nin sebze sandığındaki kurbağaların yığıldıkça yığılması gibi.

Finansal hınçlar Mack ve oğlanları öyle yiyip bitirmezdi, çünkü onlar tüccar değildi. Mutluluklarını satılan mal miktarıyla, egolarını bankadaki hesap bakiyeleriyle ölçmedikleri gibi, herhangi bir şeye duydukları sevgi de o şeyin bedeline bağlı değildi. Lee'nin onları ekonomik bir basamak hatta bir sıçrama tahtası olarak görmesine hafiften bozulmuş olsalar da, iki dolarlık domuz pastırmasıyla yumurta midelerinde, bir yudum kaliteli viskinin üzerinde güzelce yatmakta, kahvaltının hemen üzerinde ise yine bir yudum viski salınmaktaydı. Kendi evlerinde, kendi koltuklarında oturuyor, bir sardalye kutusundan konserve süt içmeyi öğrenen Darling'i* seyrediyorlardı. Darling çok mutlu bir köpekti ve öyle de kalmaya yazgılıydı, çünkü bu beş kişilik grupta köpek eğitimi konusunda birbirinden tamamen farklı beş ayrı teori vardı; bu teoriler öylesine çatışıyordu ki, Darling hiçbir zaman herhangi bir eğitim alamadı. Öncelikle, uyanık, vaktinden önce gelişmiş bir dişiydi. Ona son rüşveti veren adamın yatağında uyurdu. Gerçekten de, bazen sırf onun uğruna hırsızlık yapıyorlardı. Çeşitli cilvelerle onu birbirlerinin elinden alıyorlardı. Arada bir, beşi de bazı şeylerin değişmesi ve Darling'in disipline sokulması gerektiğinde hemfikir oluyor ama bunun hangi yöntemle yapılacağı tartışılırken, niyet her seferinde dağılıp gidiyordu. Köpeğe âşıktılar. Yerde bıraktığı gölcükleri sevimli buluyorlardı. Onun şirinliklerini anlatıp duruyor, tanıdıkları herkesi sıkıntıdan patlatıyorlardı; hayvan onlardan daha şuurlu olmasaydı, aşırı beslenmekten ölüp gidebilirdi.

Jones büyük sarkaçlı saatin dibine onun için bir yatak yaptı ama Darling onu hiç kullanmadı. Paşa gönlü kimi çekerse onunla uyuyordu. Battaniyeleri kemiriyor, şilteleri yırtıyor,

---

* Sevgili, sevimli. (ç.n.)

yastıklardaki tüyleri etrafa saçıyordu. Bin bir cilveyle sahiplerini birbirine karşı kullanıyordu. Onun şaşılacak, olağanüstü bir köpek olduğunu düşünüyorlardı. Mack ona bazı numaralar öğretip vodvillere çıkarmaya niyetlendiyse de, evin dışına pislemeyi bile öğretemedi.

Öğleden sonrayı oturarak, sigara içerek, yediklerini hazmederek, düşünüp taşınarak, ara ara da testiden zarif bir yudum alarak geçirdiler. Her seferinde de, ölçüyü kaçırmamak için birbirlerini uyardılar, çünkü içki Doc içindi. Bunu akıllarından bir an olsun çıkarmamalıydılar.

"Kaçta döner dersin?" diye sordu Eddie.

"Genelde sekiz ya da dokuzu buluyo," dedi Mack. "Şimdi oturup partiyi ne zaman vericemizi kararlaştırmalıyız. Bana kalırsa bu akşam yapmalıyız."

"Elbette," diye katıldılar ona.

"Yorgun olabilir ama," diye anımsattı Hazel. "Uzun bi yol ne de olsa."

"Boş versene," dedi Jones, "hiçbi şey insanı sıkı bi parti kadar dinlendiremez. Pantolonumu bile toplayamayacak kadar, ölesiye yorgunken bi partiye gittiğimi ve cin kesildiğimi çok bilirim."

"Bunu enine boyuna düşünmeliyiz," dedi Mack. "Nerde vericez partiyi – burda mı?"

"Şey, Doc'u bilirsiniz, müziğe bayılır. Partilerde fonografını hiç durdurmaz. Belki onun mekânında olması daha çok hoşuna gider."

"İyi bi noktaya parmak bastın," dedi Mack. "Ama bence sürpriz bi parti olmalı. Ayrıcana, ona öyle azcık viski götürmüşüz gibi diil de, gerçek bi parti düzenlemişiz gibi göstermeyi nasıl başarıcaz?"

"Etrafı süslemeye ne dersiniz?" diye önerdi Hughie. "Yani Dört Temmuz ya da Cadılar Bayramı gibi falan."

Mack'in gözleri boşluğa dikilmiş, dudakları aralanmıştı. Her şeyi görebiliyordu. "Hughie," dedi, "galiba iyi bi noktaya parmak bastın. Yapabileceğin aklıma bile gelmezdi ama Tanrı şahit, şu an hedefi tam on ikiden vurdun." Sesi yumuşadı, gözleri geleceğe dikildi. "Resmen görebiliyorum," dedi. "Doc eve dönüyo. Yorgun. Yokuşu tırmanıyo. Evi ışıl ışıl. Hırsız girdiğini sanıyo. Merdiveni çıkıyo ve yüce Tanrım, mekân öyle bi süslenip püslenmiş ki. Her yanda krepon kâğıtları, armağanlar, bi de kocaman pasta. İşte o zaman bi parti olduğunu anlar. Üstelik öyle osuruktan bi parti de diil. Biz de saklanırız falan, böylece bi dakka kadar bütün bunnarı kimin yaptığını annayamaz. Sonra haykıraraktan ortaya fırlarız. Yüzünü tahmin edebiliyo musunuz? Hey Tanrım, Hughie, bunun nasıl akıl ettin inan annayamıyorum."

Hughie kızardı. Onun kafasındaki parti kavramı çok daha ılımlıydı, işin aslı La Ida'daki Yılbaşı partisine dayanıyordu, ama madem böyle olacaktı, Hughie de kendine pay çıkaracaktı elbette. "Hoş olur diye düşündüm," dedi.

"Hem de çok hoş olur," dedi Mack. "Şunu da ekliyeyim, sürpriz biraz ilerledikten sonra, bunu kimin akıl ettiğini Doc'a söylicem." Geriye yaslandılar ve bunu tahayyül ettiler. Zihinlerindeki süslenmiş laboratuvar Hotel del Monte'deki limonluğu andırıyordu. Sırf planın tadına varmak için, birkaç kadeh daha yuvarladılar.

Lee Chong'unki gerçekten de dikkate değer bir dükkândı. Örneğin çoğu dükkân ekim ayında sarı ve siyah krepon kâğıtları, siyah kartondan kediler, maskeler ve sıkıştırılmış kâğıttan yapılma balkabakları depolar. Cadılar Bayramı'nda piyasa iyice canlanır, ama sonra bu malzemeler ortadan yok olur. Ya satılmış ya da atılmışlardır, dolayısıyla onları mesela haziranda satın alamazsınız. Aynı şey bayraklar, flamalar ve havai fişekler türü Dört Temmuz teçhizatı için de geçerlidir.

Ocak ayında neredeydir bunlar? Gitmiş – kim bilir nereye? Ama Lee Chong'un tarzı bu değildi. Onun dükkânından kasımda Sevgililer Günü için armağanlar, ağustosta yoncalar, küçük el baltaları ve karton kiraz ağaçları alabilirdiniz. Elinde, 1920'de depoladığı çatapatlar vardı. Muammalardan biri de stoklarını nerede sakladığıydı, çünkü dükkânı o kadar da büyük değildi. Dükkânında, uzun etekler, siyah çoraplar ve bandanalar, modayken satın alıp bir köşeye koyduğu mayolar vardı. Bisiklet kilitleri, dantel oyası yapmak için mekikler, mahjong takımları. Üzerinde "Maine'i Unutma" yazan rozetler, "Dövüşçü Bob" anısına yapılmış küçük, keçe flamalar. 1915'deki Panama Pasifik Uluslararası Fuarı'ndan andaçlar – minik mücevher kuleler. Ayrıca Lee'nin ticaret yönteminde geleneklere aykırı bir taraf daha vardı. Asla ucuzluk yapmaz, fiyatları asla indirmez, elde kalanları asla yok pahasına satmazdı. 1912'de otuz sent eden bir ürün, fareler ve güveler yüzünden kimilerinin gözünde değersizleşmiş olsa bile, hâlâ otuz sent idi. Ancak bu konunun tartışılacak yanı yoktu. Bir laboratuvarı genel anlamda süslemek istiyorsan, bayramdı, kutlamaydı gibi bir kaygın yoksa ve sefahat dolu bir cümbüşle tüm ulusların bayraklarının temsil edildiği resmi bir geçit töreni arasında, melez bir ortam yaratmak istiyorsan, malzemelerini alacağın tek yer Lee Chong'un dükkânıydı.

Mack ve oğlanlar bunu biliyordu elbette, ama Mack şöyle dedi: "Büyük bi pastayı nerden bulacağız? Lee'de bi tek şu küçük fırın keklerinden var."

Hughie daha önce öylesine başarılı olmuştu ki, şansını bir kez daha denedi. "Eddie bi pasta pişirse ya? Kendisi bi süre San Carlos'da kızartma aşçısı olarak çalıştıydı."

Bu fikrin bir anda yarattığı coşku, hayatında hiç pasta yapmadığı olgusunu Eddie'nin beyninden kovalayıverdi.

Yetmezmiş gibi, Mack bunu duygusal bir zemine oturttu. "Doc için çok daha anlamlı olur," dedi. "Önüne hazır alınmış,

lanet olası, bayat, yapış yapış bi pasta koymamış oluruz. İçine sevgi katılmış olur."

Vakit ilerledikçe ve viski azaldıkça şevk de arttı. Lee Chong'un dükkânı defalarca ziyaret edildi. Bir çuvaldaki kurbağaların tamamı gitti, Lee'nin sebze sandığı tıka basa doldu. Saat altıda bir galon viskiyi bitirmiş, on beş kurbağaya çeyrek litrelik şişelerde Old Tennis Shoes satın almaya başlamışlardı, ama süsleme malzemelerinin Yoksul Palas'ın zemininde oluşturduğu yığın da iyice yükselmişti – hâlâ revaçta olan ve çoktan terk edilmiş olan bütün bayramları kutlayan, kilometrelerce uzunluğunda krepon kâğıdı.

Eddie fırını anaç bir tavuk gibi kolluyordu. Lavabonun içinde bir pasta hazırlamaktaydı. Hamura katılacak yağı üreten şirket garanti veriyordu; bu tarifin başarısız olması olanaksızdı. Ancak pasta baştan itibaren garip davranışlar sergiledi. Hamur tamamlanınca, içinde kıvranan, sürünen hayvanlar varmış gibi kıpırdanmaya ve zonklamaya başladı. Fırına verilince, ortasında beyzbol topunu andıran bir kabarcık oluştu, giderek sıkı ve parlak bir hal aldı, sonra bir tıslama sesiyle sönüverdi. Geriye öyle iri bir çukur kaldı ki, Eddie'nin yeniden bir miktar hamur yapıp deliğe doldurması gerekti. Şimdi pasta gerçekten tuhaf davranmaya başlamıştı; dibi yanarken ve kara dumanlar çıkarırken, üzeri tutkalımsı, yapışkan bir kitle halinde önce kabarıyor, sonra bir dizi küçük infilakla sönüyordu.

Sonunda soğuması için Eddie onu fırından çıkardığında, görüntüsü Bel Geddes'in tasarımlarından birine, lav yatağındaki minyatür bir savaş alanına benziyordu.

Bahtsız bir pastaydı bu; oğlanlar laboratuvarı süslerken Darling ondan yiyebileceği kadar yedi, içine kustu, sonunda da hâlâ ılık olan hamurun ortasına kıvrılıp uyudu.

Mack ve oğlanlar krepon kâğıdını, maskeleri, çalı süpürgeleri ve kâğıt balkabaklarını, kırmızı, beyaz, mavi renklerdeki

kurdeleleri, flamaları yüklenmiş, boş arsayı ve sokağı geçip laboratuvara yollanmışlardı bile. Kalan kurbağalar da bir litrelik Old Tennis Shoes'a ve kırk dokuz sentlik şarabın iki galonuna karşılık verilmişti.

"Doc şaraba bayılır," dedi Mack. "Bence viskiden bile daha çok sever."

Doc laboratuvarı hiç kilitlemezdi. İçeriye girmeyi kafaya koyan birinin bunu nasılsa yapabileceğine, insanların esasen dürüst olduğuna ve son olarak da, burada ortalama bir hırsızın çalmak isteyeceği bir şey bulunmadığına ilişkin bir kuramı vardı. Değerli eşyalar kitaplarla plaklar, ameliyat aletleri, optik camlar falandı ve işbilir, faal bir hırsızın dönüp bakmayacağı şeylerdi. Doc'un teorisi hırsızlar, yankesiciler, kapkaççılar ve kleptomanlar için sağlam, geçerli olabilirdi, ama dostları açısından tamamen işlevsizdi. Kitaplar sık sık "ödünç" alınıyordu. Onun yokluğunu tek bir fasulye konservesi bile sağ salim atlatamamış, pek çok kez de, geç vakit eve döndüğünde yatağında konuk bulmuştu.

Oğlanlar süs malzemelerini bekleme odasına yığdılar, sonra Mack onları durdurdu. "Doc'u en çok ne mutlu edecek?" diye sordu.

"Parti!" dedi Hazel.

"Hayır," dedi Mack.

"Süslemeler?" diye önerdi Hughie. Süslemelerden kendini sorumlu hissediyordu.

"Hayır," dedi Mack. "Kurbağalar. Ona en büyük mutluluğu kurbağalar verecek. Ama o dönene kadar Lee Chong belkim dükkânı kapatmış olur, o da kurbağalarını sabahtan önce göremez. Hayır efendim," diye çığırdı. "O kurbağalar burda olmalı, salonun tam ortasında, üstünde bi kurdeleyle ve 'Yuvana Hoş Geldin, Doc' yazan bi afişle."

Lee'yi ziyarete giden komite haşin bir muhalefetle karşılaştı. Akla gelebilecek her türlü olasılık, Lee'nin kuşkucu beyninde arzı endam eyledi. Onun da partide bulunacağı, böylece malına göz kulak olabileceği, malın ona ait olduğunu zaten kimsenin sorgulamadığı kendisine açıklandı. Mack oluşabilecek herhangi bir soru işaretine karşılık, bir kâğıda kurbağaların Lee'ye geçtiğini yazdı.

Bakkalın itirazları azıcık zayıflayınca, sebze sandığını laboratuvara taşıdılar, üzerine kırmızı, beyaz ve mavi kurdeleler çivilediler, bir kartona tentürdiyotla, iri harflerle "Hoşgeldin" yazdılar ve odayı süslemeye buradan başladılar. Artık viskiyi bitirmiş, parti havasına tam anlamıyla girmişlerdi. Krepon kâğıdını çaprazlamasına astılar, balkabaklarını yerleştirdiler. Sokaktan geçenler onlara katıldı; daha fazla içki almak için yolun karşısına, Lee'nin dükkânına seğirtenler oldu. Lee Chong bir süreliğine partiye katıldıysa da, hassaslığıyla ünlü midesi tuttu, bulantısı başladı, o da eve dönmek zorunda kaldı. Saat on birde biftekleri kızartıp yediler. Plakları karıştırıp duran biri Count Basie'nin bir albümünü bulunca, göz alıcı fonograf böğürmeye başladı. Gürültü La Ida'daki tekne atölyelerinden duyulabiliyordu. Ayı Sancağı'ndan çıkan bir müşteri grubu Western Biyoloji'yi rakip bir genelev sandı ve sevinç çığlıkları atarak merdiveni tırmandı. Buna çok bozulan evsahipleri tarafından dışarıya atıldılar, ama ön kapının sökülüp iki pencerenin kırıldığı uzun, neşeli ve kanlı bir muharebenin sonunda. Kavanozların paramparça olması hiç hoş değildi. Hazel mutfaktan tuvalete geçerken kızartma tavasını devirince, hem üzerine hem de yere dökülen kızgın yağ yüzünden fena halde yandı.

Saat bir buçukta sarhoşun teki içeriye daldı ve herkesin Doc'a hakaret saydığı bir yorumda bulundu. Mack adama hâlâ hatırlanan ve sözü edilen bir yumruk çaktı. Adamın ayakları yerden kesildi, bedeni küçük bir kemer oluşturdu ve sandığın

köşesini parçalayıp kurbağaların ortasına indi. Bu arada plağı değiştirmekte olan biri kolu düşürüp fonografın iğnesini kırdı.

Bugüne kadar, sonuna gelen bir partinin psikolojisini inceleyen olmadı. Cümbüş ayyuka çıkmış, herkes azmış kudurmuş olabilir ama sonra bir hararet basar, kısa bir sessizlik çöker ve parti hızla, çabucak biter; konuklar eve döner, uyuyakalır ya da bir başka serüvene yollanır ve geride bir ceset bırakır.

Laboratuvarın bütün ışıkları yanıyordu. Tek bir menteşesi kalmış sokak kapısı sarkıyordu. Yerler cam kırıklarıyla doluydu. Kimisi tamamen kırılmış, kimisi yalnızca çentilmiş olan plaklar etrafa saçılmıştı. Et artıklarıyla, donmuş yağla bezeli tabaklar yerde, kitap raflarının üzerinde, yatağın altındaydı. Devrilmiş viski bardakları mahzun mahzun yatıyordu. Kitaplığa tırmanmaya çalışan biri bütün bir kitap bölümünü devirmiş, belkemiği kırık, karman çorman bir enkaz halinde yere saçmıştı. Her şey bitmiş, ortalık boşalmıştı.

Sebze sandığının kırık köşesinden bir kurbağa dışarıya sıçradı, tehlike olup olmadığını anlamak için durup havayı yokladı; az sonra bir başka kurbağa ona katıldı. Kapıdan ve kırık pencerelerden giren taze, nemli, serin havanın kokusunu alabiliyorlardı. İçlerinden biri, üzerinde "Evine Hoşgeldin, Doc" yazan kartona oturdu. Sonra, iki tanesi ürkekçe kapıya doğru hopladı.

Kurbağa selinin basamakları sekerek inmesi epeyce sürdü; akan, girdap gibi dönen bir nehirdi. Sardalye Sokağı uzunca bir süre kurbağa kaynadı – kurbağayla dolup taştı. Çok geç kalmış bir müşteriyi Ayı Sancağı'na getiren bir taksi yolda tam beş kurbağa ezdi. Ama gündoğumundan epeyce önce, bütün kurbağalar gitmişti. Bazıları kanalizasyonu bulmuş, bazıları güçbelâ tepeyi tırmanıp su sarnıcına ulaşmış, bazıları kapağı yolun altından geçen su yoluna atmış, bazıları da boş arsadaki yabani otların arasına saklanmakla yetinmişti.

Boş, sessiz laboratuvarın ışıkları ise cayır cayır yanıyordu.

21

Laboratuvarın arka odasında, beyaz fareler kafeslerinde koşuyor, sağa sola seğirtiyor ve cıyaklıyorlardı. Köşedeki ayrı bir kafeste tutulan anne fare, yavrularının üzerine yatmış, kör, cascavlak bebeklerini emziriyor, bir yandan da asabiyet ve öfkeyle etrafı süzüyordu.

Çıngıraklı yılan kafeslerindeki yılanlar çenelerini kendi gövdelerinin kangalına dayamış, o tehditkâr, tozlu kara gözlerini dosdoğru karşıya dikmişlerdi. Bir başka kafeste, derisi boncuk işi çantaya benzeyen bir Gila canavarı yavaşça geri geri gitti, kafesin telini ağır ve tembel pençe hareketleriyle tırmalamaya başladı. Akvaryumdaki deniz şakayıkları tamamen açılmıştı, yeşil ve mor dokunaçları, uçuk yeşil karınları görünüyordu. Küçük deniz suyu pompası usulca vızıldıyor, itilen ve ince delikli bir duştan fışkıyormuşçasına, tıslayarak tanklara giren su yüzeyin hemen altında baloncuk çizgileri oluşturuyordu.

Bu, inci zamanıydı. Lee Chong çöp bidonlarını kaldırıma çıkardı. Ayı Sancağı'nın fedaisi sundurmada durup göbeğini kaşıdı. Sam Malloy emekleyerek kazandan çıktı, tahta takozunun üzerine oturup aydınlanan doğuya baktı. Hopkins Deniz Merkezi'nin oradaki kayalara yayılmış deniz aslanları tekdüze böğürtüler saldılar. İhtiyar Çinli sular damlayan sepetiyle denizden çıktı, şlap şlap sesleriyle tepeyi tırmandı.

Sonra bir araba Sardalye Sokağı'na saptı ve Doc direksiyonu laboratuvara doğru kırdı. Bitkinlikten, göz dipleri kıpkırmızıydı. Öylesine yorgundu ki hareketleri yavaşlamıştı. Araba durunca, bir dakika kadar kıpırdamadan oturdu, yol sarsıntısının siniruçlarını terk etmesini bekledi. Sonra arabadan indi. Merdivendeki ayak sesleri üzerine, çıngıraklı yılanlar dillerini çıkardılar ve ucu çatallı dillerini sallayarak kulak kesildiler. Fareler kafeslerin içinde deli gibi koşuşturdu. Doc basamakları çıktı. Sarkan kapıya ve kırık pencerelere hayretle baktı. Bitkinliğinden sıyrılmış gibiydi. Çabucak içeriye girdi. Sonra hızla, cam kırıklarına basmamaya çalışarak odaları dolaştı. Telaşla eğildi, ezilmiş bir plağı alıp adına baktı.

Mutfakta, yere dökülen yağ bembeyaz kesilmişti. Doc'un gözleri öfkeden alev alevdi. Kanepeye oturdu, başı omuzlarının arasına çekilmişti, hiddet bedenini hafif hafif sarsıyordu. Birden ayağa fırladı ve görkemli fonografının düğmesini açtı. Bir plak koydu, kolu indirdi. Hoparlörden gelen tek şey, ıslıklı bir kükremeydi. Kolu kaldırdı, döner tablayı durdurdu ve yeniden kanepeye çöktü.

Merdivenden güvensiz, kararsız ayak sesleri geldi, sonra kapıdan Mack girdi. Yüzü kıpkırmızıydı. Odanın ortasında tereddütle durdu. "Doc–" dedi – "oğlanlarnan ben..."

Doc bir an onu görmemiş gibiydi. Sonra bir sıçrayışta kalktı. Mack ayaklarını sürüyerek geri geri gitti.

"Siz mi yaptınız bunu?"

"Şey, bennen oğlanlar–" Doc'un küçük, sert yumruğu havalandı ve Mack'in ağzına indi. Doc'un gözleri kızıl, hayvansı bir gazapla yanıyordu. Mack kıç üstü yere oturdu. Doc'un yumruğu sert ve haşindi. Mack'in dişlerine çarpan dudağı yarıldı, ön dişlerinden biri içeriye göçüverdi. "Kalk ayağa!" dedi Doc.

Mack sallanarak doğruldu. Elleri iki yanındaydı. Doc ona bir kez daha vurdu; ağza inen soğukkanlı, hesaplı, cezalandırı-

cı bir yumruktu. Mack'in dudaklarından kan fışkırdı, çenesinden aşağıya aktı. Dudaklarını yalamaya çalıştı.

"Kaldır ellerini. Dövüş benimle, seni orospu çocuğu," diye haykırdı Doc, sonra ona bir daha vurdu ve kırılan dişlerin çatırtısını duydu.

Mack'in başı geriye savruldu, ama artık hazırlıklıydı, yere yuvarlanmadı. Elleri hâlâ iki yanından sarkıyordu. "Devam et, Doc," dedi patlamış dudaklarının arasından, boğuk bir sesle. "Hak ettim bunu."

Doc'un omuzları yenilgiyle çöktü. "Orospu çocuğu," dedi acı acı. "Ah, seni pis orospu çocuğu." Kanepeye oturdu, çizik içindeki parmak mafsallarına baktı.

Mack de bir iskemleye çöküp ona baktı. Gözleri irileşmiş, acıyla dolmuştu. Çenesine akan kanı silmeye bile yeltenmedi. Doc'un kafasında Monteverdi'nin *Hor ch'el Ciel e la Terra*'sının tekdüze açılışı, Petrarca'nın Laura için tuttuğu o müthiş hüzünlü ve tevekkül dolu matem biçimlenmeye başladı. Doc, Mack'in yamulmuş ağzını müziğin, kafasının içinde ve havada salınan tınıların arasından görüyordu. Mack hiç kıpırdamadan oturuyordu, sanki o da müziği duyabiliyormuş gibi. Doc, Monteverdi'nin plağının durduğu yere bir göz attı, aynı anda fonografın bozulduğunu anımsadı.

Ayağa kalktı. "Git yüzünü yıka," dedikten sonra dışarıya çıktı, basamakları inip yolun karşısına, Lee Chong'un dükkânına gitti. O buzdolabından iki litre bira alırken, Lee ona hiç bakmadı. Parayı alırken de hiçbir şey söylemedi. Doc yeniden sokağın karşı tarafına geçti.

Mack tuvaletteydi, ıslattığı kâğıt havlularla kanlı suratını temizliyordu. Doc biralardan birini açtı, yavaşça bir bardağa doldurdu, tepeye kadar çıkan köpük halkası kalınlaşmasın diye bardağı hafif eğik tutuyordu. Bir başka uzun bardağı da doldurdu, iki bardağı alıp oturma odasına götürdü. Mack ıslak

havluyu ağzına hafif hafif değdirerek döndü. Doc başıyla birayı işaret etti. Bunun üzerine Mack ağzını açtı, hiç yutkunmadan biranın yarısını boğazından aşağı döktü. Ciğerlerini patlatırcasına iç geçirdi, gözlerini biraya dikti. Doc kendi bardağındakini bitirmişti bile. Şişeyi alıp getirdi, bardakları yeniden doldurdu. Kanepesine oturdu.

"Ne oldu?" diye sordu.

Mack yere bakıyordu, bir damla kan dudağından birasına damladı. Yarılmış dudaklarını bir kez daha ıslak havluyla sildi. "Bennen oğlanlar sana bi parti vermek istedik. Dün gece eve döneceğini sanıyoduk."

Doc başını salladı. "Anladım."

"Sonra işler çığırından çıktı," dedi Mack. "Üzgünüm, pişmanım dememin bi faydası olmıycak sanırım. Hayatım boyunca pişmandım zaten. Yeni bi şey diil yani. Bu hep böyleydi." Bardağından iri yudumlar aldı. "Bi karım vardı," dedi. "Onla da aynı şey oldu. Neye elimi attıysam elimde patladı. Kadın buna daha fazla katlanamadı. Ne zaman iyi bi şey yapsam sonu öyle ya da böyle kötüye vardı. Diyelim ki ona bi hediye verdim, illa ki yanlış bi tarafı olurdu. Kadıncağız benden yanlızca zarar gördü ve buna daha fazla dayanamadı. Oldum bittim hep aynısı; ben de işi soytarılığa vurdum. Artıkın tek yaptığım soytarılık. Oğlanları güldürmeye çalışıyorum işte."

Doc başını bir kez daha salladı. Müzik kafasının içinde yeniden yankılanmaya başlamıştı; yakınma ve tevekkül, ikisi bir arada. "Biliyorum," dedi.

"Bana vurmana sevindim," diye sürdürdü Mack sözünü. "Kendi kendime dedim ki – 'Belki bu bana ders olur. Belki bunu aklımdan hiç çıkarmam.' Ama lanet olsun, hiçbi şeyi hatırlayamıyorum ki. Hiçbi ders alamıyorum. Doc," diye haykırdı, "benim gördüğüm, hepimizin çok mutlu olduğu, harika vakit geçirdiğiydi. Şerefine bi parti verdiğimize çok memnun

olmuştun. Dolayısıyla biz de memnunduk. Benim gördüğüm şey, nefis bi partiydi." Elini yerdeki enkaza doğru salladı. "Evlendiğimde de aynısı olmuştu. Ona iyilik ettiğimi sanıyodum, ama sonra – hiçbi işim istediğim gibi yürümedi."

"Biliyorum," dedi Doc. İkinci litrelik birayı açtı, bardakları ağzına kadar doldurdu.

"Doc," dedi Mack, "oğlanlarnan birlikte burayı temizliycez – ve kırılanların parasını ödiycez. Beş yıl sürse bile ödiycez."

Doc başını yavaşça, olumsuz anlamda salladı, bıyığına bulaşan köpüğü sildi. "Hayır," dedi, "ben temizlerim. Neyin nereye konacağını ben biliyorum."

"Parasını ödiycez, Doc."

"Hayır Mack, ödemeyeceksiniz," dedi Doc. "Bunu düşüneceksiniz, çok uzun bir süre de dert edeceksiniz ama parayı ödemeyeceksiniz. Sırf kırılan kaliteli camlar bile üç yüz dolar eder. Ödeyeceğiz deyip durma. Bu seni huzursuz etmekten başka işe yaramaz. Bunu unutmanız ve içinizin tam anlamıyla huzura kavuşması iki-üç yıl sürebilir. Her neyse, zaten ödeyeceğiniz de yok."

"Galiba haklısın," dedi Mack. "Allah kahretsin, haklı olduğunu *biliyorum.* Ne yapabiliriz peki?"

"Boşver, geçti artık," dedi Doc. "Şu ağzına inen yumruklar olanca sinirimi aldı. Unutalım gitsin."

Mack birasını bitirdi, doğruldu. "Hoşçakal, Doc" dedi.

"Hoşçakal, Mack. Baksana – karına ne oldu?"

"Bilmem," dedi Mack. "Çekip gitti." Hantalca basamakları indi, karşıya geçti, boş arsayı ve asma iskeleyi tırmanıp Yoksul Palas'a vardı. Doc onun ilerleyişini camdan izledi. Sonra, bezgince su ısıtıcısının arkasından bir süpürge aldı. Pisliği temizlemesi bütün gün sürdü.

22

Ressam Henri Fransız değildi, adı da Henri değildi. Aslında ressam da değildi. Paris'te, nehrin sol yakasında yaşanan öykülere öyle kapılmıştı ki, Paris'e adımını bile atmamış olmasına rağmen orada yaşıyordu. Dadaizm hareketini ve diğer izm'leri, tuhaf kadınsı kıskançlıkları ve dindarlığı, ekol yaratmaya da ekol yıkmaya da karşı çıkan tutuculuğu dergilerden hararetle takip ederdi. Eskimiş tekniklere ve malzemelere düzenli aralıklarla isyan bayrağı açardı. Bir mevsim, perspektifi kaldırıp attı. Bir başka yıl kırmızıyı terk etti, morun anası olmasına bile aldırmadı. Sonunda resmi tamamen bıraktı. Henri'nin iyi bir ressam olup olmadığı bir türlü öğrenilemedi, çünkü kendini akımlara, tarzlara öyle bir şiddetle kaptırıyordu ki, herhangi bir tarzda resim yapmaya fazla vakti kalmıyordu.

Ressamlığı tartışmalıydı. Farklı renklerdeki tavuk tüylerinden ve yemiş kabuklarından ürettiği eserlere bakarak pek bir yargıya varamıyordunuz. Ama bir tekne ustası olarak mükemmeldi. Henri olağanüstü bir zanaatkârdı. Yıllar önce teknesine başladığında bir çadırda yaşamaya başlamış, teknenin mutfağıyla kamarası içine taşınacak hale gelinceye kadar da bunu sürdürmüştü. Ancak bir kez başını sağlam ve kuru bir yere soktuktan sonra, işi ağırdan almaya başladı. Tekne imal edil-

mekten çok bir heykel gibi yontulmaktaydı. On küsur metre uzunluğundaydı ve çizgileri, hatları sürekli bir değişim halindeydi. Bir süre, tıpatıp bir destroyerinkine benzeyen bir burnu ve arka güvertesi oldu. Bir başka dönem, belli belirsiz de olsa bir kadırgayı andırdı. Henri'nin hiç parası olmadığından, bazen bir tahtayı, bir demir parçasını ya da bir düzine pirinç vidayı bulması aylarını alıyordu. O da zaten böyle olmasını istiyordu, çünkü Henri tekneyi bitirmek istemiyordu.

Tekne Henri'nin yıllığı beş dolara kiraladığı bir arsada, çam ağaçlarının altındaydı. Bu, vergileri ödeyen ve arsa sahibini tatmin eden bir meblağdı. Tekne, beton dayanaklar üzerindeki bir beşiğe oturtulmuştu. Henri'nin evde olduğu zamanlar hariç, yandan ip bir merdiven sarkmaktaydı. Evdeyken merdiveni çeker, yalnızca konukları geldiğinde sarkıtırdı. Küçük kamarasında, odanın üç duvarını izleyen, geniş, yastıklı bir sedir vardı. Burada uyuyor, konuklarını burada ağırlıyordu. Gerektiğinde açılan bir masa, bir de tavandan sarkan, pirinç bir lamba. Mutfak, alanın verimli kullanımı konusunda bir mucizeydi, çünkü buradaki her nesne, aylar süren bir düşüncenin ve emeğin sonucuydu.

Henri esmer ve suratsızdı. İnsanlar çoktan vazgeçtiği halde bere takar, Afrika'da yetişen bir tür hafif su kabağından yapılma pipolardan kullanır, siyah saçları yüzüne dökülürdü. Henri'nin, onu besleyenler ve onun besledikleri diye gevşekçe iki sınıfa ayırdığı bir sürü dostu vardı. Teknesinin adı yoktu. Adını, bitirince koyacağını söylüyordu.

Henri on yıldır teknesini inşa ediyor, onun içinde yaşıyordu. Bu zaman zarfında iki kez evlenmiş, birtakım yarı-daimi ilişkiler kurmuştu. Bütün bu genç kadınlar da onu aynı nedenle terk etmişti. İki metre karelik kamara iki kişi için fazla küçüktü. Ayağa kalkınca başlarını tavana çarpmaktan nefret ediyor, dahili bir tuvalet ihtiyacını şiddetle hissediyorlardı.

Marina tuvaletlerinin karaya çekilmiş bir teknenin işine yaramayacağı açıktı ve Henri geçici bir kara adamının kendine bir hela yapmasını bir tür taviz sayıyordu. O ve o sıra yanında olan arkadaşları çamların arasına dalmak zorundaydılar. Böylece sevgilileri onu birer birer terk etti.

Alice dediği kızın çekip gitmesinden hemen sonra, Henri'nin başına çok tuhaf bir şey geldi. Ne zaman terk edilse, bir süre resmi bir biçimde yas tutar ama işin aslı, rahat bir soluk alırdı. Küçük kamarasında artık gönlünce yayılabilirdi. Canının istediğini yiyebilirdi. Kadınlığın bitmek bilmez biyolojik işlevlerinden bir süreliğine kurtulmuş olurdu.

Her terk edilişinde bir galon şarap almak, sert ama rahat sedire uzanıp sarhoş olmak gibi bir alışkanlık edinmişti. Bazen kendi kendine biraz ağlardı, ama içtiği şey kaliteli, lüks bir maldı ve genellikle kendini harika hissetmesini sağlıyordu. Gayet kötü bir aksanla, yüksek sesle Rimbaud okur, böyle su gibi okumasına hayretler ederdi.

İşte o tuhaflık, yitirilen Alice için tutulan bu törensel matem sırasında başladı. Geceydi, lamba yanıyordu ve Henri kafayı daha yeni yeni buluyordu ki, ansızın kamarada yalnız olmadığını fark etti. Gözleriyle kamarayı dikkatle, bir uçtan diğerine taradı ve karşı köşede melun görünüşlü, genç bir adamın oturduğunu gördü; esmer, yakışıklı bir delikanlıydı. Gözleri kurnazlıkla, coşkuyla ve enerjiyle parlıyor, dişleri ışıldıyordu. Yüzünde alabildiğine sevimli ama bir o kadar da korkutucu bir şey vardı. Yanındaysa altın saçlı, küçük bir oğlan çocuğu oturuyordu; neredeyse bebek sayılırdı. Adam başını eğip bebeğe baktı, bebek de ona bakıp harika bir şey olmak üzereymiş gibi keyifle kıkırdadı. Sonra adam Henri'ye bakıp gülümsedi ve gözlerini yeniden bebeğe çevirdi. Yeleğinin sol üst cebinden, eski usul, düz kenarlı bir ustura çıkardı. Usturayı açtı, başıyla bebeği gösterdi. Elini onun buklelerinin arasına soktu, bebek

neşeyle, kıkır kıkır güldü, sonra adam onun çenesini geriye itti, bebeğin boğazını kesti, bebekse gülmeyi sürdürdü. Henri dehşetten uluyordu. Adamın da bebeğin de artık orada olmadığını ayrımsaması epeyce uzun sürdü.

Zangır zangır titreyen başı azıcık durulunca kamaradan koşarak çıktı, teknenin yan tarafından aşağıya atladı ve çamların arasından telaşla tepeyi indi. Saatlerce yürüdü, sonunda Sardalye Sokağı'na girdi.

Henri içeriye daldığında Doc zemin katta, kedilerle uğraşıyordu. Henri olup biteni anlatırken o işine devam etti, anlatmayı bitirince Doc ne kadarının gerçek korku ne kadarının tiyatro olduğunu anlamak için onun yüzünü inceledi. Korku ağır basıyordu.

"Ne dersin, hayalet miydi?" diye sordu Henri. "Olmuş bir şeyin yansıması mı, içimde taşıdığım Freudyen bir dehşet falan mıydı, yoksa kafayı mı üşüttüm? İnan bana, gördüm onu. Tam karşımda oldu, ben de seni gördüğüm kadar açık seçik gördüm."

"Bilemiyorum," dedi Doc.

"Şey, benimle gelip bir bakar mısın? Belki yeniden gelir?"

"Olmaz," dedi Doc. "Onu görürsem ve eğer bir hayaletse, korkudan ödüm patlar, çünkü ben hayaletlere inanmam. Diyelim ki ben göremedim, sense yine gördün, o zaman da bir halüsinasyon demektir, bu sefer de senin ödün patlar."

"İyi de ne yapacağım şimdi?" diye sordu Henri. "Onu bir daha görürsem neler olacağını bileceğim ve korkudan öleceğim, burası kesin. Bak, adam hiç de katile benzemiyordu. Gayet düzgündü, bebek de çok tatlıydı ve olanlar ikisinin de umurunda değildi. Amma velakin bebeğin boğazını kesti. Ben de gördüm."

"Bilemiyorum," dedi Doc. "Ben ne psikiyatrım ne de hayalet avcısı; bu saatten sonra da olacak değilim."

Yukarıdan bir kızın sesi geldi: "Doc, selam, gelebilir miyim?"

"Gelsene," dedi Doc.

Oldukça güzel, çok da uyanık bir kızdı.

Doc onu Henri'yle tanıştırdı.

"Arkadaşımın bir sorunu var," dedi kıza. "Başına musallat olmuş ya korkunç bir hayalet ya da berbat bir vicdan var, hangisi olduğunu bilmiyor. Anlatsana, Henri."

Henri öyküyü bir kez daha anlattı, kızın gözleri parladı.

"Ama bu korkunç," dedi öykü bitince. "Hayatım boyunca bırakın görmeyi, bir hayaletin kokusunu bile alamadım. Hadi oraya dönelim ve bir daha gelirse birlikte görelim."

Doc arkalarından hafif ekşi bir suratla baktı. Ne de olsa randevusundan olmuştu.

Kız hayaleti hiç göremedi ama Henri'den hoşlanmıştı; tıklım tıkış kamaraya ve tuvaletin yokluğuna ancak beş ay dayanabildi.

23

Yoksul Palas'a kapkara bir kasvet çökmüştü. Bütün neşesi uçup gitmişti. Mack laboratuvardan yırtılmış ağzı ve kırılmış dişleriyle döndü. Bir tür kefaret öder gibi, yüzünü yıkamadı. Yatağına girdi, battaniyeyi başına çekti ve bütün gün kalkmadı. Ağzı gibi yüreği de yaralanmıştı. Ömrü boyunca yaptığı kötü şeyleri düşündü ve göründüğü kadarıyla yaptığı her şeyin sonu kötü bitmişti. Çok çok üzgündü.

Hughie ile Jones bir süre gözlerini boşluğa dikip oturdular, sonra birer karış suratla Hediondo Konserve'ye gidip iş istediler ve işe alındılar.

Hazel kendini öyle kötü hissediyordu ki yürüyerek Monterey'e gitti, bir askerle kavgaya tutuştu ve kasten yenildi. Bir çırpıda yere serebileceği bir başka adam tarafından ölesiye dövülmek kendini biraz daha iyi hissetmesini sağlamıştı.

Bütün takımın tek mutlusu Darling idi. Günü Mack'in yatağının altında, büyük bir keyifle onun ayakkabılarını çiğneyerek geçirdi. Zeki bir köpekti, dişleri de çok keskindi. Mack o zift karası kederi arasında iki kez uzanıp onu yakaladı, yoldaşlık etmesi için yatağa aldı ama elinden kurtulan hayvan yeniden ayakkabıların başına çöktü.

Eddie bir uyurgezer gibi La Ida'ya yollandı, barmen arkadaşıyla konuştu. Birkaç içki içti, borç aldığı bozukluklarla müzik dolabında üst üste beş kez *Melancholy Baby*'yi çaldı.

Mack ve oğlanların tepesine bir bulut çökmüştü, bunun farkındaydılar ve hak ettiklerini biliyorlardı. Toplumdan dışlanmışlardı. Bütün iyi niyetleri unutulmuştu. Partinin Doc için düzenlendiği gerçeği, biliniyorsa bile, hiç ağza alınmadığı gibi dikkate de alınmadı. Öykü Ayı Sancağı'nda irdelendi. Konserve fabrikalarında anlatıldı. La Ida'da sarhoşlar kınayan edalarla onu tartıştı. Lee Chong herhangi bir yorum yapmaya yanaşmadı. Finansal açıdan yara aldığını hissediyordu. Öykü dallanıp budaklandıkça şöyle bir şeye dönüştü: Mack'le tayfası içki ve para çalmışlardı. Kötü niyetlerle laboratuvara girmişler ve orayı sistematik bir biçimde, sırf kötülükten ve garezden, darmadağın etmişlerdi. İşin aslını bilenler bile bu bakış açısını benimsedi. La Ida'daki bazı sarhoşlar oraya gidip Doc'a böyle bir şey yapılamayacağını göstermek için bütün takımı eşek sudan gelinceye kadar dövmeyi düşündü.

Mack ve oğlanları iyi kötü bir misillemeden kurtaran tek şey, aralarındaki dayanışma duygusu ve dövüş yetenekleri oldu. Olaya karşı erdemlilik taslayanların çoğu, erdem denen malzemeyi uzun zaman önce yitirmiş olanlardı. Bütün gürühun en hiddetlisi de, haberi olsaydı partiyi asla kaçırmayacak olan Tom Sheligan'dı.

Sosyal açıdan Mack'le oğlanlar dışlanmış durumdaydılar. Buhar kazanının önünden geçerlerken, Sam Malloy onlarla konuşmuyordu. Onlar da içlerine kapandılar; bu buluttan nasıl çıkabileceklerini hiçbiri öngöremiyordu. Çünkü toplumsal aforoza verilecek iki olası tepki vardır: Ya insan bundan daha iyi, daha temiz, daha sevecen olmaya kararlı biri olarak sıyrılır ya da iyice yoldan çıkar, dünyaya meydan okur ve daha da kötü şeyler yapar. Damgalanmaya verilen, açık ara en yaygın tepki bu ikincisidir.

Mack ve oğlanlar iyiyle kötü arasında, dengedeydiler. Darling'e karşı yumuşak ve tatlıydılar; birbirlerine karşı da hoşgörülü ve sabırlı. Yedikleri ilk darbeyi atlatınca, Yoksul Palas'ın o güne kadar hiç görmediği bir temizliğe giriştiler. Fırının parlak aksamlarını cilaladılar, bütün giysileri ve battaniyeleri yıkadılar. Maddi açıdan istikrarlı ve borçlarını kapatacak duruma gelmişlerdi. Hughie ile Jones çalışıyor, eve para getiriyorlardı. Lee Chong'un ayıplayan gözlerine dayanamadıkları için, alışverişi yokuşun başındaki Ucuzluk Pazarı'ndan yapıyorlardı.

İşte bu dönemde Doc büyük olasılıkla isabetli bir gözlemde bulundu, ancak muhakemesinde bir etken eksik olduğu için, haklı olup olmadığı anlaşılamadı. Dört Temmuz bayramıydı. Doc laboratuvarda, Richard Frost'la birlikteydi. Bira içiyor, Scarlatti'nin yeni bir albümünü dinliyor ve camdan dışarı bakıyorlardı. Mack ve tayfası Yoksul Palas'ın önündeki geniş kütükte oturmuş, öğle güneşinin tadını çıkarmaktaydı. Yüzleri tepenin aşağısına, laboratuvara dönüktü.

"Şunlara bak," dedi Doc. "İşte bunlar gerçek filozoflar. Bana kalırsa," diye sürdürdü sözünü, "Mack ve oğlanlar dünyada bugüne kadar olmuş her şeyi, muhtemelen de olacak her şeyi biliyorlar. Günümüz dünyasında sağ kalmayı diğer insanlardan çok daha iyi beceriyorlar. İnsanların hırs, gerginlik ve açgözlülük yüzünden kendini paraladığı bir dönemde, onlar gayet sakin. Şu sözde başarılı insanlarınızın tamamı hasta, mideleri kötü, ruhları kirli, oysa Mack'le oğlanlar sağlıklı ve tuhaf bir biçimde temiz. Canlarının istediğini yapabiliyorlar. İştahlarını, arzularını onlara başka tanımlar getirmeksizin, güzelce giderebiliyorlar." Bu nutuk Doc'un boğazını öyle bir kurutmuştu ki, bardağındaki birayı bir dikişte bitirdi. İki parmağını havada sallayıp sırıttı. "Hiçbir şeyin tadı biranın ilk yudumuyla boş ölçüşemez," dedi.

Richard Frost şöyle dedi: "Bana kalırsa onların da başkalarından farkı yok. Tek fark, parasız olmaları."

"İsteseler bulabilirler," dedi Doc. "Yaşamlarını mahveder ve paraya kavuşurlar. Mack bir dâhinin niteliklerine sahip. Bir şey istediklerinde hepsi de gayet zeki olabiliyor. Ama eşyanın tabiatını, herhangi bir isteğe tutsak olmayacak kadar iyi biliyorlar."

Doc Mack'le oğlanların kederinden haberdar olsaydı, bir sonraki beyanda bulunmazdı, ama Yoksul Palas'ın sakinlerine uygulanan toplumsal baskıdan kimse ona bahsetmemişti.

Bardağa yavaş yavaş bira doldurdu. "Sana kanıt gösterebilirim," dedi. "Yüzleri bu yana dönük oturduklarını görüyorsun, değil mi? Eh – Dört Temmuz için düzenlenen geçit töreni yarım saat sonra Lighthouse Bulvarı'ndan geçecek. Sırf başlarını çevirerek töreni görebilir, ayağa kalkınca rahatça izleyebilir, kalkıp iki sokak yürüyünce de onunla birlikte ilerleyebilirler. Şimdi, seninle yarım litre birasına bahse varım, dönüp bakmayacaklar bile."

"Diyelim ki bakmadılar?" dedi Richard Frost. "Neyi kanıtlar bu?"

"Neyi mi kanıtlar?" diye çığırdı Doc. "Törende neler olup biteceğini biliyorlar çünkü. Belediye Başkanı'nın en öndeki, kaputundan bez flamaların uçuştuğu otomobilde olacağını biliyorlar. Arkasından, kır atının üzerinde, elinde bayrak Long Bob'un geleceğini. Ardından belediye meclisi, sonra garnizondan iki bölük asker, sonra mor şemsiyeleriyle eski Prusyalılar, ardından beyaz devekuşu tüyleri ve ellerindeki kılıçlarla Tapınak Şövalyeleri. Onların arkasından da kırmızı devekuşu tüyleri ve ellerinde taşıdıkları kılıçlarıyla Columbus Şövalyeleri. Hepsini daha önce de gördüler. Bir kez daha dönüp bakmalarına gerek yok."

"Bir tören alayına bakmayan biri çoktan ölmüş demektir," dedi Richard Frost.

"İddiaya girdik o halde?"

"Girdik."

"Bana oldum olası garip gelmiştir," dedi Doc. "İnsanlarda hayranlık duyduğumuz şeyler, kibarlık ve cömertlik, açık kalplilik, dürüstlük, anlayış ve duygudaşlık gibi nitelikler, aynı zamanda sistemimizdeki arızanın da ayrılmaz parçaları. Nefret ettiğimiz özellikler, kurnazlık, hırs, açgözlülük, gaddarlık, bencillik ve menfaatçilik ise başarının anahtarları. İnsanoğlu ilkinin kalitesine hayranlık duyarken, ikincinin meyvelerine bayılıyor."

"Aç kalmana sebep oluyorsa, kim iyi biri olmak ister ki?" dedi Richard Frost.

"Ah, mesele açlık değil. Bambaşka bir şey. Dünyayı kazanmak için ruhunu satmak, tümüyle gönüllü, hemen hemen de ittifakla yapılan bir eylem – ama dikkatini çekerim, hemen hemen. Neyse ki dünyanın her yerinde Mack ve oğlanlar var. Onları Meksika'daki bir dondurmacıda, Alaska'daki Aleut adalarında gördüm. Bana bir parti vermek için nasıl çabaladıklarını sen de biliyorsun, ne yazık ki işler ters gitmiş. Ama sonuçta benim için bir parti düzenlemek istemişler. Onları harekete geçiren buymuş. Dinle," dedi Doc. "Duyduğum şey bandonun sesi değil mi?" İki bardağa çabucak bira doldurdu; iki erkek pencereye yaklaştılar.

Mack ve oğlanlar kütüğün üzerinde keyifsizce oturuyor, laboratuvara bakıyorlardı. Bandonun sesi Lighthouse Bulvarı'ndan geliyor, trampetlerin gümbürtüsü binalardan geri yankılanıyordu. Ansızın Belediye Başkanı'nın otomobili göründü, radyatöründen püsküren flamalarla birlikte geçip gitti – sonra kır atında, elinde bayrak Long Bob geçti, ardından bando, sonra askerler, Prusyalılar, Tapınak Şövalyeleri, Columbus Şövalyeleri. Doc'la Richard Frost endişeyle öne eğilmişlerdi, ama onlar kütükte oturan adamları izliyorlardı.

Tek bir kafa dönmedi, tek bir boyun uzanmadı. Tören alayı ilerledi, onlar kıpırdamadı. Sonra tören sona erdi. Doc birasını

bitirdi, iki parmağını havada hafifçe salladı, "Oh! Yeryüzünde biranın ilk yudumundan daha lezzetli bir şey yok!" dedi.

Richard kapıya yöneldi. "Hangi biradan istersin?"

"Aynısından," dedi Doc tatlılıkla. Tepenin yukarısına, Mack ve oğlanlara doğru gülümsüyordu.

İşin içinde değilseniz, "Zaman her şeyin ilacıdır, bu da geçer. İnsanlar unutacaktır–" falan demek kolaydır, ancak işin içindeyseniz, zaman bir türlü geçmez, insanlar bir türlü unutmaz ve siz kendinizi hiç değişmeyen bir şeyin ortasında bulursunuz. Doc Yoksul Palas'a egemen olan acıdan ve bütün suçu kendinde bulan, özeleştirel tavırdan habersizdi, aksi halde mutlaka bir şeyler yapmaya çalışırdı. Mack ve oğlanlar ise onun duygularından habersizdi, aksi halde başlarını yeniden dik tutarlardı.

Kötü günlerdi. Şeytan boş arsada sinsi sinsi geziniyordu. Sam Malloy karısıyla habire kavga ediyor, kadın sürekli ağlıyordu. Kazanın içindeki yankılar yüzünden, kadın suyun altında ağlıyormuş gibiydi. Mack ve tayfası ise adeta belanın düğüm noktasıydı. Ayı Sancağı'ndaki nazik fedai bir sarhoşu dışarıya attı, ama çok sert ve çok uzağa fırlattı, adamın belini kırdı. Alfred sorunu halletmek için tam üç kez Salinas'a gitmek zorunda kaldı ve kendini çok kötü hissetti. Normalde, kimseye zarar vermeyecek kadar iyi bir fedaiydi. Alfred bir ritim ve zarafet mucizesiydi adeta.

Yetmezmiş gibi, kasabadaki bir grup yüce gönüllü hanım çıktı, Amerikan gençliğinin erkekliğini korumak adına, şer yuvalarının kapatılmasını talep etti. Aslında bu, genellikle yılda bir kez, Dört Temmuz ile Tarım Fuarı arasındaki ölü sezonda olurdu. Olduğunda da, Dora Ayı Sancağı'nı bir haftalığına kapatırdı. O kadar da kötü sayılmazdı. Herkes izin yapmış olur, su tesisatı ve duvarlar şöyle bir elden geçirilirdi. Ancak bu yıl hanımlar gerçek bir haçlı seferine çıkmıştı. Birinin kelle-

sini istiyorlardı. Sıkıcı, durgun bir yaz olmuştu, hanımlar biraz hareket peşindeydi. Durum öyle kötüleşti ki, fuhuşun yapıldığı mülkün gerçekte kime ait olduğunun, kira rayiçlerinin ve mekânın kapatılmasının hangi sorunlara yol açacağının onlara hatırlatılması gerekti. Hanımların ciddi bir tehdit oluşturmasına ramak kalmıştı.

Dora kapıya tam iki haftalığına kilit vurdu; Ayı Sancağı'nın kapalı olduğu dönemde Monterey'de üç meclis toplantısı yapıldı. Haber yayıldı ve Monterey gelecek yıl için planlanmış beş büyük kongreden oldu. Aksilikler her yandaydı. Doc partide kırılan camları yerine koymak için bankadan kredi almak zorunda kaldı. Elmer Rechati, Southern Pacific demiryolunda uyuyakaldı ve her iki bacağını da kaybetti. Ani ve hiç beklenmedik bir fırtına palamarlarından kopardığı büyük bir mavnayla üç sardalye teknesini kırık dökük, perişan bir halde Del Monte kumsalına fırlattı.

Böyle peş peşe gelen talihsizlikler için bir açıklama yoktur. Herkes kendini suçlar. İnsanlar karanlık zihinlerinde, gizlice işlenmiş günahları anımsar ve bu kötücül seriye kendilerinin mi sebep olduğunu merak eder. Biri bunu güneşteki patlamalara yorarken, olasılıklar yasasını gündeme getiren birileri buna inanmaz. Bu durumun doktorlara bile hayrı dokunmuyordu; tamam bir sürü kişi hastaydı, ama bunların hiçbiri masraflı hastalıklar değildi. Sağlam bir bünyenin ya da reçetesiz bir ilacın halledebileceği şeylerdi.

Her şeyin tepesine tüy dikercesine, Darling hastalandı. Gayet tombul ve hayat dolu bir yavruydu, ama beş gün süren ateş onu bir deri bir kemik bıraktı. Ciğer rengi burnu pembeleşmiş, diş etleri beyazlaşmıştı. Gözleri hastalıktan cam gibi parlıyor, zaman zaman soğuktan ürpermesine karşın vücudu yanıyordu. Yemiyor, içmiyordu, küçük karnı kuruyup büzülmüş, belkemiğine yapışmıştı, kuyruğu bile zayıflamıştı, altındaki

eklem yerleri görünüyordu. Köpeklere musallat olan, ciddi bir hastalık olduğu aşikârdı.

Bunun üzerine Yoksul Palas'ı gerçek bir panik kapladı. Darling onlar için muazzam bir önem kazanmıştı. Hughie ile Jones her an yardıma koşabilmek için, derhal işlerinden ayrıldılar. Köpeğin başını nöbetleşe beklemeye başladılar. Alnına ıslak, serin bir bez koyuyorlar, hayvancağız da her geçen gün biraz daha güçten düşüyor, biraz daha kötüleşiyordu. Sonunda, her ne kadar istemeseler de, Hazel ile Jones'un Doc'a başvurması kararlaştırıldı. Doc'u bir yandan bir gelgit çizelgesi üzerinde çalışır, bir yandan da ana malzemesi tavuk değil de deniz hıyarı olan bir tavuk yahnisi atıştırırken buldular. Onları biraz soğuk karşıladığı duygusuna kapıldılar.

"Sorun Darling," dediler. "Hayvan hasta."

"Nesi var?"

"Mack ciddi olduğunu düşünüyo."

"Ben veteriner değilim," dedi Doc. "Bu tür durumlarda ne yapmak gerektiğini bilmem."

"Şey, gelip ona bi bakamaz mısın?" dedi Hazel. "Hali perişan."

Doc Darling'i muayene ederken, etrafında halka oldular. Doc onun gözbebeklerine ve dişetlerine baktı, ateşi var mı diye kulağına dokundu. Ellerini, tekerlek parmakları gibi fırlamış kaburgalarda ve cılız omurgada gezdirdi. "Yemiyor mu?" diye sordu.

"Hiçbi şey," dedi Mack.

"Onu zorla beslemeniz gerek – şöyle kuvvetli bir çorba, yumurta ve balıkyağı."

Doc'un soğuk ve profesyonel davrandığını düşündüler. O da gelgit çizelgelerine ve yahnisine döndü.

Ama Mack ve oğlanların artık yapacak bir işleri vardı. Bir parça eti viski kadar keskinleşinceye dek haşladılar. Balıkyağını Darling'in diline, iyice geriye sürdüler ki, hiç olmazsa bir kıs-

mı boğazından içeri aksın. Başını havaya kaldırdılar, çenesini aralayıp bir huni yaptılar ve soğuk çorbayı içine akıttılar. Ya yutacak ya da boğulacaktı. Onu her iki saatte bir beslediler, su içirdiler. Daha önce nöbetleşe uyuyorlardı – şimdi uyuyan yoktu. Sessizce oturup Darling'in başını bekliyorlardı.

Değişim sabahın erken bir vaktinde geldi. Oğlanlar yarı uyuklar vaziyette koltuklarında oturuyorlardı, ama Mack uyanıktı, gözleri yavru köpeğin üzerindeydi. Kulaklarının iki kez titrediğini, göğsünün kabardığını gördü. Hayvan tarif edilemez bir halsizlikle ağır ağır, sıska ve titrek bacaklarının üzerinde doğruldu, sürünürcesine kapıya ilerledi, suyundan dört yudum aldı ve yere yığıldı.

Mack haykırarak ötekileri uyandırdı. Deli gibi dans etmeye başladı. Oğlanlar birbirlerine bağırıp duruyorlardı. Lee Chong çöp bidonlarını dışarıya taşırken onları duydu, öfkeyle hıh'ladı. Fedai Alfred onları duydu, parti verdiklerini düşündü.

Saat dokuzda Darling yardımsız, kendi başına, bir çiğ yumurtayla yarım paket çırpılmış krema yedi. Öğle olduğunda kilosu gözle görülür derecede toparlanmıştı. Bir gün sonra hafiften hoplayıp zıplamaya başladı, bir haftanın sonundaysa sağlıklı bir köpekti.

Şeytanın duvarında nihayet bir çatlak açılmıştı. Kanıtı dört bir yandaydı. Serpme ağlı balıkçı teknesi yeniden suya çekilmişti ve yüzüyordu. Dora'ya, Ayı Sancağı'nı açabileceğine dair haber geldi. Earl Wakefield iki başlı, kocaman bir iskorpit yakaladı ve sekiz dolara müzeye sattı. Felaket ve karamsarlık duvarı çöktü. İri parçalar halinde yıkılıp gitti. O gece laboratuvarın perdeleri inikti, Gregoryen müzik saat ikiye kadar çaldı, sonra müzik sustu ve dışarıya çıkan olmadı. Bir güç Lee Chong'un yüreğini harekete geçirdi ve adam Doğulu duygusallıkla dolup taştığı bir anda, Mack'le oğlanları affetti, daha en baştan parasal bir baş belası olan kurbağa borcunu siliver-

di. Oğlanlara, onları bağışladığını kanıtlamak için de, yarım litrelik bir Old Tennis Shoes şişesini armağan olarak götürdü. Ucuzluk Pazarı'ndan alışveriş yapmaları duygularını incitmişti, ama artık hepsi geçmişti. Lee'nin ziyareti, Darling'in hastalandığından beri sergilediği ilk yıkıcı ve sağlıklı dürtüyle çakıştı. Artık tam anlamıyla şımartılmış, zıvanadan çıkmış bir köpekti ve pislemesi için onu dışarıya çıkarmayı düşünen yoktu. Lee Chong hediyesiyle birlikte çıkıp geldiğinde, Darling Hazel'ın sahip olduğu tek lastik çizmeyi açık açık ve büyük bir mutlulukla mahvetmekte, zevkten dört köşe sahipleri de onu alkışlamaktaydı.

Mack Ayı Sancağı'na hiç müşteri olarak ziyarette bulunmamıştı. Bu ona biraz, bir akrabasıyla zina yapmak gibi geliyordu. Beyzbol parkının orada, müdavimi olduğu bir ev vardı. Dolayısıyla, ön taraftaki bara girince, herkes onun bira içmeye geldiğini sandı. Mack Alfred'in karşısına dikildi. "Dora buralarda mı?" diye sordu.

"Ne istiyosun ondan?" diye sordu Alfred.

"Bi şey soracam."

"Hangi konuda?"

"Bu seni hiç mi hiç ilgilendirmez," dedi Mack.

"Tamam. Senin dediğin gibi olsun. Bi bakayım seninle görüşmek istiyo mu?"

Bir dakika sonra önüne düşüp Mack'i girilmesi yasak olan odaya götürdü. Dora kapağı yukarıya doğru kıvrılan, eski usul bir yazı masasının başında oturuyordu. Turuncu saçlarını lüleler halinde tepede toplamış, yeşil bir siperlik takmıştı. Dibi kalmış bir kurşun kalemle iyi cins, eski, çift yüzlü muhasebe defterindeki hesapları güncellemekteydi. Üzerinde pembe ipekten, bilekleriyle yakası dantelli, muhteşem bir sabahlık vardı. Mack içeriye girince, döner koltuğunu ona doğru çevirdi. Alfred kapıda dikilmekteydi. Mack onun kapıyı çekip çıkmasını bekledi.

Dora onu kuşkuyla süzdü. Sonunda, "Evet – senin için ne yapabilirim?" diye sordu.

"Bayan, biliyosunuzdur," dedi Mack. "Şey – yani bi süre önce Doc'un yerinde yaptıklarımızı duymuşunuzdur herald e?"

Dora siperliği alnından geriye itti, kurşun kalemi spiral metal yaylardan yapılma, eski moda kalemliğe soktu. "Evet!" dedi. "Duydum."

"Şey, bayan, her şeyi Doc için yaptık. İnanmıcaksınız ama ona bi parti vermek istedik. Maalesef eve vaktinde dönmedi ve – şey, işler çığırından çıktı."

"Ben de öyle duydum," dedi Dora. "Pekâlâ, ne yapmamı istiyorsun?"

"Şey," dedi Mack, "ben ve oğlanlar size sormayı düşündük. Doc'a karşı neler hissettiğimizi biliyosunuz. Size sormak istediğimiz de buydu; sizce onun için, yani duygularımızı iyi kötü göstermek için ne yapabiliriz?"

Dora, "Hım," diyerek döner iskemlesinde geriye yaslandı, bacak bacak üstüne attı, sabahlığını sıvazlayıp dizlerinin üzerine çekti. Paketten bir sigara alıp yaktı, düşündü. "Ona, kendisinin katılmadığı bir parti düzenlediniz. Neden bir tane de katılacağı bir parti düzenlemiyorsunuz?"

"Tanrım," dedi Mack daha sonra, oğlanlarla konuşurken. "Bu kadar basitmiş. Ne kadın ama! Böyle patroniçe falan olmasına hiç şaşmamalı. Müthiş bi kadın bu."

24

Mary Talbot ya da Bayan Tom Talbot çok hoş bir kadındı. İçinde yeşil yansımalar olan kızıl saçları vardı. Cildi alttan yeşilimsi bir gölgenin vurduğu altın rengindeydi, yeşil gözleri minik, altın beneklerle bezeliydi. Yüzü üçgen, elmacık kemikleri çıkıktı, gözleri ayrık, çenesi sivriydi. Uzun dansçı bacakları ve dansçı ayakları vardı, yürürken ayakları hiç yere basmaz gibiydi. Heyecanlandığında, ki çok sık heyecanlanırdı, yüzü altın kırmızısına keserdi. Büyük-büyük-büyük-büyük-büyükannesi cadı olduğu için yakılmıştı.

Mary Talbot dünyada her şeyden çok partileri severdi. Parti vermeye de, partiye gitmeye de bayılırdı. Tom Talbot aman aman para kazanamadığından Mary öyle habire parti veremiyor, o yüzden de eğlence düzenlemeleri için milleti oyuna getiriyordu. Bazen bir arkadaşını arar, dosdoğru sorardı: "Ne dersin, bir parti verme zamanın gelmedi mi?"

Mary her yıl düzenli olarak altı kez yaş gününü kutlar, kostümlü partiler, sürpriz partiler, bayram partileri düzenlerdi. Onun evindeki Noel arifesi son derece heyecan verici bir olaydı. Çünkü Mary partilerde ışıldardı. Kapıldığı heyecan dalgasına kocası Tom'u da sürüklerdi.

Öğleden sonraları, Tom işteyken, Mary bazen mahallenin kedilerine çay partisi verirdi. Bir ayak dayama taburesinin üzerine oyuncak tabaklar, fincanlar dizerdi. Kedileri –ki sayıları bir hayli fazlaydı– toplar, onlarla uzun ve ayrıntılı sohbetler yapardı. Çok hoşlandığı bir oyundu bu; şık giysilerinin de, ailece fazla paralarının da olmadığı gerçeğini örten, Mary'den gizleyen, satirik bir oyun türüydü. Talbotlar genellikle dibe değdi değecek bir yaşam sürüyor, dibe gerçekten vurdukları zaman da Mary ne yapıp edip partiye benzer bir şey düzenlemenin yolunu buluyordu.

Bunu becerebiliyordu. Bütün eve neşe aşılayabiliyor, bu yeteneğini evin hemen dışında sinsi sinsi gezinip duran ve Tom'un içine işlemeyi bekleyen umutsuzluğa, çaresizliğe karşı bir kalkan gibi kullanabiliyordu. Mary bunu, yani umutsuzluğu Tom'dan uzak tutmayı görev sayıyordu; çünkü Tom'un bir gün büyük bir başarı kazanacağını herkes biliyordu. Mary karanlık şeyleri eve yaklaştırmamayı genellikle başarsa da, bunlar bazen Tom'un içine işleyip onu nakavt edebiliyordu. O zaman adam oturduğu yerde saatlerce kara kara düşünür, Mary ise karamsarlığı geri püskürtecek neşe ateşini tutuşturmak için deli gibi uğraşırdı.

Bir keresinde, ayın ilk günüyken ve su şirketinden kısa, ters ihbarnameler gelirken, evin kirası henüz ödenmemişken, *Collier* yayınevine gönderilen elyazması, *The New Yorker* dergisine yollanan karikatürler iade edilmişken ve göğüs zarındaki iltihap canını fena halde yakarken Tom, yatak odasına gidip yatağa uzandı.

Mary yavaşça içeriye girdi zira kocasının kederinin, kasvetinin mavimsi gri rengi kapının altından ve anahtar deliğinden dışarıya süzülmüştü. Elinde, kâğıt dantele sarılmış küçük bir yenidünya buketi vardı.

"Koklasana," diyerek buketi adamın burnuna tuttu. Tom çiçekleri kokladı, bir şey demedi. Kadın, "Bugün günlerden ne, biliyor musun?" diye sordu ve günü güzelleştirecek bir vesile bulabilmek için zihnini vargücüyle zorladı.

"Neden bir kez olsun gerçekle yüzleşmiyoruz?" dedi Tom. "Battık. Gittikçe de batıyoruz. Kendimizi kandırmanın âlemi yok."

"Hayır, batmıyoruz," dedi Mary. "Biz sihirli insanlarız. Her zaman da öyleydik. Bir kitabın içinde bulduğun on doları anımsıyor musun – ya da kuzeninin yolladığı beş doları? Bizim başımıza kötü şey gelmez."

"Eh, geldi işte," dedi Tom. "Kusura bakma. Bu kez kendimi aldatamayacağım. Sürekli 'mış' gibi yapmaktan bıktım usandım. Bir kez olsun gerçeği kabullenmek istiyorum – bir kez."

"Bu akşam bir parti vermeyi düşünüyordum," dedi Mary.

"Neyle vereceksin? Yine dergiden kestiğin kızarmış jambon resmini tabağa koymayacaksın, herhalde? Bu tür kandırmacalardan bıktım. Komik gelmiyor artık. İnsanı üzüyor."

"Küçük bir parti verebilirim," diye bastırdı kadın. "Küçük bir şey. Öyle giyinip kuşanmadan. Bugün, Kadınlar Beyzbol Ligi'nin kuruluş yıldönümü – bak, hatırlamadın bile."

"Yararı yok," dedi Tom. "Huysuzluk ettiğimin farkındayım, ama bir türlü havaya giremiyorum işte. Şimdi neden dışarıya çıkıp kapıyı kapatmıyor ve beni yalnız bırakmıyorsun? Sen çıkmazsan ben atacağım."

Kocasına yakından baktı ve ciddi olduğunu anladı. Bunun üzerine odadan sessizce çıkıp kapıyı kapattı, Tom da yatakta yan döndü, yüzünü kollarının arasına gömdü. Karısının yan odadan gelen hışırtılarını duyabiliyordu.

Mary sokak kapısını Noel'den kalma eski ıvır zıvırla, cam toplarla, gümüş şeritlerle süsledi ve üzerinde "Yuvana Hoşgeldin, Tom, Kahramanımız" yazan bir plaket hazırladı. Yatak odasının kapısına kulak verdi, bir şey duyamadı. Biraz mahzun bir

tavırla tabureyi çıkardı, üzerine bir peçete yaydı. Çiçek buketini bir bardağa koyup taburenin ortasına yerleştirdi, dört tane küçük çay fincanıyla tabak çıkardı. Mutfağa gitti, çaydanlığa çay atıp ateşe oturttu. Sonra bahçeye çıktı.

Kedicik Randolph ön çitin yanında güneşlenmekteydi. "Bayan Randolph," dedi Mary, "belki gelmek istersiniz, birkaç arkadaşımı çaya davet ettim de." Randolph tembel tembel sırt üstü döndü, ılık güneşte gerindi. "Saat dördü geçirmeyin," dedi Mary. "Kocamla birlikte oteldeki Beyzbol Ligi Yıldönümü Daveti'ne gideceğiz."

Evin etrafını dolanıp böğürtlen sarmaşıklarının tahta parmaklığa tırmandığı arka bahçeye geçti. Kedicik Casini kıçüstü yere oturmuş kendi kendine hırıldıyor, kuyruğunu hiddetle sallıyordu. "Bayan Casini," diye başladı Mary, sonra, kedinin ne yaptığını görünce susuverdi. Kedicik Casini bir fare yakalamıştı. Yumuşak patisiyle hayvana hafif hafif vuruyor, fare dehşet içinde debeleniyor, felç olmuş arka bacaklarını sürükleyerek kaçmaya çalışıyordu. Kedi onun böğürtlen sarmaşıklarına sığınacak kadar uzaklaşmasına izin verdi, sonra zarifçe uzandı, aynı anda pençesinden beyaz dikenler fışkırdı. Onları farenin sırtına nazikçe sapladı, kıvranıp duran hayvanı kendine doğru çekti; kuyruğu gergin bir zevkle titriyordu.

Tom adının tekrar tekrar haykırıldığını duyduğunda en azından yarı uyuklar durumda olmalıydı. Bağırarak yerinden sıçradı: "Ne var, ne oldu? Neredesin?" Mary'nin ağladığını duyabiliyordu. Arka bahçeye koştu ve neler olduğunu gördü. "Başını çevir," diye bağırdıktan sonra fareyi öldürdü. Kedicik Casini çitin üzerine sıçramış, kızgınlıkla onu izliyordu. Tom yerden bir taş alıp kedinin karnına fırlattı, çitten düşürdü.

Mary evde biraz daha ağladı. Demliğe su doldurup masaya getirdi. Tom'a "Otur şuraya," dedi, kendisi de yere, taburenin önüne bağdaş kurdu.

"Daha büyük bir fincan alabilir miyim?" diye sordu kocası.

"Bayan Casini'yi suçlayamam," dedi Mary. "Kedilerin huyunu biliyorum. Bu onun suçu değil. Ama – Ah, Tom! Onu bir daha çaya davet etmekte zorlanacağım doğrusu. Kendimi ne kadar zorlasam da, bir süre ondan hoşlanamayacağım." Tom'a dikkatle baktı ve alnındaki çizgilerin silindiğini, gözlerini de öyle kötü kötü kırpıştırmadığını gördü. "Hem zaten, bugünlerde Beyzbol Ligi kutlamasıyla öylesine meşgulüm ki," dedi, "konuk ağırlamayı falan nasıl beceririm bilemiyorum."

Mary Talbot o yıl bir gebelik partisi verdi ve herkese şöyle dedirtti: "Tanrım! Bu kadının çocuğu gerçekten eğlenecek!"

25

Bir şeylerin değiştiğini Sardalye Sokağı'nın tamamı, muhtemelen bütün Monterey hissetti. Şansa, kehanetlere falan inanmamak sorun değil. Kimsenin inandığı yok zaten. Ama onlar söz konusu olduğunda işi şansa bırakmamakta yarar vardır, kimse de bırakmaz zaten. Sardalye Sokağı da, diğer her yer gibi batıl inançlı değildir, ama asla bir merdivenin altından geçmez ya da evin içinde şemsiye açmaz. Doc katıksız bir bilim adamıydı ve hurafelere inanmayı istese de beceremezdi, öte yandan, bir gece geç vakit eve dönüp de kapının eşiğine dizilmiş beyaz çiçekleri görünce içi bayağı fena oldu. Sardalye Sokağı'nın sakinlerinin çoğu böyle şeylere inanmaz, ama yine de onlara göre yaşardı.

Mack'in zihninde hiçbir kuşku yoktu: Yoksul Palas'ın tepesinde kara bulutlar dolaşıyordu. O talihsiz partiyi irdelemiş ve ortada her çatlağa sızan bir uğursuzluk bulunduğunu, kötü talihin de akşam olunca kurdeşenler gibi ortaya döküldüğünü tespit etmişti. Böyle bir döngüye bir kez girdin mi, yapılacak en iyi şey yatağa girip geçmesini beklemekti. Ona karşı gelemezdin. Yoksa Mack'in boş inanlı biri olduğundan değil.

Şimdiyse Sokağa bir iyimserlik havası sızmakta, oradan da etrafa yayılmaktaydı. Doc birbirini izleyen hanım ziyaretçile-

riyle, doğaüstü denebilecek bir başarı kazanmaktaydı. Üstelik hiç çabalamadan. Palas'taki yavru köpek fasulye gibi boy atıyordu ve ardındaki binlerce kuşaklık eğitimle, kendi kendini terbiye etmeye başlamıştı. Yerdeki su birikintisinden artık iğreniyor, işini görmek için dışarıya çıkıyordu. Darling'in düzgün ve sevimli bir köpek olacağı ortadaydı. Ayrıca geçirdiği rahatsızlık yüzünden kore hastalığı da kapmamıştı.

İyimser hava bir gaz misali Sardalye Sokağı'na yayıldı. Herman'ın hamburger tezgâhına kadar ulaştı, San Carlos Oteli'ne sızdı. Jimmy Brucia onu hissetti; onun şarkı söyleyen barmeni Johnny de öyle. Sparky Evea onu hissetti ve şehir dışından gelme üç yeni polisle mücadeleye büyük bir keyifle katıldı. Gaz, ta Salinas'taki İlçe Hapishanesi'ne kadar ulaştı ve şerifin dama oyununda onu yenmesine izin vererek rahat bir hayat sürmekte olan Gay ansızın kibre kapıldı, bir daha da oyun kaybetmedi. Böylece ayrıcalıklarını yitirse de, kendini yeniden sapına kadar erkek gibi hissetmeye başladı.

Onu deniz aslanları da hissetti, böğürtüleri Aziz Francis'in bile gönlünü hoş edecek bir tını ve ritim kazandı. İlmihal dersine çalışan küçük kızlar birden durup başlarını kaldırdılar ve hiçbir neden yokken kıkır kıkır güldüler. Çevreye hızla yayılan bu sevincin ve ferahlamanın kaynağını saptayabilecek hassaslıkta, teleskop benzeri, elektrikli bir aygıt geliştirilse yeriydi. Alet çalıştırıldığında da merkezde büyük olasılıkla Yoksul Palas'ı bulurdu. Palas'ın onunla dolup taştığı kesindi. Mack ile oğlanlar yerinde duramıyordu. Jones'un koltuğundan fırlayıp hızlıca bir topuk dansı yaptıktan sonra yeniden oturduğu görüldü. Hazel nedensizce, öylesine gülümseyip duruyordu. Neşe öylesine genel ve yaygındı ki, Mack onu bir merkezde toplayıp asıl hedefine yöneltmekte zorlanıyordu. La Ida'da şu aralar muntazaman çalışan Eddie, gelecek vaat eden bir şarap mahzeni oluşturmaktaydı. Şarap testisine bira katmayı kesmişti. Karışımın tadını yavanlaştırıyor, diyordu.

Sam Malloy kazanı çepeçevre saracak gündüzsefaları ekti. Küçük bir tente gerdi, karısıyla birlikte akşamları sık sık onun altında oturur oldular. Kadın tığla bir yatak örtüsü işliyordu.

Neşe Ayı Sancağı'na bile ulaştı. İşler iyiydi. Phyllis Mae'nin bacağındaki kemik güzelce kaynamaktaydı, işe dönmeye neredeyse hazırdı. Eva Flanegan Doğu St. Louis'den gayet memnun bir halde döndü. Doğu St. Louis fazla sıcaktı ve hatırladığı kadar harika bir yer değildi. Ama tabii, orada eğlencenin dibine vurduğunda çok daha gençti.

Doc için verilecek partinin duyulması da, kafalara yatması da öyle bir anda gelişen bir şey olmadı. Bir tomurcuk gibi ansızın patlamadı. İnsanlar ondan haberdardı, ama hayal güçlerinin kozasında kelebeğe dönüşecek bir tırtıl misali, yavaş yavaş büyümesine göz yumdular.

Mack bu konuya gerçekçi yaklaştı. "Geçen sefer acele ettik, fazla zorladık," dedi oğlanlara. "Bu şekilde asla iyi bi parti verilemez. İçinde usul usul tırmanmasına izin vermelisin."

"Pekâlâ, ne zaman yapacağız?" diye sordu Jones sabırsızca.

"Bilmiyorum," dedi Mack.

"Sürpriz parti mi olacak?" diye sordu Hazel.

"Öyle olmalı, en iyisi odur," dedi Mack.

Darling bulduğu tenis topunu Mack'e getirdi, o da kapıdan dışarıya, yabani otların içine attı. Köpek hoplaya zıplaya topun peşinden koştu.

"Doc'un yaş gününü bilseydik, ona bi yaş günü partisi verirdik," dedi Hazel.

Mack'in ağzı açık kaldı. Hazel sürekli şaşırtıyordu onu. "Yüce Tanrım, Hazel, iyi bi noktaya parmak bastın," diye çığırdı. "Evvet, efendim, doğum günü olursa, hediyeler falan olur. Bu iş tamamdır. Tek yapıcamız, ne gün doğduğunu öğrenmek."

"O kolay," dedi Hughie. "Sorarız olur biter."

"Olmaz," dedi Mack. "Anlar o zaman. Birine doğum günün ne zaman diye sorarsan, bi de özelliknen ona daha önce bizim yaptığımız gibi bi parti verdiysen, neden sorduğunu hemen anlar. Belki oraya gidip biraz havayı koklarım, hiçbi şey de ele vermem."

"Seninle gelirim," dedi Hazel.

"Yo – iki kişi gidersek bi numara çevirdiğimizi çakabilir."

"Hey, lanet olsun, fikir benden çıktı ama," dedi Hazel.

"Biliyorum," dedi Mack. "Zamanı gelince Doc'a senin fikrin olduğunu söyliycem zaten. Ama şimdi yanınız gitmem daha iyi olur."

"Hali tavrı nasıl – dostça mı?" diye sordu Eddie.

"Elbette, bi sıkıntı yok."

Mack Doc'u laboratuvarın alt katında, arka taraflarda buldu. Uzun, muşamba bir önlük takmış, formaldehitten korumak için ellerine lastik eldivenler geçirmişti. Yavru bir köpekbalığının damarlarına ve arterlerine renkli sıvı şırınga etmekteydi. Küçük, bilyeli değirmeni durmaksızın dönüyor, mavi maddeyi karıştırıyordu. Kırmızı sıvı tazyik tabancasına doldurulmuştu bile. Doc'un duyarlı parmakları titizlikle çalışıyor, iğneyi yuvasına kaydırıyor ve renkli sıvıyı damarlara püskürten, tazyikli hava tetiğine basıyordu. İşi biten balığı düzgün yığının üzerine koydu. Damarlara mavi maddeyi zerk etmek için aynı işlemi bir kez daha yapacaktı. Köpekbalığı, teşrih amaçlı numuneler için biçilmiş kaftandı.

"Selam Doc," dedi Mack. "Epiy meşgulsün, ha?"

"Tam istediğim kadar meşgulüm," dedi Doc. "Yavru nasıl?"

"Gayet iyi. Sen olmasaydın çoktan ölmüştü."

Bir uyarı dalgası Doc'u bir anlığına yaladı, sonra kayıp gitti. Genellikle bir övgü aldığında dikkat kesilirdi. Ne de olsa, Mack'le çok uzun zamandır haşır neşirdi. Ancak adamın ses tonunda yalnızca minnet vardı. Mack'in yavru köpeğe ne kadar düşkün olduğunu biliyordu. "Palas'ta durumlar nasıl?"

"İyi, Doc, gayet iyi. İki yeni iskemle aldık. Keşke bizi görmeye gelsen. Orası artık bayağı güzel bi yer oldu."

"Gelirim," dedi Doc. "Eddie testiyi hâlâ dolduruyor mu?"

"Tabii ki," dedi Mack. "Ama artıkın içine bira koymuyo, bence tadı çok daha iyi şimdi. Daha keskin."

"Önceden de fazlasıyla keskindi."

Mack sabırla bekledi. Doc er ya da geç sadede gelecekti, ona düşense beklemekti. Konuyu Doc'un bizzat açması daha az şüphe çekerdi. Mack'in yöntemi her zaman buydu.

"Hazel'ı bir süredir göremedim. Hasta falan değil ya?"

"Değil," dedi Mack ve kampanyayı başlattı. "Hazel gayet iyi. Onnan Hughie arasında felaket bi kapışmadır gidiyo. Tam bi haftadır sürüyo," diyerek kıkırdadı. "İşin komik tarafı, kavga ettikleri şey hakkında ikisinin de bi bok bildiği yok. Karışmadım, uzak durdum, çünkü konudan benim de haberim yok. Birbirlerini bayağı bi sinirlendirdiler."

"Neymiş nedeni?" diye sordu Doc.

"Şimdi efendim," diye başladı Mack, "Hazel, yıldız haritası mı nedir, oldum olası onnardan falan alır, şanslı günlermiş, yıldızlarmış işte o tür zımbırtılara bakar. Hughie de bunnarın resmen dolandırıcılık olduğunu söyler. Hughie diyo ki, birinin hakkında bi şeyler bilmen için, ne zaman doğduğunu bilmen yeterli, diyo; Hazel'ı kazıklıyolar, bu yıldız haritalarını tanesi yirmi beş sente satıyolar, diyo. Ben bu işlerden hiç anlamam. Sen ne diyorsun, Doc?"

"Ben biraz Hughie'den yanayım," dedi Doc. Bilyeli değirmeni durdurdu, boya tabancasını yıkadı ve mavi maddeyle doldurdu.

"Dün gece bayağı hararetli bi tartışmaya girdiler," dedi Mack. "Bana ne zaman doğduğumu sordular, ben de 12 Nisan dedim, bunun üzerine Hazel gidip o haritalardan bi tane aldı ve yazanları bana okudu. Eh, bikaç noktaya isabet ettirdi

gibi. Ama neredeyse hepsi iyi şeylerdi, insan da kendisi hakkında iyi şeylere inanır tabii. Benim cesur ve zeki olduğumu, dostlarıma nazik davrandığımı söylüyodu. Ama Hazel zaten hepsinin doğru olduğunu söylüyo. Senin doğumgünün ne zaman, Doc?" Bu uzun sohbetin sonunda, kulağa son derece doğal, gelişigüzel gelen bir soruydu. İnsanı tedirgin edecek bir yanı yoktu. Ama Doc'un Mack'i çok uzun zamandır tanıdığı unutulmamalı. Öyle olmasaydı, 27 Ekim demez, gerçek tarihi söylerdi; yani 18 Aralık. "27 Ekim," dedi Doc. "Hazel'a sor bakalım ben nasıl biriymişim."

"Muhtemelen sahtekârlık," dedi Mack, "ama Hazel ciddiye alıyo. Tamam, senin yıldız falına da bakmasını söylerim, Doc."

Mack gidince Doc pek de önemsemeden, bütün bu laf salatasının amacını merak etti. Bunun bir tür yem olduğunu fark etmişti çünkü. Mack'in tekniğini, yöntemini bilirdi. Tarzını görür görmez tanımıştı. Mack bu bilgiyi hangi amaçla kullanacaktı acaba? Doc parçaları ancak daha sonra, söylentiler kulağına çalınmaya başlayınca birleştirebildi. Şimdi kendini az çok rahatlamış hissediyordu, çünkü Mack'in onu böyle yemlemesi, zaten Mack'ten beklediği bir şeydi.

26

İki oğlan çocuğu tersanenin avlusunda oyun oynuyordu, ta ki bir kedi tahta perdeye tırmanıncaya kadar. Anında kediyi kovalamaya başladılar, rayların karşı tarafına sürdüler ve demiryolu yatağından topladıkları granit taşları ceplerine doldurdular. Kedi uzun otların arasına dalıp onlardan kurtuldu, ama oğlanlar taşları yine de tuttular, çünkü ağırlık, biçim ve boy olarak mükemmel, tam fırlatmalık taşlardı. Böyle bir taşa ne zaman ihtiyacının olacağı hiç belli olmazdı. Oğlanlar Sardalye Sokağı'na saptılar ve Morden Konserve İmalathanesi'nin ön cephesindeki oluklu demir levhaya bir taş fırlattılar. Korkuyla sıçrayan bir adam ofis penceresinden dışarıya baktı, sonra hızla kapıya koştu, ama oğlanlar ona göre fazla hızlıydı. O daha kapıya varamadan, onlar arsadaki tahta bir kirişin arkasına yatmışlardı bile. Yüz yıl arasa bulamazdı onları.

"Her bahse varım, ömür boyu arasa bulamaz bizi," dedi Joey.

Bir süre sonra, arayan olmadığı halde böyle saklanıp durmaktan bıktılar. Kalkıp Sardalye Sokağı'nda gezine gezine ilerlediler. Lee'nin vitrinine uzun uzun baktılar, kerpetenleri, demir testerelerini, mühendis baretlerini ve muzları gıptayla süzdüler. Sonra yolun karşısına geçip laboratuvarın ikinci katına çıkan merdivenin en alt basamağına oturdular.

"Biliyo musun," dedi Joey, "içerdeki adamda şişelere konmuş bebekler var."

"Ne tür bebekler?" diye sordu Willard.

"Bildiğin bebek işte, ama daha doğmamış olanlardan."

"İnanmıyorum sana," dedi Willard.

"Ama doğru. Sprague denen çocuk görmüş, boyları şu kadarcık diyo, elleri, ayakları, gözleri küçücükmüş."

"Ya saçları?" diye sordu Willard.

"Şey, Sprague denen çocuk saçlar için bi şiy demedi."

"Ona sormalıydın. Bence yalancının teki."

"Böyle dediğini duymasa iyi olur," dedi Joey.

"Eh, böyle dediğimi ona söyliyebilirsin. Ondan korkmuyorum, ayrıcana senden de korkmuyorum. Hiç kimseden korkınuyorum. Buna bi itirazın var mı?" Joey yanıt vermedi. "Evet, var mı?"

"Yok," dedi Joey. "Düşünüyodum da, neden gidip şişelerde bebeklerin var mı diye sormuyoruz adama? Belki de bize gösterir, varsa yani."

"İçerde diil," dedi Willard. "Burada olsa, arabası burada olur. Bi yerlere gitmiş. Bence bu bi yalan. Bence Sprague denen çocuk yalancı. Bence sen bi yalancısın. Buna bi itirazın var mı, ha?"

Uyuşuk bir gündü. Biraz heyecan yaratabilmek için Willard'ın epeyce uğraşması gerekecekti. "Bence ödleksin de. Buna ne diyosun peki?" Joey karşılık vermedi. Willard da taktik değiştirdi. "Senin babalık nerelerde?" diye sordu, sohbet edercesine.

"Öldü," dedi Joey.

"Ya öyle mi? Duymamıştım. Neyden öldü?"

Joey bir dakika kadar sessiz kaldı. Willard'ın bildiğini biliyordu, ama bunu açığa vuramazdı, o zaman Willard'la dövüşmesi gerekecekti, oysa Willard'dan korkuyordu.

"O intihar – yani kendini öldürdü."

"Ya?" Willard suratına üzgün bir ifade yerleştirdi. "Nası yaptı peki?"

"Fare zehiri içti."

Willard'ın sesi gülmekten tizleşti. "Ne yani, kendini fare mi sanıyodu?"

Joey şakaya az biraz kıkırdadı; yeterince.

"Kendini fare sanıyodu heralde," diye çığırdı Willard. "Etrafta bööle sürünerek mi dolaşıyodu –bak, Joey– bööle? Burnunu böyle kırıştırıyo muydu? Uzun, kocaman bi kuyruğu var mıydı?" Willard gülmekten yerlere yatıyordu. "Neden bi kapan bulup kafasını içine sokmadı ki?" Buna da kahkahalarla güldüler. Willard şakanın gerçekten suyunu çıkarmaktaydı. Sonra şansını bir başka şakada denedi. "Zehri içince nası göründü peki – bööle mi?" Gözlerini şaşılaştırdı, ağzını açtı ve dilini dışarı çıkardı.

"Bütün gün kıvrandı," dedi Joey. "Ta geceyarısı öldü. Canı çok acıdı."

Willard sordu: "Neden yaptı ki bunu?"

"İş bulamıyodu," dedi Joey. "Nerdeyse bi yıldır işsizdi. İşin komiği ne, biliyo musun? Ertesi sabah bi adam geldi, onu işe almak istiyodu."

Willard mizahı kaldığı yerden sürdürmeyi denedi. "Baban bi sıçan olduğunu annamış demek," dedi, ama espriyi kendisi bile beğenmedi.

Joey ayağa kalktı, ellerini ceplerine soktu. Gözüne kaldırımı izleyen su yolunda küçük, bakırımsı bir parıltı çarpmıştı, ona doğru ilerledi, ama ulaşmasına kalmadan Willard onu yana itip bir senti aldı.

"Ama ilk ben gördüm," diye çığırdı Joey. "O benim."

"Bi itirazın mı var, bi dene istersen," dedi Willard. "Ya da en iyisi gidip fare zehiri iç."

27

Mack ve oğlanlar – Erdemler, Veciz Sözler, Güzellikler. Yoksul Palas'ta oturuyorlardı; onlar artık havuza atılan taş, minik dalgacıklarını bir anda bütün Sardalye Sokağı'na ve ötesine, Pacific Grove'a, Monterey'e, hatta tepenin arkasındaki Carmel'e gönderen itici güçtüler.

"Bu sefer," dedi Mack, "partiye katıldığından mutlaka emin olmalıyız. O yoksa parti de yok."

"Bu sefer nerede veriyoruz?" diye sordu Jones.

Mack iskemlesinin sırtını geriye, duvara verdi, ayaklarını iskemlenin ön bacaklarına doladı. "Bunu çok düşündüm," dedi. "Tabii ki burda verebiliriz, ama burda ona sürpriz yapmak bayağı zor olur. Ayrıcana Doc kendi mekânından hoşlanıyo. Müziği orda." Mack kaşlarını çatıp odayı süzdü. "Geçen sefer fonografını kim kırdı bilmiyorum," dedi. "Ama bi dahaki sefere o alete parmağını süren olursa, kıçına tekmeyi bizzat basıcam."

"Galiba partiyi yine onun evinde vermemiz gerekecek," dedi Hughie.

Millet parti haberini almadı – partinin bilgisi içlerine yavaş yavaş işledi. Hiç kimse davet edilmedi. Ama herkes katılıyordu. 27 Ekim zihinsel bir kırmızı daire içine alınmıştı. Ayrıca, bu bir yaş günü partisi olacağı için, armağanlar söz konusuydu.

Dora'nın kızlarını ele alalım. Hepsi de şu ya da bu zamanda, nasihat veya ilaç almak ya da öylesine, meslek dışı hasbıhal amacıyla laboratuvara gitmişti. Doc'un yatağını da görmüşlerdi. Üstü eski, solmuş, kırmızı bir battaniyeyle örtülüydü, yetmezmiş gibi, içi tilki kuyrukları, kozalaklar ve kumla doluydu, çünkü battaniyeyi bütün numune toplama gezilerine götürürdü. Eline para geçtiğinde, sadece laboratuvar teçhizatı alırdı. Sırf kendisi için yeni bir örtü satın almak aklına bile gelmiyordu. Dora'nın kızları ona yama işi bir yatak örtüsü yapmaya koyuldular; ipekten, muhteşem bir şey. Kullanılan ipeğin büyük kısmı iç çamaşırlarından ve gece elbiselerinden geldiği için, örtü açık pembe, salep rengi, uçuk sarı ve kiraz kırmızısı, göz alıcı şeritlerle bezeliydi. Örtünün üzerinde sabahları, bir de öğleden sonraları, sardalye filosunun oğlanları eve doluşmadan önce çalışıyorlardı. Böyle elbirliğiyle, ortak harcanan çaba, bir genelevin ayrılmaz parçası olan kavgaları, küslükleri ortadan kaldırmıştı.

Lee Chong dışarıya çıktı, yedi buçuk metrelik bir ipe dizili çatapatları ve Çin zambağı soğanlarıyla dolu kocaman torbayı gözden geçirdi. Onun düşünce tarzına göre, bunlar bir partide bulunabilecek en seçkin şeylerdi.

Sam Malloy'un uzun zamandır antikalara ilişkin bir teorisi vardı. Vaktinde pek değeri olmayan eski mobilyaların, camın ve çanak çömleğin, zaman geçtikçe güzelliğiyle ya da yararlılığıyla orantısız bir cazibe ve parasal değer kazandığını düşünüyordu. Bir iskemlenin tam beş yüz dolara satıldığını görmüştü. Sam tarihi arabaların parçalarını topluyordu ve koleksiyonunun bir gün, onu güzelce zengin ettikten sonra en iyi müzelerde, siyah kadifeler üzerinde sergileneceğinden emindi. Sam verilecek olan partiye epey kafa yordu, sonra buhar kazanının arkasındaki büyük, kilitli kutuda sakladığı hazinesini karıştırdı. Doc'a en nadide parçalarından birini vermeyi kararlaştırdı

– 1916 model bir Chalmers'a ait biyel kolu ve piston. Bu nefis şeyi, antika bir zırh gibi ışıldayana dek ovup parlattı. Koyacağı küçük kutuyu hazırladı, içine siyah kumaş döşedi.

Mack ve oğlanlar hediye sorununa uzun uzun kafa yorduktan sonra, Doc'un öteden beri kedi istediği ama bir türlü elde edemediği sonucuna vardılar. Mack iki bölmeli kafesini ortaya çıkardı. Durumu hayli ilginç bir dişi kediyi ödünç aldılar ve tuzaklarını boş arsanın tepesindeki servi ağacının altına kurdular. Palas'ın bir köşesine telli bir kafes inşa ettiler ve kızgın erkek kedilerden oluşan koleksiyonları her geçen gece büyümeye başladı. Jones sürüyü balık kafalarıyla besleyebilmek için konserve fabrikalarını günde iki kez ziyaret ediyordu. Mack düşünüp taşınmış ve doğru bir sonuca varmıştı: Yirmi beş tane erkek kedi Doc için şahane bir armağan olacaktı.

"Bu kez süsleme falan yok," dedi. "Bol içkili, şöyle güzel, sağlam bi parti."

Gay partinin haberini Salinas hapishanesinde aldı ve şerifle bir anlaşma yapıp hem o gece için izin kopardı, hem de gidiş-dönüş otobüs bileti için iki dolar borç aldı. Gay bu tür şeyleri asla unutmayan bir adam olan şerife her zaman kibar davranmıştı, özellikle de seçimler yaklaşırken ve Gay birkaç oy getirebilecek ya da getirebileceğini söyleyen biriyken. Dahası Gay, eğer isterse, Salinas hapishanesinin adını kötüye çıkarabilirdi.

Henri durup dururken, eski moda iğnedenliklerin doksanlı yıllarda serpilen ve zirvesine ulaşan, sonra da ihmal edilen bir sanat biçimi olduğuna karar vermişti. Bu tarzı yeniden canlandırdı ve renkli toplu iğnelerle neler yapılabileceğini görünce zevkten dört köşe oldu. Resim hiç tamamlanmadı – iğneleri yeniden düzenleyerek resmi değiştirebiliyordun. Tam da tek kişilik bir sergi için böyle bir grup resim hazırlıyordu ki, partiyi duydu ve kendi işini anında bırakıp Doc için devasa bir iğne yastığına başladı. Yeşil, sarı ve mavi, daha doğrusu bütün

soğuk renklerdeki toplu iğnelerle karmaşık ve kışkırtıcı bir tasarım olacak, adı da "Paleozoik-Öncesi Bellek" konacaktı.

Henri'nin arkadaşı, çok okuyan, kültürlü bir berber olan ve yazarların ilk baskılarını toplayan, ikinci baskılara ya da ikinci kitaplara elini sürmeyen Eric'in Doc'a vereceği armağan ise, üç yıllık berber borcu olan bir müşterisinden icra yoluyla elde ettiği kürek çekme makinesiydi. Makine iyi durumdaydı. Onunla kürek çeken pek olmamıştı. Artık kimse kürek çekme makinesi kullanmıyordu.

Gizli işbirliği sürdü, bitmek bilmez bir gidiş-geliş trafiği yaşandı, hediyeler, içki, başlama saati hakkında uzun tartışmalar yapıldı, herkese Doc'a bir şey çaktırmaması tembihlendi.

Doc ortada onunla ilgili bir şeyler döndüğünü ilk ne zaman sezinlediğini bilmiyordu. Lee Chong'un dükkânında, ne zaman içeriye girse sohbet kesiliyordu. Başlarda, insanların ona soğuk davrandığı duygusuna kapıldı. En az yarım düzine kişi, 27 Ekim'de ne yaptığını sorunca şaşırdı, çünkü doğum tarihi olarak o günü söylediğini unutmuştu. İşin aslı, sahte bir doğum tarihi verince yıldız falının nasıl çıkacağını merak etmiş ama Mack konuya bir daha değinmeyince, o da unutup gitmişti.

Bir akşam Halfway House'a uğradı, çünkü çok hoşlandığı bir fıçı biraları vardı ve doğru ısıda tutuyorlardı. İlk bardağını bir dikişte mideye indirmiş, ikincinin tadını çıkarabilmek için yerine yerleşmişti ki, bir sarhoşla barmen arasındaki konuşmayı duydu. "Partiye gidiyo musun?"

"Hangi partiye?"

"Şey," dedi sarhoş sır verircesine, "Doc'ı bilirsin, şu Sardalye Sokağı'ndaki."

Barmen bar tezgâhını gözleriyle şöyle bir taradı.

"Şey," dedi sarhoş, "yaş gününde ona müthiş bi parti veriyolar."

"Kim veriyor?"

"Herkes."

Doc bunu epeyce düşündü. Sarhoş, hiç tanımadığı biriydi.

Bu fikre tepkisi sıradan olmadı. Onun şerefine bir parti düzenleniyor olması içini sıcacık duygularla doldururken, bir yandan da, verdikleri son partiyi anımsıyor ve içi kaygıyla ürperiyordu.

Şimdi her şey yerli yerine oturmaktaydı – Mack'in sorusu, o yakınlardayken çöken sessizlikler. O gece masasının başında otururken bunu derinlemesine düşündü. Gözlerini etrafta gezdirip nelerin oradan kaldırılması, kilitlenmesi gerekeceğini hesapladı. Partinin ona epey pahalıya patlayacağını biliyordu.

Ertesi gün parti için kendi hazırlıklarını yapmaya koyuldu. En iyi plaklarını, kapısını daha sonra kilitleyeceği arka odaya taşıdı. Kırılabilecek bütün ekipmanları da, en küçük parçasına kadar oraya nakletti. Neler olacağını biliyordu – konuklar aç gelecek, yanlarında yiyecek falan da getirmeyecekti. İçki her zamanki gibi çabucak tükenecekti. Biraz da bıkkınlıkla Ucuzluk Pazarı'na gitti; orada becerikli ve anlayışlı bir kasap vardı. Bir süre eti tartıştılar. Doc dört kilo biftek, üç kilo domates, on iki adet marul, altı somun ekmek, koca bir kavanoz fıstık ezmesiyle bir kavanoz çilek reçeli, beş galon şarap, seçkin olmayan ama sağlam ve doyurucu olan viskiden de dört litre aldı. Ayın ilk günü bankada zorlanacağının farkındaydı. Böyle üç-dört parti daha olsa, diye düşündü, laboratuvar elimden giderdi.

Bu arada Sokak'taki planlamalar doruğa ulaşmıştı. Doc haklıydı, kimsenin yiyecekleri düşündüğü yoktu, ama dört bir yanda bölük pörçük içkiler, irili ufaklı şişeler bir köşeye kaldırılmaktaydı. Hediye koleksiyonu hızla büyüyor, konuk listesi, tabii böyle bir şey varsa, az çok bir nüfus sayımına dönüşüyordu. Ayı Sancağı'nda, ne giyileceğine dair bitmek bilmez bir tartışma yaşandı. Kızlar o gün çalışmayacakları için, üniformaları olup çıkan o uzun, gösterişli gece elbiselerini giymek istemi-

yorlardı. Gündelik elbiseler giymeye karar verdiler. Ancak bu, göründüğü kadar basit değildi. Dora küçük, kemik bir kadronun müdavimlerle ilgilenmek üzere görev başında kalmasını istiyordu. Kızlar nöbetleşe çalışacak vardiyalara bölündüler. Partiye ilk kimlerin gideceği konusunda yazı-tura atmaları gerekti. Çünkü ilk gidenler, o güzelim yatak örtüsünü verdiklerinde Doc'un suratını görebilecekti. Örtü yemek salonunda bir kasnağa gerilmişti ve bitmek üzereydi. Bayan Malloy kendi yatak örtüsünü şimdilik bir kenara kaldırmıştı. Tığla, Doc'un bira bardakları için altı tane dantel kılıf örmekteydi. Sokak'taki o ilk heyecan artık yatışmış, yerini giderek yoğunlaşan, ölümüne bir ciddiyet almıştı. Yoksul Palas'ın kafesinde şimdi on beş erkek kedi vardı ve miyavlamaları geceleri Darling'in sinirlerini az da olsa geriyordu.

28

Frankie'nin er ya da geç partiden haberi olacaktı. Çünkü Frankie küçük bir bulut gibi oradan oraya sürüklenirdi. Her daim bir grubun kıyısında, kenarındaydı. Onu kimse fark etmez ya da ona dikkat etmezdi. Sizi dinleyip dinlemediğini anlayamazdınız. Ama Frankie partiyi duydu, hediyeleri duydu, içine hem bir tatmin duygusu hem de acı bir özlem doldu.

Jacob Kuyumcusu'nun vitrininde dünyanın en güzel şeyi duruyordu. Uzun zamandır oradaydı. Siyah oniksten, altın kadranlı bir masa saatiydi, ama asıl güzellik saatin tepesindeydi. Tepesinde, bronz bir heykelcik vardı – ejderhayı öldüren Aziz George. Ejderha sırt üstü yatıyordu, pençeleri havadaydı ve göğsüne Aziz George'un mızrağı saplanmıştı. Aziz tepeden tırnağa zırhlara bürünmüş, miğferinin kapağını kaldırmıştı; şişman, koca kıçlı bir atın üzerindeydi. Mızrağıyla ejderhayı yere çivilemişti. Ama en muhteşem kısmı, sivri sakalının azıcık Doc'u andırmasıydı.

Frankie her hafta defalarca Alvarado Caddesi'ne gidip vitrinin karşısında duruyor, bu güzelliği seyrediyordu. Saat rüyalarına da giriyordu; Frankie parmaklarıyla dolgun, pürüzsüz bronzu okşadığını görüyordu. Partiyi ve armağanları duyduğunda, haftalardır bu saatin farkındaydı.

Frankie içeriye girmeden önce bir saat kadar kaldırımda durdu. "Evet?" dedi Bay Jacob. İçeriye girerken Frankie'ye görsel bir üst araması yapmıştı ve cebinde 75 sent bile olmadığını biliyordu.

"Ne kadar bu?" diye sordu Frankie boğuk bir sesle.

"Hangisi?"

"Şu."

"Saati mi kastediyorsun? Elli dolar – heykelcikle birlikte yetmiş beş."

Frankie karşılık vermeden dükkândan çıktı. Kumsala indi, ters dönmüş bir sandalın altına girdi ve küçük dalgaları gözetlemeye başladı. Bronz güzelliğin imgesi zihninde öylesine güçlüydü ki, tam karşısında durur gibiydi. Aynı anda yüreğini mengeneden farksız, delice bir duygu ele geçirdi. O saate sahip olmak zorundaydı. Ne yorgun düştü ne de uykusu geldi, çünkü o güzellik içinde alev alev yanıyordu.

Bütün günü sandalın altında geçirdi, gece olunca çıkıp Alvarado Caddesi'ne döndü. İnsanlar sinemaya girer, film bitince çıkar, Golden Poppy'ye giderken, Frankie caddede bir aşağı bir yukarı yürüdü. Yorulmadı, uykusu da gelmedi, çünkü o güzel şey içinde bir ateş gibi yanıyordu.

Sonunda insanlar azaldı, cadde yavaş yavaş boşaldı, park etmiş arabalar çekip gitti ve kent uykuya çekildi.

Bir polis Frankie'yi dikkatle süzdü. "N'apıyosun buralarda?" diye sordu.

Frankie tabanları yağladı, koşarak köşeyi döndü ve ara geçitteki bir bidonun arkasına saklandı. Saat iki buçukta usulca Jacob'ın dükkânına yaklaştı ve kapı topuzunu denedi. Kilitliydi. Yeniden ara geçide döndü, bidonun arkasına çöktü ve düşündü. Gözüne yerde yatan kırık bir beton parçası ilişti, uzanıp aldı.

Polis memuru raporunda da belirttiği gibi, şangırtıyı duymuş, sese koşmuştu. Jacob'ın vitrin camı kırılmıştı. Mahkûmun

süratle uzaklaştığını görünce, peşine düşmüştü. Oğlanın, elinde yirmi kiloluk bronz bir saatle nasıl bu kadar hızlı ve bu kadar uzağa koşabildiğini aklı almamıştı, mahkumun paçayı sıyırmasına ramak kalmıştı. Yanlışlıkla çıkmaz bir sokağa dalmasaydı, kesinlikle yakalanamazdı.

Polis şefi ertesi gün Doc'ı aradı. "Buraya gelebilir misin? Seninle konuşmak istiyorum."

Frankie'yi getirdiler; üstü başı pisti, kötü kokuyordu. Gözleri kıpkırmızıydı ama ağzına hâkimdi, hatta Doc'ı görünce belli belirsiz bir sevinçle gülümsedi bile.

"Ne oldu, Frankie?" diye sordu Doc.

"Dün gece Jacob kuyumcusuna girmiş," dedi komiser. "Bir şey çalmış. Annesiyle temasa geçtik. Kadın kendisinin hatası olmadığını, çünkü oğlanın sürekli senin mekânda takıldığını söylüyor."

"Frankie – bunu kesinlikle yapmamalıydın," dedi Doc. Kaçınılmaz olanın ağırlığı yüreğine taş gibi çökmüştü. "Benim hatırım için affedemez misiniz?" diye sordu.

"Yargıcın bunu yapacağını hiç sanmam," dedi komiser. "Ruh sağlığına ilişkin bir rapor çıkardık. Oğlanın sorunu ne, biliyor musun?"

"Evet," dedi Doc. "Biliyorum."

"Öyleyse, ergenliğe eriştiği zaman ne olacağını da biliyorsun?"

"Evet," dedi Doc, "biliyorum." Yüreğindeki taşın ağırlığı dayanılmaz bir hal aldı.

"Doktor onu bir yere kapatmamızın daha doğru olacağını düşünüyor. Bunu daha önce yapamazdık, ama artık bir suç işledi, sanırım yapmalıyız."

Frankie dinledikçe, gözlerindeki sevinç söndü.

"Ne çalmış?" diye sordu Doc.

"Büyük bir saatle bronz bir heykelcik."

"Parasını öderim."

"Ah, geri aldık zaten. Yargıcın bunu kabul edeceğini sanmam. Arkası gelecektir. Bunu sen de biliyorsun."

"Evet," dedi Doc alçak sesle, "biliyorum. Ama belki bir sebebi vardır." Oğlana döndü: "Frankie, neden aldın onu?"

Frankie ona uzun uzun baktı. "Seni çok seviyorum," dedi.

Doc kendini dışarıya attı, arabasına atlayıp Pt. Lobos'un altındaki mağaralara numune toplamaya gitti.

29

27 Ekim saat dörtte, Doc denizanası siparişinin sonuncusunu da şişelemeyi bitirdi. Formalin kavanozunu yıkadı, forsepsini temizledi, lastik eldivenlerini pudralayıp çıkardı. Üst kata çıktı, fareleri besledi, en iyi plaklarından bazılarını ve mikroskobunu arka odaya kaldırdı. Sonra kapısını kilitledi. Bazen, aklına parlak bir fikir gelen konuklardan biri çıngıraklı yılanlarla oynamak isteyebiliyordu. Doc böyle özenli tedbirler alarak, olasılıkları öngörerek, bunu sıkıcı olmayan ama mümkün mertebe ölümcül de olmayan bir partiye dönüştürmek umudundaydı.

Kahve demliğini ocağa koydu, fonograftaki *Great Fugue*'ü çalıştırdı ve duş aldı. Elini çok çabuk tutmuştu, daha müzik bitmeden o temiz giysiler giymiş, kahve fincanını yudumlamaya başlamıştı bile.

Pencereden dışarıya, boş arsaya ve Palas'a baktı; hiçbir hareket yoktu. Doc partiye kimlerin ya da kaç kişinin geleceğini bilmiyordu. Ama gözlendiğini biliyordu. Sabahtan beri farkındaydı bunun. Herhangi birini görmüş değildi, fakat biri ya da birileri onu gözetlemekteydi. Bu sürpriz bir parti olacaktı. O da şaşırsa iyi olurdu. Sanki ortada hiçbir şey dönmüyormuş gibi günlük programını uygulayacaktı. Karşıya geçip Lee Chong'un dükkânına girdi ve iki şişe bira aldı. Lee ailesinde Doğululara

özgü, bastırılmış bir heyecan var gibiydi. Demek ki onlar da geliyordu. Doc laboratuvara dönüp bir bardağa bira doldurdu. Birinciyi sırf susuzluğunu gidermek için içti, ikinciyi ise tadına doyasıya varmak için. Arsa da sokak da hâlâ boştu.

Mack ve oğlanlar Palas'taydılar, kapı kilitliydi. Ocak bütün öğleden sonra gürüldemiş, banyo için su ısıtmıştı. Darling bile yıkanmış, boynuna kırmızı bir kurdele bağlanmıştı.

"Sence oraya kaçta gitmeliyiz?" diye sordu Hazel.

"Bence sekizden önce olmaz," dedi Mack. "Ama biraz havaya girmek için birer tek atmamızda bi sakınca görmüyorum."

"Peki ya Doc'ın havaya girmesi?" dedi Hughie. "Sanki öylesineymiş gibi ona bi şişe götürsem mi?"

"Olmaz," dedi Mack. "Doc gidip Lee'den bira aldı zaten."

"Sence bi şeylerden kuşkulanıyo mudur?" diye sordu Jones.

"Nasıl kuşkulanacak ki?" diye sordu Mack.

Köşedeki kafeste iki erkek kedi bir tartışma başlattı, kafesin tamamı da hırlamalarla, kabarmış sırtlarla yorumda bulundu. İçerde yalnızca yirmi bir kedi vardı. Oğlanlar hedeflerine ulaşamamıştı.

"Şu kedileri oraya nasıl götürcez, merak ediyorum," diye başladı Hazel. "Koca kafesi kapıdan geçiremeyiz."

"Götürmiycez," dedi Mack. "Kurbağaları n'aptığımızı hatırlayın. Doc'a söylememiz yeterli. O gelip buradan alır." Mack kalktı, Eddie'nin şarap testilerinden birini açtı. "Isınma turlarına başlayalım bari," dedi.

Saat beş buçukta yaşlı Çinli şlap şlap sesleri çıkararak tepeyi inerken, Palas'ın önünden geçti. Arsayı, ardından sokağı geçti, Western Biyoloji ile Hediondo arasında gözden yitti.

Ayı Sancağı'nda kızlar hazırlanmaktaydı. İlk nöbete kimlerin kalacağını, kibrit çöpü çekerek belirlemişlerdi. Görevde kalanlar saat başı değişecekti.

Dora muhteşemdi. Turuncuya yeni boyanmış saçları lüle lüle kıvrılıp başının tepesinde toplanmıştı. Parmağına alyansını, göğsüne de kocaman elmas broşunu takmıştı. Elbisesi, siyah bambu desenli beyaz ipektendi. Yatak odalarında ise kızlar olağan uygulamanın tersini icra etmekteydi.

Kalacak olanlar uzun gece elbiselerini giyerken, partiye gidenler kısa, çiçek desenli elbiseleriyle gerçekten bir içim su olmuşlardı. Bitirilip astarlanmış olan yatak örtüsü büyük bir karton kutuda, bardaydı. Fedai alttan alta homurdanıyordu, çünkü partiye katılmaması kararlaştırılmıştı. Birinin geneleve göz kulak olması gerekiyordu. Emirlerin aksine, her kızın zulasında yarım litrelik bira vardı ve parti öncesi azıcık güç kazanmak için, verilecek işareti bekliyordu.

Dora uzun adımlarla, azametle çalışma odasına girip kapıyı kapadı. Üstü kapaklı yazı masasının kilitli duran üst çekmecesini açtı, bir şişeyle bir bardak çıkardı ve kendine bir gıdım içki doldurdu. Bardağa çarpan şişe hafifçe şıngırdadı. Kapının dışından içeriyi dinleyen bir kız şıngırtıyı duydu ve haberi uçurdu. Dora artık nefeslerdeki alkol kokusunu alamazdı. Bunun üzerine kızlar odalarına koştular, kendi şişelerini çıkardılar. Sardalye Sokağı'na akşam alacası inmişti; gün ışığıyla sokak lambaları arasındaki o gri zaman. Phyllis Mae ön taraftaki salonun perdesinin arasından dışarıyı gözetledi.

"Görebiliyo musun onu?" diye sordu Doris.

"Evet. Işıkları yanıyo. Oturmuş bir şey okuyo gibi. Tanrım, bu adam amma da çok okuyo. Gözlerinin bozulmaması da hayret bir şiy yani. Elinde bir bardak bira var."

"Eh," dedi Doris, "biz de birer tane yuvarlayalım bari."

Phyllis Mae hâlâ biraz topallıyordu, ama bunun dışında turp gibiydi. Dediğine göre, Belediye Encümeni üyelerini sıradan geçirebilirdi. "Biliyo musun, komik aslında," dedi. "Başına geleceklerden habersiz, orada öylece oturuyo."

"Buraya bi kaçamak yapmaya da hiç gelmez," dedi Doris belli belirsiz bir kederle.

"Bunun için para ödemek istemeyen çok erkek var," dedi Phyllis Mae. "Onlara daha pahalıya patlıyo, ama onnar farklı düşünüyo."

"Şey, belkim öylelerinden hoşlanıyodur."

"Öyleleri derken?"

"Yani oraya gidenlerden."

"Eh, olabilir – belki de öyledir. Ben oraya gittim. Asılmaya falan kalkışmadı."

"Yapmaz," dedi Doris. "Ama burada çalışmıyo olsaydın, belki de elinden zor kurtulurdun."

"Yani bizim mesleğimizden hoşlanmadığını mı söylüyosun?"

"Hayır, hiç de onu demiyorum. Çalışan bi kıza farklı bi tavır gösterilmeli, diye düşünüyo bence."

Birer küçük kadeh daha yuvarladılar.

Dora ofisinde bir kadeh daha doldurup başına dikti, çekmeceyi yeniden kilitledi. Duvardaki aynada kusursuz saçlarını düzeltti, parlak kırmızı tırnaklarını inceledi ve odadan çıkıp bara girdi. Fedai Alfred küskündü. Bir şey dememişti, surat ifadesi de nahoş değildi, ama yine de somurtuyordu işte. Dora soğuk gözlerle onu süzdü. "Tahminimce buraya tıkılıp kaldığını düşünüyorsun, öyle mi?"

"Hayır," dedi Alfred. "Hayır, sorun yok."

Bu Dora'yı resmen çileden çıkardı. "Sorun yok demek? Burada bir işin var, Bayım. İşe devam etmek istiyor musun istemiyor musun?"

"Gerçekten sorun değil," dedi Alfred buz gibi bir sesle. "Şikayet falan etmiyorum." Dirseklerini bara dayadı, aynadaki aksini inceledi. "Siz gidip keyfinize bakın," dedi. "Ben buraya göz kulak olurum. Merak etmenize gerek yok."

Adamın acısı Dora'nın katılığını eritti. "Bak," dedi. "Burayı erkeksiz bırakmaktan hoşlanmıyorum. Ayyaşın teki arsızlık etmeye kalkabilir, çocuklar da onunla başa çıkamaz. Ama bir süre sonra oraya gelir ve camdan burayı gözlersin. Ne dersin buna? Bir şey olursa görebilirsin."

"Eh," dedi Alfred, "gelmek isterim tabii." Kadının izin vermesi üzerine yumuşamıştı. "Daha sonra belkim bikaç dakikalığına uğrarım. Dün gece burda berbat bi sarhoş vardı. Ve ben –bilemiyorum, Dora– o herifin belini kırdığımdan beri sinirlerim alt üst. Kendimden hiç emin değilim artıkın. Bi akşam yumruk vuramıycam ve işimi bitirecekler."

"Biraz dinlenmen lazım," dedi Dora. "Belki yerini alması için Mack'le anlaşırım, sen de iki hafta izne çıkarsın." Harika bir patroniçeydi bu Dora.

Laboratuvarda, Doc birasının ardından bir tane de viski yuvarlamıştı. Kendini az biraz gevşemiş hissediyordu. Onun şerefine parti düzenlemeleri ne kadar da hoş bir şeydi. Fonografa *Pavane to a Dead Princess*'i koydu, duygusallaştı, azıcık da hüzünlendi ve bu duygular nedeniyle, *Daphnis and Chloe* ile devam etti. Bu parçada öyle bir bölüm vardı ki, ona başka bir şeyi hatırlatırdı. Maraton Muharebesi'nden önce Atina'daki gözlemciler, Ova'yı kesen muazzam bir toz bulutu gördüklerini, kılıçların şakırtısını ve Eleusis İlahisi'ni duyduklarını söylemişlerdir. İşte müziğin bu kısmında, Doc'a o tabloyu anımsatan bir şey vardı.

Parça bitince bir viski daha doldurdu ve zihnen bir tartışmaya girdi: *Brandenburg*'u çalsa mıydı? Bu onu içine yuvarlandığı tatlı ve hastalıklı ruh halinden bir anda çekip alırdı. İyi ama, tatlı ve sağlıksız ruh halinin neresi yanlıştı ki? Tam tersine, zevkliydi. "Canım ne isterse çalarım," dedi yüksek sesle. "İstesem *Clair de Lune*'ü ya da *The Maiden with Flaxen Hair*'i bile çalarım. Ben hür bir adamım."

Bir viski koyup içti. Sonunda *Moonlight Sonata*'da karar kıldı. La Ida'nın bir yanıp bir sönen neon tabelasını görebiliyordu. Sonra Ayı Sancağı'nın önündeki sokak lambası yandı.

Kocaman, kahverengi böceklerden oluşan bir süvari birliği kendini bir hışım ışığa fırlattı, sonra yere serildiler, bacaklarını sallamaya ve antenleriyle etrafı yoklamaya başladılar. Hanım hanımcık bir kedi tek başına su hendeği boyunca ağır ağır, macera aranarak ilerledi. Yaşamı ilginç, geceleri ürkütücü hale getiren bütün o erkek kedilere ne olduğunu merak ediyordu.

Bay Malloy kazanın kapısında ellerinin, dizlerinin üzerinde durdu, partiye gelen olup olmadığını görmek için dışarıyı kolaçan etti. Palas'ta oğlanlar huzursuzca oturuyor, alarmı kurulmuş saatin kara kollarına bakıyorlardı.

30

Partilerin doğası eksik, üstünkörü incelenmiştir. Ancak genel kanı, bir partinin bir patolojisi olduğudur; her parti nevi şahsına münhasır bir birey gibidir ve büyük bir olasılıkla da sapkın, dönek bir bireydir. Bir diğer ortak kanı da, bir partinin asla planlandığı ya da amaçlandığı şekilde ilerlemediğidir. Bu sonuncu, elbette, gaddar efendiler tarafından köleler için verilen, kırbaçların şakladığı, denetim ve hâkimiyet altında tutulan şu sönük, neşesiz partileri kapsamaz. Bunlar kesinlikle parti falan değildir, rollerin oynanıp gösterinin sunulduğu ve ancak "ıkınma" kadar doğal, kendiliğinden ilerleyen bir piyestir ve ıkınma sonucu ortaya çıkan ürün ne kadar ilginçse, onlar da o kadar ilginçtir.

Sardalye Sokağı'ndaki herkesin, partiyi kendi hayal gücüne göre tasavvur ettiği kesin – kutlama haykırışları, tebrikler, şamata ve güzel duygular. Oysa parti hiç de böyle başlamadı. Saat tam sekizde Mack ve oğlanlar, güzelce taranmış ve tertemiz, testilerini aldılar, tek sıra halinde asma iskeleyi indiler, demiryolunu aştılar, boş arsayı ve sokağı geçip Western Biyoloji'nin basamaklarını tırmandılar. Herkes mahcup, çekingendi. Doc kapıyı açık tuttu, Mack kısa bir konuşma yaptı. "Bugün senin doğum gününün olduğundan, bennen oğlanlar doğum gününü kutlamak istedik ve hediye olaraktan yirmi bir tane kedi yakaladık."

Sustu, ne yapacaklarını bilmez halde, merdivende öylece dikildiler.

"İçeri gelsenize," dedi Doc. "Hey –ben– ben cidden şaşırdım. Bugün doğum günüm olduğunu bildiğinizden bile habersizdim."

"Hepsi de erkek kedi," dedi Hazel. "Yanımızda getirmedik."

Sol taraftaki salona geçip resmi bir tavırla oturdular. Uzun bir sessizlik oldu. "Evet," dedi Doc, "madem buradasınız, küçük birer içkiye ne dersiniz?"

Mack, "Sana biraz bi şeyler getirdik," dedi ve Eddie'nin bir süredir toplamakta olduğu üç testiyi gösterdi. "İçinde bira yok," dedi Eddie.

Doc gecenin başına özgü gönülsüzlüğünü gizledi. "Yo," dedi. "Siz de benimle birlikte içmelisiniz. Bu iş böyle olur. Tesadüf bu ya, biraz viski almıştım."

Resmi bir tavırla oturmuş kibarca viskilerini yudumluyorlardı ki, Dora'yla kızlar çıka geldi. Yatak örtüsünü Doc'a sundular. Doc örtüyü yatağına serdi; muhteşemdi. Onlar da küçük birer kadeh kabul ettiler. Armağanlarıyla birlikte Bay ve Bayan Malloy göründü.

"Bu zımbırtının değerini çoğu kişi bilmez," dedi Sam Malloy, 1916 model Chalmers biyel koluyla pistonu uzatırken. "Dünyada bundan taş çatlasın üç tane falan kalmıştır."

Sonra insanlar akın etmeye başladı. Henri devasa bir iğnedenlikle geldi. Uyguladığı bu yeni sanat formu hakkında bir söylev çekmek istiyordu, ama artık ortada resmiyet falan kalmamıştı. Bay ve Bayan Gay geldiler. Lee Chong görülmeye değer çatapat zincirini ve Çin zambağı soğanlarını Doc'a sundu. Biri saat daha on bir olmadan soğanları yedi ama çatapatların ömrü daha uzun oldu. La Ida'dan gelme görece yabancı bir grup içeriye girdi. Gerginlik, çekingenlik partiyi hızla terk etmekteydi. Dora adeta tahtta oturuyor, turuncu saçları alev alev yanıyordu. Viski kadehini

zarifçe tutuyordu, serçe parmağını havaya dikmişti. Gözünü kızlardan ayırmıyor, düzgün, edepli davranıp davranmadıklarını denetliyordu. Doc fonografa dans müziği koydu, mutfağa gidip biftekleri kızartmaya başladı.

İlk kavga o kadar da kötü sayılmazdı. La Ida'dan gelen ekipten biri, Dora'nın kızlarından birine ahlaksızca bir teklif yaptı. Kız itiraz etti, bu edebe aykırı davranış karşısında tepesi atan Mack'le oğlanlar adamı derdest ettiler, herhangi bir şeyi kırıp dökmeden dışarıya attılar. Kendilerini de çok iyi hissettiler, çünkü partiye katkıda bulunduklarını biliyorlardı.

Doc mutfakta üç tavada birden biftek kızartıyordu, bir yandan da domatesleri doğradı, kestiği ekmek dilimlerini tepeleme yığdı. Kendini harika hissediyordu. Fonograftan bizzat Mack sorumluydu. Benny Goodman üçlüsünün bir albümünü bulmuştu. Dans başlamıştı, parti gerçekten de derinlik ve enerji kazanmaktaydı. Eddie çalışma odasına girdi ve kısa bir topuk dansı yaptı. Doc mutfağa giderken yarına yarım litrelik bira almıştı, ara ara şişeden yudumluyordu. Kendini gittikçe daha da iyi hissediyordu. Eti servis edince herkes şaşırdı. Hiçbiri tam anlamıyla acıkmamıştı, ama tabakları anında temizlediler. Yiyecekle birlikte, partiye mükellef bir sindirim rehaveti gelmiş gibiydi. Viski bitmişti, Doc litrelerce şarabı çıkardı.

Tahtında oturmakta olan Dora, "Doc, senin şu güzel müziğinden çalsana," dedi. "Evdeki müzik dolabından kusacağım geldi."

Bunun üzerine Doc Monteverdi'nin bir albümünden *Ardo* ve *Amor*'u çaldı. Konuklar oturup sessizce ve gözleri içe dönük, dinlediler. İki yeni davetli basamakları hissettirmeden tırmanıp çıt çıkarmadan içeriye girdi. Doc'un içine aydınlık, zevkli bir hüzün dolmuştu. Müzik susunca konukların suskunluğu sürdü. Doc bir kitap çıkardı ve duru, derin bir sesle okumaya başladı:

Şu an bile
O limon-göğüslü güzeli, bizi gece yıldızları gibi kendine çeken,
altın yaldızlı yüzünü,
aşkın meşaleli mızrağını yemiş, alev alev çırpınan vücudunu
ruhumda gördüğümde,
o körpecik ilk göz ağrımı düşündüğümde,
şu an bile yüreğim canlı canlı kara gömülür.

Şu an bile
o nilüfer gözlü sevgilim gençlik aşkının aziz yükünden yorgun,
bir kez daha karşımda belirse,
onu yine hasretten kavrulmuş kollarımla sararım
ve yoğun şarabı dudaklarından yudumlarım.
Çırpıntılı bir teklifsizlikle nilüferden bal çalan
mest olmuş bir korsan arı gibi.

Şu an bile,
Onu gözleri ardına kadar açık yatarken,
yanağından kayan ve şeffaf kulağına,
sonra solgun çehresine süzülen gözyaşıyla gördüğümde
ayrılığımızın ateşi içimi öylesine yakıyor ki,
ona duyduğum aşk çiçek halatlarına,
ve gece, gündüzün göğsünde yatan
kara saçlı bir âşığa dönüşüyor.

Şu an bile,
Artık görmek istemeyen gözlerim
yitirdiğim kızın yüzlerini çiziyor, çiziyor. Ah, kadife çiçeğinin
minicik yapraklarından farksız yanaklara sürtünen altın halka-
lara,
ah, o bembeyaz, yumuşacık parşömene
yapayalnız dudaklarım öpücüklerle kusursuz dizeler yazdı,
ama artık yazmayacak.

Şu an bile,
Ölüm bana vahşi gözleri örten tozumsu gözkapaklarının
titreşimlerini yolluyor ve ince bedeninin şefkatini,
hepsi de mutluluk yorgunu, bitap;
Göğüslerinin minik kırmızı tomurcukları,
ve yaralarımın, kederimin üstünde gezinen tek tesellim,
bir zamanlar benim dediğim o ıslak, kızıl dudaklar.

Şu an bile,
Her iki pazarda da onun, beni sevecek kadar güçlü olanın
zayıflığını konuşuyorlar. Alıp sattıkları gümüşün kölesi olmuş
küçük adamlar gözlerini kısıp çevresindeki yağı kırıştırıyor;
oysa Deniz Kentleri'nin hiçbir Prensi onu alıp
zalim yatağına götürmedi. Benim kimsesiz küçüğüm,
vücuda yapışan bir giysi gibi sımsıkı tutundun bana;
benim güzel sevgilim.

Şu an bile
İpek gibi okşayan uzun, kara gözlere tutkunum,
hep ama hep hüzünlü, gülen gözler,
kapanınca öylesine tatlı gölgeler düşüren gözler,
onun güzel suretlerinden bir başkası sanki.
Taptaze bir dudağa, ah, kokulu dudaklara tutkunum,
ve dalgalı saçlara, duman kadar uçucu lülelere,
ve hafif parmaklara ve yeşil mücevherlerin gülüşlerine.

Şu an bile
Yumuşacık verdiğin cevabı anımsıyorum,
tek ruh oluşumuzu, saçlarındaki elini,
yakın dudaklarını kuşatan o yakıcı anıyı.
Rati rahibelerinin ay alçalırken seviştiklerini gördüm
sonra parlak, altın lambalı, halı kaplı bir salonda
uyumak için yere gelişigüzel uzanıverdiklerini.

Doc sustuğunda Phyllis Mae açık açık ağlıyor, Dora da gözlerini kuruluyordu. Hazel sözcüklerin müziğinden öyle etkilenmişti ki, anlamlarına kulak vermemişti. Hepsinin üstüne şöyle ya da böyle bir dünya hüznü çökmüştü. Her biri yitirdiği bir aşkı, bir çağrıyı anımsıyordu.

"Tanrım, çok güzeldi," dedi Mack. "Bana bi hanımı hatırlattı, şeyi..." Cümlesini bitirmedi. Şarap bardaklarını doldurdular, suskunlaştılar. Parti tatlı bir hüzünle kayıp gitmekteydi. Eddie çalışma odasına gidip kısa bir topuk dansı daha yaptı, salona dönüp yerine oturdu. Parti tam geriye yaslanıp uyuklamak üzereyken, merdivenden ayak sesleri geldi. Gür bir ses haykırdı: "Kızlar nerede?"

Mack neredeyse sevinçle ayağa kalktı, çabucak kapıya seğirtti. Mutlu bir gülücük, Hughie ile Jones'un yüzlerini aydınlattı. "Hangi kızları soruyosunuz?" dedi Mack yumuşakça.

"Burası kerhane değil mi? Taksi şoförü burada bi tane bulunduğunu söyledi."

"Bir hata olmuş, Bayım." Mack'in sesi neşeliydi.

"Ee, içerdeki hanımlar kim peki?"

Böylece muharebe başladı. San Pedrolu bir ton balığı teknesinin mürettebatıydılar; sağlam, sert, keyifli bir dövüşten anlayan adamlardı. İlk hamleyle partinin ortasına daldılar. Dora'nın kızları ayakkabılarının tekini çıkarıp ellerine aldılar, burnundan tuttular. Kavga kızışınca sivri ökçeleri adamların kafasına geçireceklerdi. Dora fırladığı gibi mutfağa daldı, elinde bir kıyma makinesiyle, kükreyerek çıktı. Doc bile mutluydu. 1916 modeli Chalmers pistonla biyel kolunu sağa sola savurup duruyordu.

Güzel bir kavga oldu. Hazel'ın ayağı takılıp düştü, doğrulmasına kalmadan suratına iki tekme yedi. Franklin marka ocak bir çatırtıyla devrildi. Bir köşeye iteklenmiş olan yeni gelenler, kitap raflarından aldıkları kalın kitaplarla kendilerini savun-

dular. Ama yavaş yavaş, daha da geriye iteklendiler. Ön tarafa bakan iki pencere kırıldı. Sokağın karşısından patırtıyı duyan Alfred en gözde silahıyla, bir beysbol sopasıyla ansızın arkadan saldırdı. Kavga tüm şiddetiyle basamakları indi, sokağa yayıldı, sonra da boş arsaya sıçradı. Ön kapı bir kez daha, tek bir menteşesinden gevşekçe sarkıyordu. Doc'un gömleği yırtılmıştı, zayıf ama güçlü omzundaki çizikten kan sızıyordu. Düşman arsanın yarısına kadar sürülmüştü ki, siren sesleri duyuldu. Polis arabası sokağı kolaçan etmeye başladığında, Doc'un yaş günü partisi kendini zar zor laboratuvara atmış, kırık kapıyı altına bir takoz sokup kapatmış, ışıkları söndürmüştü. Polisler hiçbir şey bulamadı. Particiler karanlıkta kıkır gülerek ve şaraplarını yudumlayarak oturmaktaydı. Ayı Sancağı'ndaki nöbet değişti. Taze grup zincirden boşanmışçasına içeriye daldı ve parti gerçek anlamda başladı. Polisler döndü, içeriye baktı; cık cık ederek partiye katıldılar. Mack ve oğlanlar devriye arabasıyla Jimmy Brucia'nın dükkânına gidip biraz daha şarap aldılar, dönüşte Jimmy de onlarla geldi. Partinin şamatasını Sardalye Sokağı'nın bir ucundan ötekine duyabiliyordunuz. Bir isyanın ve siperlerde geçen bir gecenin bütün iyi vasıflarına sahipti. San Pedrolu ton balığı teknesinin mürettebatı süklüm püklüm geri dönüp eğlenceye katıldı. Onlara kucak açıldı, takdirlerle karşılandılar. Beş sokak ötede oturan bir kadın gürültüden şikayet etmek için karakolu aradı, hiç kimseye ulaşamadı. Polisler devriye arabalarının çalındığını rapor ettiler, onu daha sonra kumsalda buldular. Masanın üzerine bağdaş kurmuş olan Doc sırıttı, parmaklarıyla hafif hafif dizine vurdu. Mack ile Phyllis Mae yerde, Kızılderili güreşi yapmaktaydı. Koydan gelen serin esinti, kırık camlardan içeriye doldu. İşte o zaman biri, yedi buçuk metrelik çatapat şeridini tutuşturdu.

31

Hayli gelişkin bir erkek tarla sincabı, Sardalye Sokağı'ndaki boş arsaya geldi, ebegümeçlerinin oluşturduğu kesif çalılıklardan birini mesken tuttu. Kusursuz bir yerleşim yeriydi. Koyu yeşil, gümrah ebegümeçleri olanca körpelik ve dolgunluklarıyla yükseliyor, küçük salkımlar olgunlaştıkça kışkırtıcı bir biçimde aşağıya sarkıyordu. Toprak da bir sincap kovuğu açmak için mükemmeldi, kara ve yumuşaktı, ancak bir miktar da kil içeriyor, böylece ufalanıp dağılmıyor, açılan tüneller çökmüyordu. Sincap tombul ve kaygandı, yanak keselerinde her daim bolca gıda vardı. Küçük kulakları temiz, sağlamdı, gözleri şu eski usul topluiğne başları kadar siyah, hemen hemen de aynı boydaydı. Toprağı kazan elleri güçlüydü, sırtındaki kürk parlak kahverengiydi, göğsündeki açık kahve tüylerse inanılmayacak kadar yumuşak ve gürdü. Uzun, kıvrık, sarı dişleri ve küçük, kısa bir kuyruğu vardı. Velhasıl yakışıklı bir sincaptı ve hayatının baharındaydı.

Buraya arazinin yukarı tarafından gelmiş, beğenmiş ve küçük bir tepeciğe yuvasını kazmaya başlamıştı, böylece ebegümeçlerinin arasından dışarıya bakabilir, Sardalye Sokağı'ndan geçen kamyonları görebilirdi. Yoksul Palas'a varmak üzere arsayı geçen Mack ve tayfasının ayaklarını kollayabiliyordu.

Kömür karası toprağı kazarken, buranın sandığından da mükemmel olduğunu gördü, çünkü toprağın altında iri kayalar vardı. Yiyecek istifleyeceği büyük odayı bir kayanın altına yaptı; yağmur ne kadar şiddetli yağarsa yağsın, çökmeyecekti. Burası güzelce yerleşebileceği, geniş bir aile kurabileceği bir yerdi ve sığınak her yöne doğru genişletilebilirdi.

Başını yuvadan ilk çıkardığında, nefis bir sabahın erken saatleriydi. Ebegümeçleri yeşil ışığı süzüp ona ulaştırıyor, doğan güneşin ilk ışıkları yuvasına vurup onu ısıtıyordu; o da halinden hoşnut, alabildiğine rahat oracığa yattı.

Büyük odayı, dört acil çıkışı ve su geçirmez tufan odasını kazarken, bir yandan da yiyecek istiflemeye başladı. Ebegümeçlerinin yalnızca en kusursuz saplarını koparıyor, kesip gereksindiği en doğru boya getiriyor ve büyük odaya düzgünce yığıyordu; onları mayalanıp ekşimeyecek biçimde düzenliyordu. Yaşanacak en uygun yeri bulmuştu. Civarda bahçe yoktu, dolayısıyla kimsenin aklına ona tuzak kurmak gelmezdi. Kediler vardı, hem de bolca, ama mideleri konserve fabrikalarının artıklarıyla, balık kafaları ve iç organlarıyla öylesine doluydu ki, avlanmaktan çoktan vazgeçmişlerdi. Toprak yeterince kumluydu, bu nedenle su etrafta birikmiyor ya da bir deliği öyle uzun süreliğine doldurmuyordu. Sincap çalıştı, çalıştı, ta ki büyük odası yiyecekle tıka basa doluncaya kadar. Sonra müstakbel bebeklerin yerleşeceği küçük odacıklar yaptı. Birkaç yıla kalmadan, bu özgün baba ocağından çevreye binlerce torun yayılabilirdi.

Ancak zaman geçtikçe hafiften sabırsızlanmaya başladı, çünkü ortada hiç dişi sincap görünmüyordu. Sabahları kovuğunun girişinde oturuyor, delip geçen, insan kulağının duyamadığı ama toprağın derinliklerine, diğer sincaplara ulaşan ciyaklamalar çıkarıyordu. Ama dişiler bir türlü görünmüyordu. Sonunda, artık sabrının iyice taştığı bir anda yola düştü, tren

yolunu izleyerek, bir başka sincap yuvası bulana dek yürüdü. Girişte durup baştan çıkarırcasına ciyakladı. Bir hışırtı duydu, dişi kokusu aldı, sonra delikten yaşlı, pek çok badire atlatmış, öfkesi burnunda bir sincap çıktı, onu bir güzel hırpalayıp öyle kötü ısırdı ki, bizimki sürünerek, güç bela yuvasına dönüp kendini büyük odaya attı ve kendine gelebilmek için tam üç gün yattı; kavgada ön pençelerinden birinin iki parmağını kaybetmişti.

Yine beklemeye, güzelim yerdeki güzelim oyuğunun girişinde ciyaklamaya koyuldu, ama tek bir dişi bile görünmedi, o da bir süre sonra taşınmaya mecbur kaldı. Tepenin yukarısına, iki sokak ileriye, insanların her gece kapan kurdukları yıldızçiçeği bahçesine yerleşmek zorunda kalmıştı.

32

Doc bir havuzdan çıkmaya çalışan şişman biri gibi çok yavaş ve beceriksizce uyandı. Zihni yüzeyi defalarca deldi, defalarca geri devrildi. Sakalına kırmızı dudak boyası bulaşmıştı. Tek gözünü açtı, yatak örtüsünün göz alıcı renklerini gördü, gözünü çabucak yumdu. Ama bir süre sonra yeniden baktı. Gözü örtüyü geçip yer döşemesine kaydı, köşedeki kırık tabağı, yere devrilmiş, ters dönmüş masadaki bardakları, dökülmüş şarabı ve yere serilmiş, iri kelebeklere benzeyen kitapları yaladı. Her tarafta küçük, kıvrık kırmızı kâğıt parçaları ve keskin bir çatapat kokusu vardı. Mutfak kapısından, üst üste yığılmış et tabaklarını ve yağlı tavaları görebiliyordu. Yerde ezilmiş, çiğnenmiş yüzlerce sigara izmariti ve keskin çatapat kokusunun altında, tatlı bir şarap, viski ve parfüm karışımını. Gözü, odanın ortasındaki küçük saç firketesi öbeğinde bir anlığına durakladı.

Yavaşça yan döndü, tek dirseğine dayanarak kırık camdan dışarıya baktı. Sardalye Sokağı sessiz ve güneşliydi. Buhar kazanının kapısı açıktı. Yoksul Palas'ın kapısı kapalıydı. Bir adam boş arsadaki yabani otların arasında mışıl mışıl uyuyordu. Ayı Sancağı sımsıkı kapalıydı.

Doc kalkıp mutfağa gitti, gaz ocağını yaktıktan sonra tuvalete yollandı. Sonra geri dönüp yatağın ucuna ilişti, bir yandan

ayak parmaklarını ovalarken bir yandan da enkazı inceledi. Kilise çanlarının yokuşun yukarısından gelen sesini duyabiliyordu. Gaz ocağı gürlemeye başlayınca banyoya girip yıkandı, kot pantolonuyla pamuklu bir gömlek giydi. Lee Chong kapalıydı, ama geleni görünce kapıyı açtı. Hiçbir şey söylenmediği halde, doğruca buzdolabına gitti ve büyük bir şişe bira çıkardı. Doc parayı ödedi.

"İyi vakit?" diye sordu Lee. Torbalarına gömülmüş kahverengi gözleri hafiften alev alevdi.

Doc, "Hem de nasıl!" dedikten sonra soğuk birasıyla laboratuvara döndü. Birasının yanında yemek üzere fıstık ezmeli bir sandviç hazırladı. Sokak çok sakindi. Gelen geçen yoktu. Doc kafasının içinde müzik duydu – viyolonseller ve çellolar, diye düşündü. Hangisi olduğunu çıkaramadığınız, sakin, yumuşak, yatıştırıcı bir parça çalıyorlardı. Sandviçini yedi, birasını yudumladı ve müziği dinledi. Bira bitince mutfağa girdi, evyedeki bulaşıkları çıkardı. Evyeye sıcak su akıttı, akan suyun altına granül sabun döktü ve kabarık, bembeyaz bir köpük elde etti. Sonra evi dolaşıp kırılmamış bardakları topladı. Onları sabunlu, sıcak suya batırdı. Et tabakları, birbirlerine yapışmalarına neden olan kahverengi suları ve beyaz, donmuş yağlarıyla fırının üzerine yığılmıştı. Doc yıkadığı bardakları koymak için masanın üzerinde temiz bir yer açtı. Sonra arka odanın kilitli kapısını açtı, Gregoryen müziği albümlerinden birini aldı, döner tablaya bir Pater Noster ve Agnus Dei koyup fonografı çalıştırdı. Meleksi, cisimsiz sesler laboratuvarı doldurdu. İnanılmayacak kadar arı ve tatlıydılar. Doc birbirlerine çarpıp müziği bozmasınlar diye, bardakları dikkatle yıkamaya koyuldu. Oğlan çocuklarının sesi melodiyi yükseltip alçaltıyor, bunu yalınlıkla, abartısızca ama başka hiçbir terennümde bulunmayan bir dolgunlukla yapıyordu. Plak bitince Doc ellerini kuruladı ve fonografı kapadı. Gözüne yarısı yatağın altında

duran bir kitap ilişince eğilip aldı ve yatağa oturdu. Bir an içinden okudu, ama sonra dudakları kıpırdamaya başladı, bir dakika sonra yüksek sesle okumaktaydı – tane tane, her dizenin sonunda durarak.

Şu an bile
Bilge adamların gençliklerini tefekkürle tükettiği kulelerden
çıkıp gelmesine ve konuşmasına değer veriyorum
ama onları dinlerken,
sevgilimin fısıltılarındaki lezzeti bulamıyorum.
Yan yana uykuya dalmak üzereyken, karmaşık renklerin mırıltısı;
küçük bilge sözcükler ve küçük zekice sözcükler,
su kadar şehvetli, arzuyla ballanmış.

Evyedeki taşkın beyaz köpük soğudu, baloncuklar pıt pıt patladı. Rıhtımların altında gelgit iyice yükselmişti ve dalgalar uzun zamandır ulaşamadıkları kayalara çarpıyordu.

Şu an bile
Hâlâ aklımda, servileri ve dupduru gülleri,
yüce mavi dağları ve küçük gri tepeleri,
bir de denizin sesini ne kadar sevdiğim.
Günlerden bir gün
yabancı gözler ve kelebeklere benzeyen eller gördüm;
sabahları sırf benim için kekiklerden tarlakuşları havalandı
ve çocuklar yıkanmaya küçük derelere geldi.

Doc kitabı kapadı. Rıhtım kazıklarını döven dalgaları duyabiliyor, kafesin tellerine çarpan beyaz farelerin koşuşturmasını işitebiliyordu. Mutfağa gitti, elini evyede soğuyan suya soktu. Üzerine sıcak su akıttı. Evyeye, beyaz farelere ve kendisine, yüksek sesle okudu:

Şu an bile
Yaşamın sıcak tadına vardığımı biliyorum
büyük şölenlerde, yeşil fincanlar ve altın takımlar kullandığımı.
Sevgilimden yansıyan ebedi ışığın apak bir sağanak halinde,
kısacık ve çoktan unutulmuş bir zaman için
gözlerime dolduğunu –

Elinin tersiyle gözlerini sildi. Beyaz fareler kafeslerinde bir o yana bir bu yana seğirtiyor, sağı solu tırmalıyordu. Camların gerisindeki çıngıraklı yılanlar kıpırtısızca yatıyor, o tozlu, somurtkan gözleriyle boşluğa bakıyordu.

Konserveciliğin zirveye ulaştığı 1930'lar Amerikası'nda fabrika işçilerinin yanı sıra sanatçılar, bilim insanları, fahişeler ve serserilerin bir arada yaşadığı bir dünyadır Sardalye Sokağı. Memleketi California'daki bu küçük sokağın tüm renkliliğini, canlılığını, yaşanılan çelişkileri ve kavgaları okurla buluşturan John Steinbeck, gerçek hayattan esinlenerek unutulmaz karakterler yaratır. Renkli tiplemelerin ve olayların süslediği hikâyede, çalışmayı, düzenli bir hayat sürmeyi, sıradanlaşmayı inatla reddeden Mack'in başını çektiği aylak takımı sistemin dışında yaşamanın, sömürü çarklarına başkaldırmanın, dayanışmanın, ihtiyaç duyulan kadarıyla yetinmenin ete kemiğe bürünmüş halidir.

Her insan gibi hata yapan, kimi zaman coşan, kimi zaman hayata küsen, planlarını her zaman istediği gibi hayata geçiremeyen tüm tanıdık karakterlerin sıradan yaşamlarından sarsıcı kesitlerle gerçek dünyayı usta yazar Steinbeck'in gözlerinden görmek isteyenler için...

ISBN: 978-975-570-877-5
9 789755 708775

16 TL

selyayincilik selyayin selyayincilik
www.selyayincilik.com